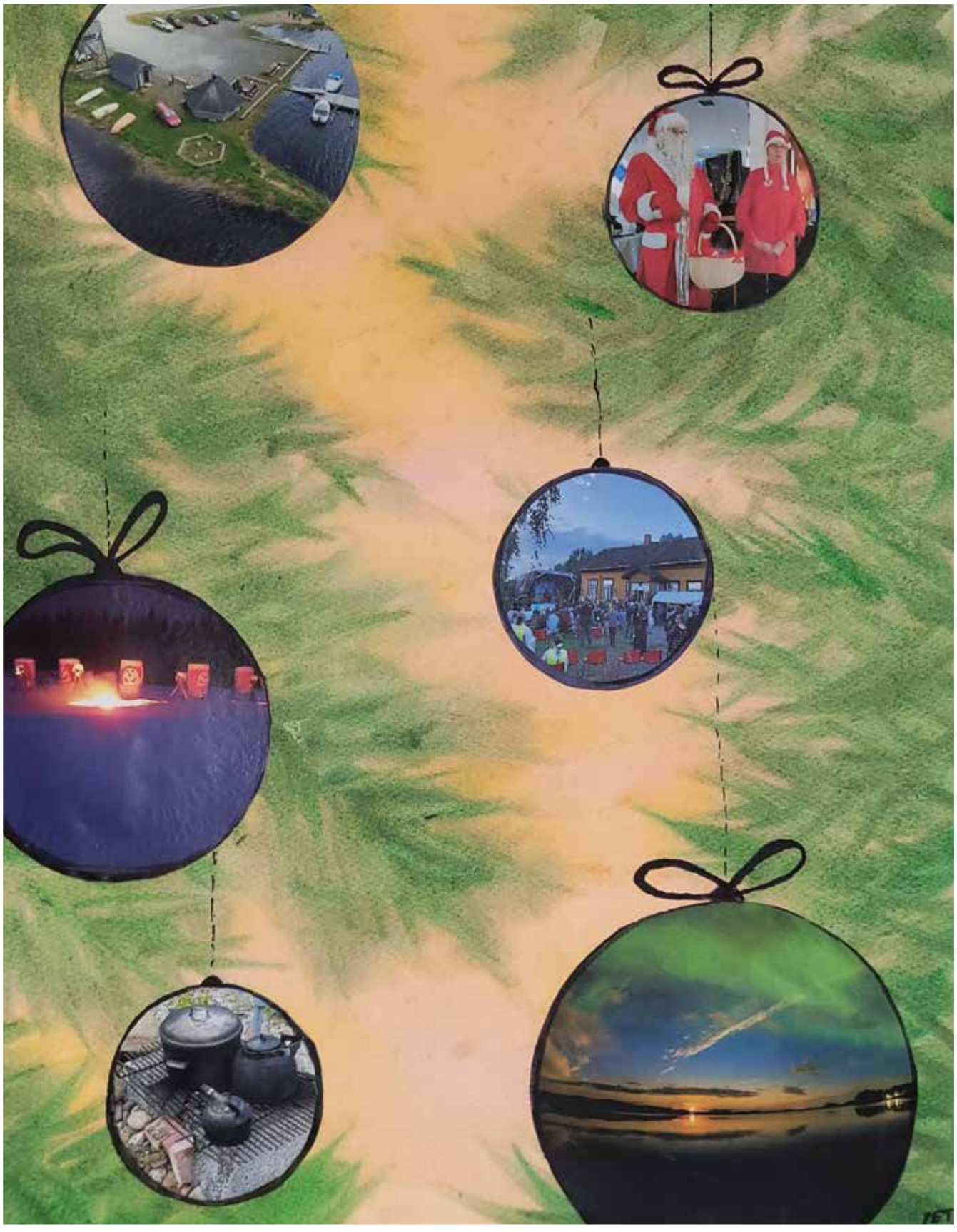

Tuusniemen Joulu 2024

Joulutervehdys Tuusniemeltä!

Kuva: Pirkko Airaksinen

Rauhallista Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta

Fridful Jul och Gott Nytt År

Merry Christmas and
Happy New Year

Veselogo Rizdva ta
šaslivogo Novogo Roku

Tuusniemen Joulu 2024 sisällysluettelo

Lukijalle, Hanna Mustonen 4
Kunnanjohtajan tervehdys, Timo Kiviluoma 5
Joulun perinteitä – yhteys ensimmäiseen jouluun, Pauli Kivioja 6
Joulu on rauhan juhla, Arto Leskinen 7
Jouluevankeliumi savoksi 8
Aino Hyvärisen lapsuuden joulumuisteloita, Lea Mustonen 9
Joulutarina, Marja-Leena Lempinen 10
Joulukortin historiaa, Pirkko Airaksinen 12
Joulumerkkikoti Kuopiossa, Helena Miettinen 13
Kekri Lambat, Ilona Tuomi 14
Lukkarinkoulusta lukioon, Eevariitta Jäntti 16
Koulukortteeri ei ole koti, Anssi Junkkari 20
Koulukoiran elämää, Mari Kinnunen 22
Kesä kaupassa, Pinja Tuomainen 23
Suvi somessa, Juho Kekäläinen 23
Petrin tie Saksaan, Petri Taskinen 24
Mikko Kurosen kuulumisia, Mikko Kuronen 25
Mualimalle ja takas, Eevariitta Jäntti 26
Mikä ihmeen kummikunta?, Tuija ja Anssi Junkkari, Ossi Junkkari 28
Kuljin pitkin Keskitietä, Tuija Junkkari 30
Kesäkirppis Keskitiellä, Päivi Holopainen 34
Runoleidit 20 vuotta, Sari Siltavuori, Eila Tirkkonen 35
Tapahtui Tuusniemellä 2024, Eevariitta Jäntti 36
Kyläkauppojen historiaa Kosulasta, Marja-Leena Lempinen 40
Pärekaton teko, Hannu Hyvärinen 41
Tapahtumien kesä Kojanlahti-Ruskilassa 42
Etelä-Tuusniemi paistoi lettuja, Heikki Vuorela 44
Tuusniemi ikkuinen, Matti Rahunen 44
Kaavinkosken yleiset saunaillat, Pirjo Smolander 45
Lehmilläkin on luonne, Aaro Mustonen 46
Paakkilan seudun kylillä vilkas kesä 47
Tuusjärven-Haurangin erämiehet, Lea Mustonen 48
Mennään marjaan, Hanna Mustonen 49
Seikkailija Sinisellä tiellä, Anssi Junkkari 50
Kahvimyllyjä ja vähän sitä sun tätä, Hanna Mustonen 53
Koillis-Savon Urheiluautoilijat, Lea Mustonen 54
Markon autot, Lea Mustonen 56
Miljoona, miljoona, miljoona ruusua, Hanna Mustonen 56
Kyniä, kenkiä, korttipakkoja ym., Tuula Holopainen 57
Valto Holopaisen muisto elää, Hanna Mustonen 57
Työtä luonnon ja kulttuurin hyväksi, Pirkko Pitkänen 58
Yrjö A. Pitkänen kartoitti Tuusniemen kasviston, Pekka Tenhunen 59
Olkitaituri Aino Pelkonen, Hanna Mustonen 60
Tarinoita tulilla, Aarnitulet ry 61
Saattohoitohuone, Anu Räsänen 62
Välkyn lintulaudan elämää, Lea Mustonen 63
Seurakuntatalo 50 vuotta., Tuija Junkkari 64
Ilmoitukset 64
Joulutervehdykset 73

Päätoimittaja:
Hanna Mustonen
Yhteystiedot: mustoska363@gmail.com

Lehtitoimikunta:
Anssi Junkkari
Eevariiitta Jäntti
Iida Eija Tilles
Lea Mustonen
Pirkko Airaksinen
Tuija Junkkari

Kansi :
Iida Eija Tilles

Kannen valokuvat:
Hanna Mustonen
Inkeri Eriksen
Kojanlahti-Ruskila kyläyhdistys ry
Paula Beckert
Leena Laine

Takakannen valokuva:
Aarnitulet ry

Vanhat kortit:
Pirkko ja Markku Airaksinen

Joulutervehdykset:
Anja Miettinen
Pirkko Airaksinen

Ilmoitusten myynti ja markkinointi:
Eero Jäntti
Eero Smolander

Avustukset:
Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liitto

Julkaisija:
Tuusniemen kotiseutuyhdistys ry

Painopaikka:
Kuopion Liikekirjapaino Oy

Lukijalle

Meillä on ilo esitellä teille vuoden Tuusniemen Joulu 2024 -lehti.

Nostan hattua ja esitän kiitokseni tuusniemeläisille järjestöille ja niissä toimiville vapaaehtoisille. Tässäkin lehdessä esittelemme monien järjestöjen vuosikymmenien aikana tekemää työtä. Tuusniemellä on rikas ja aktiivinen järjestökenttä. Ilman järjestöjen aktiivista toimintaa ja talkootyötä, moni jokapäiväistä elämää ja harrastamista rikastuttava asia jäisi tekemättä – varsinkin kun kunnan ja valtion rahakirstut ovat tyhjää täynnä.

Järjestöissä aktiivisesti toimivat tietävät kuinka antoisaa yhdessä tekeminen voi olla: monimuotoista työtä mukavien ja mielenkiintoisten ihmisten kanssa yhteisten asioiden hyväksi. Kuitenkin järjestömme kaipaavat uusia tekijöitä. Haaste teille lukijoille on: lähtekää rohkeasti mukaan vuonna 2025. Haaste meille järjestöaktiiveille on: pyydetään joku uusi mukaan toimintaan.

Lehdessä esittelemme yhden Tuusniemellä toimivista säätiöistä: Annikki Brander-Pitkäsen ja Yrjö A. Pitkäsen säätiön. Perinnöt ja säätiöiden antamat avustukset ovat monen toiminnan mahdollistajia Tuusniemelläkin.

Menneenä vuonna moni kolkka maailmalla on kuin ruutitynnyri. Ukrainassa sota jatkuu ja Lähi-idässä kuohuu. Turvallinen Suomi-kotomme tuntuu välillä vähemmän turvalliselta, kun itäinen naapurimme muistuttaa olemassaolostaan erinäisin hybridikeppo-sin. Mitä voisimme tehdä, etteivät huolet vie mennessään? Tehdään mitä voidaan lähiympäristössämme, ollaan ystävällisiä ja suvaitsevaisia.

Kiitokset lehtitoimituskunnalle, kaikille kirjoittajille, kuvaajille, mainostajille, ja tietenkin tämän lehden julkaisijalle Tuusniemen kotiseutuyhdistykselle.

Palaute ja juttuideat ensi vuoden lehteä varten ovat tervetulleita.

Rauhallista Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!

Hanna Mustonen

Joululehtitoimituskunta:
Takana vas. Iida Eija Tilles, Eevariitta Jäntti, Tuija Junkkari, Eero Jäntti,
edessä vas. Anssi Junkkari, Lea Mustonen, Pirkko Airaksinen, Hanna Mustonen.
Kuva: Sari Joutsen

Kunnanjohtajan tervehdys lukijoille

Elämme kunnissa jatkumoksi muodostuneen muutoksen aikaa. Kun kuntia koskeva edellinen uudistus on jollain tavalla saatu maaliin, huomaamme olevamme jo hyvää vauhtia valmistelemassa seuraavaa uudistusta.

Hyvinvointialueiden aloitus tapahtui vuoden 2023 alusta. Kuntien ja kuntalaisten näkökulmasta tämä ei kuitenkaan tarkoittanut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen muutosprosessin pysähtymistä. Nyt on meneillään hyvinvointialueiden palvelutuotannon ja palveluverkon voimakas muotoutumisvaihe. Siinä on ajureina hyvinvointialueiden rahapula ja myös työvoiman saatavuuden heikentyminen. Kuntalaisiin päin tämä näyttäytyy lähipalvelujen karsimisena ja esimerkiksi perusterveydenhuollon palvelujen karkaamista monilta osin yhä pidemmän matkan päähän. Kuntiin päin tämä asia näyttäytyy monesti tyhjilleen jäävinä sote-kiinteistöinä, joille ei oikein järkevää jatkokäyttöä välttämättä löydy. Kuntien vuokraneuvottelut sote-kiinteistöistä hyvinvointialueiden kanssa ajoittuvat loppuvuoteen 2024. Koska lainsäädännössä tulkitaan kuntien sote-kiinteistöjen vuokraustoiminnan tapahtuvan yleisessä vuokramarkkinassa, on hyvinvointialueiden jatkossa vuokraamat sote-kiinteistöt yhtiöitettävä pois kuntien taseista.

Työvoima- ja elinkeinopalvelujen siirtyminen vuoden 2025 alusta alkaen kuntien vastuulle on etenemässä hyvää vauhtia. Tämän merkittävän muutoksen valmistelutyö on jo varsin pitkällä. Tyypillisesti kunnat tulevat järjestämään nämä palvelut useamman kunnan pohjalta muodostuvilla työllisyysalueilla. Tuusniemen kunnan järjestämisvastuulle siirtyvät TE-palvelut tulee tuottamaan sopimusperusteisesti Kuopion kaupunki. Tähän työllisyysalueeseen kuuluu 11 kuntaa ja kaupunkia eli Kuopion lisäksi sen naapuristosta ja lähialueelta kuntia. Näillä näkymin uudistuksessa ei asiakkaiden palvelu Tuusniemellä ainakaan heikkene. Nykyisen palvelurepertuaarin lisäksi Tuusniemellekin tulee tarjolle TE-palveluja lähipalveluna ainakin muutamana päivänä kuukausittain.

Syksyn kiireiden painopiste on ensi vuoden talousarviovalmistelussa. Isossa kuvassa siinä ei ole mitään merkittävää uutta kerrottavaa. Osana julkisen talouden tasapainottamista valtio laittaa kuntiinkin päin rahahanaa entistä tiukemmalle. Kuntien on kuitenkin keksittävä keinoja elinvoimansa ja tulopohjansa vahvistamiseksi. Tuusniemen kunnan ensi vuoden talouden kehys on asettumassa edellisvuoden tasolle, eli reilusti miinusmerkkiseksi. Tämä haastaa niin kunnan asioiden valmistelua kuin päätöksentekoa paljon.

Kunnan talousarvioluonnoksessa investointien osalta pääpaino on edellisvuoden tapaan korjausrakentamisessa. Korjattavaa tuntuu riittävän ja sitä on pitkäjänteisesti tehtävä, jotta paikat pysyvät käyttökunnossa, eikä uutta korjausvelkaa pääse syntymään.

Kun katsoo päättymässä olevaa vuotta taaksepäin, voi todeta, että Tuusniemellä kuntalaiset ovat aktiivisia ja valveutuneita. Vuoden mittaan on monet mielenkiintoiset keskustelut kuntalaisten kanssa käyty. Pienen kunnan etuna on luonteva vuoropuhelu matalalla kynnyksellä eri kanavissa tai kasvotusten kuntalaisten kanssa. Aina asioista ei olla samaa mieltä, mutta keskustelukumppanin perusteltu näkemys joka tapauksessa avartaa ja monipuolistaa asioiden taustojen hahmottamista.

Nyt joulun seutuun on hyvä itse kunkin pysähtyä hengähtämään ja hiljentymään hektisestä arjesta. Saamme käydä kiitollisin mielin joulun viettoon itsenäisessä Suomessa, jossa asiat ovat moneen muuhun maahan verrattuna verrattain hyvin. Toivotan lehden lukijoille hyvää ja rauhallista joulun aikaa.

Timo Kiviluoma,
Tuusniemen kunnanjohtaja

Joulun perinteitä – yhteys ensimmäiseen jouluun

Jouluun liittyy paljon perinteitä, joilla useimmilla on yhteys ensimmäiseen jouluun, Jumalan Pojan ihmiseksi syntymiseen. Otetaan esimerkiksi vaikka joulukuusi. Joulukuusen käyttö joulupuuna yleistyi Saksassa 1500-luvulla. Joidenkin tietojen mukaan sen käytön aloitti Martti Luther, jonka koti on ollut monien pappiloiden esikuva. Ikivihreänä joulukuusi kuvaa hyvin elämänpuuta, josta paratiisikertomus kertoo. Raamatussa elämänpuu kuvaa myös Kristusta, ikuisen elämän antajaa. Kuusen latvassa loistaa tähti, joka tuo mieleen heti Betlehemin tähden, itämaan tietäjien seimen luo johdattajan. Ilmestyskirjassa Jeesus sanoo: "Minä olen Daavidin juuriverso ja suku, kirkas aamutähti." (Ilm. 22: 16.)

Kynttilät ja muut jouluvalot kertovat kirkkaudesta, joka kerran ympäröi paimenia Herran enkelin ilmestyessä heille. Myös Kristus itse on pimeään maailmaan tullut valo, Jumalan sädehtivä kirkkaus ja hänen olemuksensa kuva (Hepr.1: 3 ja Joh.1: 9).

Ensimmäinen joululaulu oli se, jolla enkelit ylistivät Jumalaa:

"Jumalan on kunnia korkeuksissa, maan päällä rauha ihmisillä, joita hän rakastaa." Tämä lause toistuu eri muodoissa monissa, monissa perinteisissä joululauluissa. Parhaita joululauluja ovatkin ne, joita olemme jo lapsena laulaneet ja jotka ovat tulleet meille perinteiksi. Ne herättävät muistoja elämämme monista onnellisista jouluista. Vaikka kauniita joululauluja syntyy yhä uusia, monetkaan eivät jää elämään pitkäksi aikaa eivätkä siten ole vanhojen joululaulujen vertaisia.

Jokaisessa perheessä on omat erityiset jouluun liittyvät traditionsa. Niistä kannattaa pitää kiinni ja myös kehittää uusia omia traditioita. Lapsille ne ovat erityisen tärkeitä, sillä ne viitoittavat heille turvallisen tien. Vanhanakin vielä muistellaan lapsuuden jouluja.

Seurakunnassa on monia jouluun liittyviä tapahtumia suosituista kauneimmista joululauluista alkaen itse varsinaisen juhlan messuihin ja hartauksiin. Tervetuloa osallistumaan niihin kaikkiin!

Siunattua joulua sinulle!

Pauli Kivioja,
pastori
Tuusniemen alueseurakunta

Joulu on rauhan juhla

”Jumalan on kunnia korkeuksissa, maan päällä rauha ihmisillä, joita hän rakastaa.” (Luukas 2:14)

Näillä sanoilla enkelit ylistivät vastasyntynyttä Jeesus-lasta Beetlehemissä.

Ihmisten olosuhteet ja maailman tilanteet vaihtelevat ja muuttuvat, mutta joulun perussanoma on sama ja pysyy samana. Kaikki muu horjuu ja häilyy. Ihmiset syntyvät ja kuolevat, mutta joulun sanoma on ja pysyy: Jumala syntyi ihmiseksi!

Tuon sanoman voima on sen pyhässä ihmeessä ja ymmärryksen ylittävässä valtavuudessa: taivaita suurempi ja maan piiriä korkeampi tulee lapsen hahmossa ihmisenä meidän keskuuteemme. Tämän käsittämättömän totuuden eteen tulisi meidänkin joulun läheisyydessä ja jouluna pysähtyä. Sitä meidän tulisi toistaa sisimmässämme, jotta se loistaisi kirkkaammin kuin juhlan ulkoiset puitteet, kirkkaammin kuin ajalliset jouluvalot. ”Sana tulee lihaksi.” Jumala syntyy ihmiseksi! Meidän tähtemme ja meidän jumalayhteyden tähden. Näin veisaa kirkko ajasta aikaan, vuosisadasta toiseen, pyhän syntymäjuhlan päivinä.

”Jumala syntyi ihmiseksi!”

Kunnioittakaamme ja ylistäkäämme Kristuksen syntymäjuhlaa, aivan kuin enkelit ja paimenet veisasivat kiitosta Jumalalle. Liittäkäämme mekin kiitoksemme taivasten voimien iloon ja ylistyksemme maan riemuun, rakkaudessa ja hyvässä tahdossa, ihmiseksi syntyneen Jumalan kunniaksi.

Olen saanut palvella Jumalaa ja kirkkoa sekä ihmisiä erilaisissa palveluksissa ja toimituksissa yli neljän vuosikymmenen ajan. Nyt koittavat odotetut eläkepäivät, jos Jumala suo. Joulun aika on ollut palvelua vuorovaikutuksessa eri yhteisöjen ja ihmisten parissa. Vietän nyt joulua perheeni ja läheisteni kanssa kiirehtimättä kodin lämmössä ja joulun rauhassa.

Kiitän teitä tuusniemeläisiä hyvästä ja lämpimästä yhteistyöstä ja toivotan rauhaisaa joulun aikaa! Kristus syntyy – kiittäkää!

isä Arto Leskinen,
rovasti
Kuopion ortodoksinen seurakunta

Tavvoo savvoo

Joulun ilosanoma kuuluu kaikille kansoille kaikilla kielillä. Tuusniemeläisten äidinkieli ja varsinkin huastelukielj on savo. Tekstinä se voi vaikuttaa hassulta, mutta aito ilosanoma tässäkin kuopiolaisen opettaja ja kotiseutuneuvos Unto Eskelisen (1921-2013) käännöksessä vuodelta 2011 on.

Jouluevankeliumi savon kielellä

Annapaha ollakkaa, niin siihe aekaa anto keisarj Aakustus semmosen ukkaasin, että koko mualima on pantava verolle. Tämä olj sillonj ensmäenen kerta ja se sattu Kuiriniuksen toemiissa Syyrijan piätoplokkaana. Kaekki lähtivättii ihan sillä töen verokirjaan räntättäviks itekuhhii ommaan kaapuntiisa.

Niimpähän lähti Joo-sehvikkii Kalilejasta Nasaretin kaapunnista ja mänj ilimottaatummaan veroherroelle Juuteaan, Tuavetin kaapuntiin Peetlehemmii, se ku olj niät sen Tuavetin sukukieppiä. Reissun piälle se lähti yhessä morsijamesa Marijan kanssa, jokolj jo pieniin päe. Marijan synnyttämise aeka tuljlii heijjän siellä ollessa, ja niinpä hiän tehhä pyöräätti poeja, esikoesesa, kieräsj hänet kapaloon ja panj elukkae aperuuhee, koskapa kievarjtalo olj jo tikaten täännä.

Sillä seovulla olj paemenia vahtimassa yöllä katraetaa. Siinä silimänkuvvaemassa heijjä eissään seiso Herran enkelj, ja Herran kirkkaas levittiin loestamaa iha ympäriisä. No sehän panj paemenet pelekeemää, mutta enkeljpä raohottelj heitä: "Elekee tok veikkoset pelätä tyhjee! Minähä ilimotan teille oekeestaa ilosanoman, ison ilon kaekelle kansalle. Tänäpäevänä on teille tuolla Tuavetin kaapunnissa syntynnä Vapahtaja, jokon Ristus, Herra. Ja tämmöse osviita annan nyt teille: työ löyvättä lapsen kapaloetuna aperuuhessa makkoomassa." Siinä samassa olj enkeli ympärillä emä joukko taevaallista sotaväkkee, joka ylisti Jumaloo sanomalla:

"Jumalan on kunnija korkeoksissa, muan piällä raoha immeisillä, joehen kansa hiän ei vihhoo pie."

Ja kun enkelit olivat palastanneet takasi taevaaseesa, paemenet piättivät keskenää: "Nyt piätäpahkoo Peetlehemmii! Sielläpähän nähhää, mittee toennii on tapahtunna ja mittee Herra tuassa äskö Ilimotti. "Niin hyö lähtivättii kiireen vilikkoo ja löytivät Marijan ja Joosehvin ja lapsen, joka aperuuhessa muata köllötti. Tätä katellessaa hyö nyt kertasivat, mittee heille tästä poejasta olj jo puhuttu. Kaekki olivat paementen tarinoeta kuullessaa iha ällistyksissää. Mutta Marija panj nämä kuulopuhheet tapahtunneesta tamalikkoon mieleesä ja vatvo niitä sitte iteksee aejan kansa.

Paemenet palasivat takasi työmualleen kiitellen ja ylistellen Jumaloo nyt siitä, mittee olivat suanna kuulla ja nähhä. Kaekki olj ihan rikulleen niin kun heille olj iliminierattu.

Lähteet:
Suomen kielinen versio Luukkaan evankeliumi 2: 1-20.
Ilosanoma:Älkää pelätkö, WSOY 1999

Aino Hyvärisen lapsuuden joulumuisteloita

Aino, os. Kokkonen, syntyi saunassa joulukuussa 1930 toiseksi nuorimpana 11-lapsiseen perheeseen Juurikkamäen Kumpulaan. Hirsitalossa oli tupa ja kaksi kamaria. Perhe eli lähes omavaraisesti, kun tilalla kasvatettiin lehmiä, hevosia, lampaita, sikoja ja kanoja. Eläimistä saatiin ruokaa, lampaista lisäksi villaa langoiksi ja vaatteiksi. Lisäsärvintä isä pyydysti vetämällä nuottaa Juojärvessä kylän miesten kanssa ja saaliiksi tuli muikkua.

Aino tarttui töihin jo pikkutyttönä. Ensimmäisiä tehtäviä oli puiden kantaminen tupaan ja kamareihin. Astioiden tiskaaminen ja lattian lakaisu olivat tyttöjen töitä. Lapset lähtivät marjaan heti, kun kykenivät metsään menemään ja paimeneen heitä patisteltiin jo alle kymmenvuotiaina eväät mukanaan. Aino muisteli, että päivät menivät metsässä rattoisasti Toimi-veljen kanssa. Siitä urkeni työura.

Perhe rupesi varautumaan jouluun hyvissä ajoin kodin siivoamisella perusteellisesti seinien pesusta alkaen, laipiot ripsuttiin havuhoskilla. Vaatteet tuuletettiin pakkasessa. Ensimmäisiä askareita juhlapöytää ajatellen oli jo syksyllä sian teurastaminen ja lihojen suolaaminen. Lipeäkalan valmistaminen alkoi kuivattujen turskien liottamisella viholaissäkissä järvessä. Seuraavaksi kalat liotettiin lipeässä, jonka äiti keitti koivutuhkasta. Kalat säilytettiin lumihangessa jouluun saakka ja keitettiin joulun seutuun ja haju oli sen mukainen. Leivonnaisista ensin paistettiin piparkakut ja kuivakakut. Joulukahvilla tarjottiin myös joulutorttuja, pikkuleipiä ja lettivehnästä. Kinkku tirisi jouluaattona isossa leivinuunissa. Samalla kypsyivät lanttu- ja porkkanalaatikot ja karjalanpaisti.

Miesten tehtävänä oli joulukuusen hakeminen aattona aamupäivästä. Lapset kiirehtivät koristelemaan sen lippuköynnöksin ja karkkipapereista tehdyillä koristeilla ja jonkinlainen tähti komisti latvaa. Pimeän tullen tuikkivat kuusessa talikynttilät luoden hämyisen tunnelman.

Aattoaamuna maistui riisipuuro sekahedelmäsopan kera ja klo 14 aikaan nautittiin joulujuhlaruoka kaikkine sortteineen. Tarjolla oli myös lasten kanssa leivottuja karjalanpiirakoita. Illasta vielä syötiin kevyemmin.

Savusaunasta nousi sauhut jo päivällä. Miehet menivät ensin saunaan, naiset sitten kun töiltään ehtivät. Saunan jälkeen puettiin pyhävaatteet ja jännityksellä odotettiin joulupukin tuloa. Viimein eteisestä kuului koputuksia ja valkoparta ilmestyi tupaan kantaen lahjasäkkiä. Koko perhe lauloi pukille ja lapset leikkivät piirileikkiä, ja jokaiselle heltisi ainakin yksi lahja. Parhaiten on Ainon

Aino kotonaan Tuusniemellä.
Kuva: Lea Mustonen

mieleen jäänyt lahjaksi saamansa guttaperkasta valmistettu tanssiva vieterinukke. Usein lahjapaketista löytyi kotona tehty lelu, esim. nukke tai puusta valmistettu lelu sekä villasukkia ja kintaita.

Jouluaamuna osa perheestä ajoi anivarhain hevosella ja reellä joulukirkkoon Tuusniemelle. Lapsen mieleen jäi, miten kirkkaasti kynttilät loistivat, kaminat hohtivat lämpöä ja pappi Heiskanen saarnasi saarnastuolista. Tunnelma oli juhlava ja virrenveisuu raikui täydessä kirkossa. Veisuu luonnistikin mainiosti, kun kaikilla perheen jäsenillä oli hyvä lauluääni, ja lapset oppivat virret ulkoa.

Joulupäivän iltapäivällä lapset pääsivät laskemaan mäkeä suksilla ja isän tekemillä kelkoilla ja jopa reellä. Naapurin lapsia tuli mukaan talven riemuihin. Tapaninpäivänä saattoi käydä sukulaisia tai muita vieraita. Kuusessa paloivat kynttilät ilta-aikaan niin kauan kuin niitä riitti. Kuusi pidettiin loppiaisen yli, poltettiin uunissa ja arki palasi maalaistaloon.

Lea Mustonen

Joulutarina

Elvi nosti kinkkurullan uunista ja sujautti lanttu- ja porkkanalaatikot jälkilämpöön. Ne olivat kaupasta valmiina ostettuja ja valmistuisivat samalla, kun perunat kiehuivat. Nainen kattoi pöydän yhdelle, sytytti kynttilät kolmihaaraiseen kynttilänjalkaan ja silmäili hetken kattaustaan, itse poimittuja puolukoita, suolasienistä tehty salaatti, lohta kaupan kalatiskiltä itse suolattuna sopivasti suunmakuiseksi.

Elvi hymyili itsekseen, uuni oli puskenut pieneen mökkiin lämmintä vähän liikaakin, mutta kirkas taivas ruudun takana lupaili kirpakkaa pakkasyötä. Saunan piipusta savu nousi pystysuorana patsaana, piti käydä lisäämässä vähän puita ennen kuin perunat kypsyivät. Hän halusi syödä ensin ja nauttia sitten löylyistä kaikessa rauhassa.

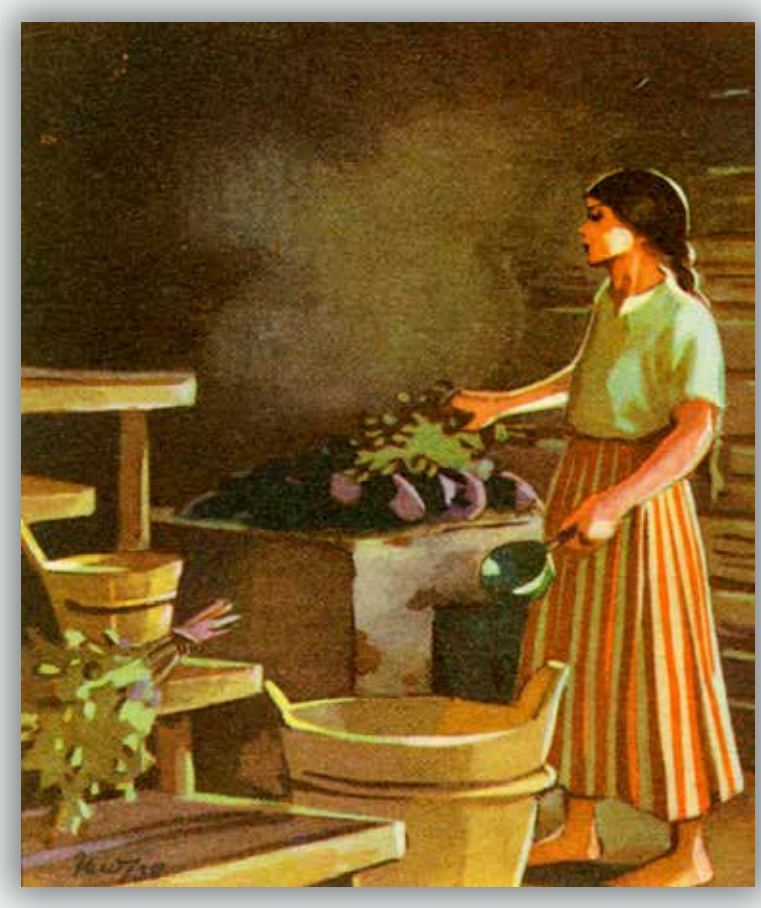
Joessa oli vielä sopivasti sulapaikkoja, voisi pulahtaa vaikka avantouinnille, jos siltä tuntui. Kauempana saunapolun varrella pikkuinen pihakuusi valaisi pimenevää iltaa. Sisälle hän ei ollut kuusta hankkinut, sääli kauniita puita, joitten elämä loppui siihen, kun ne joulukuuseksi katkaistiin. Elvin mielestä sellainen oli turhaa luonnon haaskaamista, pikkulampuilla koristettu pihakuusi riitti hänelle.

Nainen oli kiskomassa takkia niskaansa ja vaihtamassa sisäkengät huopikkaisiin, kun puhelin soi ja keskeytti aiotut askareet. Ruudussa vilkkui Annikan nimi, tyttö halusi varmaan toivottaa hyvää joulua. Elvi avasi linjan ja sanoi: "Äiti puhelimessa."

- Niin tuntuu olevan, Annika naurahti.
- Mitäpä puuhailet?
- Olin lähössä saunalle lisäämään puita. Entä itse?
- Katan pöytää, Saku ja Otso menivät äsken saunaan. Milla on tässä minulla kaverina. Toimitellaan niitä tavallisia aattoaskareita tytön kanssa yhdessä. Ajattelin toivottaa hyvää joulua, kun et sitten millään suostunut tulemaan tänne meille, vaikka Saku olisi hakenut ja tuonut takaisin kotiinkin. Teemukin soitteli äsken ja ihmetteli mikä sinuun on mennyt, kun et halua tulla omien lasten kanssa joulunviettoon. Yksinäistähän sinulla on siellä korvessa pelkkä kissa seurana.
- Teemu soitteli tännekin, Elvi jutteli. Miten teijän nyt on niin vaikee hyväksyä, että en vaan tänä jouluna halua lähtee kottoo minnekään. Pittää se tämmönenkin joulu joskus kokkee, enkä minä oo yksinäinen ollenkaan. Mosse on hyvä juttukaveri, se vastailee naukumalla takasin, kun puhelen sille.
- Voi hyvän tähden sinun kanssa, Annika nauroi, - mitä vanhemmaks tuut, sitä itepäisemmäks muutut. Otso ja Milla kaipaili sinua tänne, kun oot joka joulu tähän asti ollu.
- Tulen sitten Tapanina, hyvää joulua vaan sinnekin. Minun pittää pistäytyä siellä saunalla, ennen kun potut kypsyy.
- Soitathan varmasti, jos muutat mieles, Annika muistutti.
- En muuta, eikä tämä oo nyt mikkään katastrofi, mikä hätä minulla kotona.
- No hyvää joulua sitten vielä kerran meiltä kaikilta.
- Kiitos, kiitos.

Elvi sulki linjan ennen kuin tyttö ennätti tehdä sen, veti huopikkaat jalkaansa ja tassutteli lumista polkua kohti jokirannassa odottavaa piharakennusta. Kirpeä pakkasilma tarttui mukavasti poskipäihin jo sillä lyhyellä matkalla.

Kiuas naksahteli, luukun lasista loimottava tuli heitti varjoja hirsiseinälle. Lauteen ja saunan lämpö hyväili alastonta vartaloa. Elvi nakkasi lisää löylyä kiukaalle, nosti jalat kohti kattoa ja ojenteli käsiään. Tämän parempaa lääkettä ei ollut olemassakaan, nainen mietti. Tämä peh-

meä lämpö oli oikea sielun ja ruumiin lääkettä, jos kotisaunan lauteilla ei kivut ja kolotukset helpottaneet ja mielen lukot auenneet, niin sitten niihin ei auttanut mikään muukaan. Ai tätä autuutta.

Aikansa löylystä nautiskeltuaan nainen pistäytyi pukuhuoneeseen, veti paksun villapipon päähänsä ja sujautti sukat jalkaan. Sen verran araksi jalkapohjat olivat jo tulleet, ettei niitä tohtinut laskea paljaana laiturille johtavalle lumiselle polulle. Ulkolampun valo näytti tietä, kun Elvi hissutteli kohti laiturin päässä odottavaa tummaa sulapaikkaa. Lämmin iho höyrysi, eikä auttanut jäädä kovin pitkäksi aikaa odottelemaan. Nainen laskeutui jäänkylmään veteen, tunsi kehossaan tutun pistävän kirpaisun, joka oli yhtä aikaa nautinto ja jäätävä syleily. Vesi otti omansa, Elvi kauhoi muutaman vedon avannossa ja nousi pois. Hykerryttävä mielihyvän kokemus hyrisytti mieltä, kun hän palasi takaisin löylyn lämpöön. Tämä oli jo kolmas kerta, kun hän pulahti tällä reissulla avantoon. Tällä kertaa se sai riittää. Ei makeaa mahan täydeltä, Elvi mietti nakatessaan taas löylyä kiukaalle.

Elvi ei pitänyt kiirettä. Hän aikaili pitkään saunan verannalla paksu aamutakki hartioillaan. Keho ei tuntenut pakkasta, avanto oli tehnyt tehtävänsä ja hänen oli hyvä olla siinä metsän keskellä omassa maisemassaan, kaikessa rauhassa, kiirehtimättä. Hiljaisen talvimaiseman yllä tuikki tähtitaivas, vanhat kuuset kantoivat lumitaakkaa harteillaan, aattoillan sininen hämärä toi joulun tunnelman niin lähelle, että oikein sydäntä hyrisytti. Nainen oli onnellinen juuri siinä omalla paikallaan, hän ei kaivannut mitään, ei tuntenut olevansa yksin, vaikka lapset niin kuvittelivat. Miten hän olikaan kaivannut juuri tällaista joulun tunnelmaa ja miten vaikea oli ollut selittää lapsille, että joskus tuli hetki, kun ei kaivannut enää hälinää ympärilleen, että pelkkä hiljaisuus riitti. Tytär ja poika ymmärtäisivät sen varmaan aikanaan, sitten kun olisivat itse tässä kohtaa elämässä.

Nainen palaili saunapolkua takaisin talolle. Hän katseli yläpuolellaan kaartuvaa tähtitaivasta ja kuunteli ympärillään olevaa hiljaisuutta. Mielen täytti syvä rauha ja tunne siitä, että vaikka hän oli kaiken keskellä yksin, hän ei ollut yksinäinen. Hän tunsi olevansa osa tätä kaikkea, pieni murunen suuressa maailmankaikkeudessa, omalla paikallaan sitä äärettömyyttä täydentämässä, osa joulun tarinaa, millaiseksi itse kukin sen sitten kuvittelikin.

Marja-Leena Lempinen,
kirjailija

Joulukortin historiaa

Mustavalkokuvat väritettiin alkuaikoina käsin.

Ennen vuotta 1905 teksti kirjoitettiin kortin kuvapuolelle, koska taustapuoli oli vain osoitteelle.

Sodan aikana kenttäposti toimitti joulutervehdyksiä rintamalle.

Joulukortit ovat alun perin Englannista. Ensimmäinen tunnettu kortti painettiin vuonna 1843 Lontoossa.

Suomen ensimmäiset kortit lähetettiin 1850-luvulla. Kortti lähetettiin kirjekuoressa, sillä korttien lähettäminen avoinna ei ollut luvallista.

Miksi teksti on kirjoitettu kortin kuvapuolelle? Alun perin taustapuoli oli tarkoitettu vain osoitteelle. Teksti kirjoitettiin kortin kuvapuolelle. Muutos tähän rajoitukseen tuli Suomessa voimaan vasta vuonna 1905. Vanha tapa säilyi monilla vielä tämänkin jälkeen.

Sekä joulutontut että joulupukki esiintyivät korteissa jo 1800-luvulla, mutta niiden sävy muuttui 1900-luvulle tultaessa iloiseksi ja punapukuiseksi. Jouluporsas ja sen valmistaminen jouluateriaksi oli aiemmin myös yleinen aihe.

Myöhemmin korteissa ovat yleistyneet perinteiset jouluiset aiheet kuten joulupuuro, tontut ja kynttilät sekä punainen väri. Nykyisin suosittu kuva-aihe joulukuusi liittyy korteissa perhejouluun tai metsän väen jouluviettoon.

Suomessa joulukorttien lähettäminen yleistyi 1920-luvulla. Ensin korttien lähettely oli varakkaiden ja kaupunkilaisten tapa, mutta myöhemmin myös maaseudun väestö ja työläiset alkoivat lähetellä kortteja. Kortteja pidettiin myös esillä koristeina.

Joulutervehdysten lisäksi korttiin saatettiin kirjoittaa Raamatun lause, kertoa terveydentila, toivottaa vastaanottajalle terveyttä tai laittaa jouluvärssy. "Kun joulu meille ilon tuo, niin aatos lentää sinun luo ja sydämestäin toivotan sull' jouluilon parhaimman."

Valokuvauksen kehityttyä myös valokuvat löysivät tiensä joulukortteihin. Mustavalkokuvat väritettiin alkuaikoina käsin.

Vuosina 1939–1944 joulua vietettiin korsuissa, ampumahaudoissa ja evakossa. Yhteydenpito kotiin oli tärkeää erityisesti joulun aikaan. Useimmiten se ei onnistunut puhelimitse ainakaan rintamajoukoista. Miehet olivat 'siellä jossakin'. Joukko-osastojen paikan tarkka tietäminen kotirintamalla ei tullut kysymykseenkään. Kenttäposti oli alusta alkaen olosuhteisiin katsoen hyvin järjestetty. Joulukortit, kirjeet ja paketitkin kulkivat molempiin suuntiin kiitettävän hyvin.

Vuosien saatossa joulukortti on kokenut monia muodonmuutoksia. Toivottavasti joulukorttiperinne pitää digitalisaatiosta huolimatta pintansa. Onhan aidon joulukortin saaminen niin paljon henkilökohtaisempaa ja koskettavampaa.

Pirkko Airaksinen

Lähteet:
Wikipedia, Postimuseo, Trafiikkimuseo

Joulumerkkikoti Kuopiossa

Ennen vanhaan oli tapana muistaa ystäviä ja läheisiä korteilla ja kirjeillä, kun puhelimetkaan eivät olleet vielä yleisiä. Joulukortteja lähetettiin paljon. Tuberkuloosinvastustamisyhdistys keksi liittää joulukortteihin erillisen joulumerkin, jolla kerättiin varoja Joulumerkkikotien perustamiseen ja ylläpitoon. Näitä joulumerkkejä suunnittelivat sen ajan monet tunnetut taiteilijat kuten Martta Wendelin. Tämä idea erikseen myytävistä joulumerkeistä oli syntynyt Tanskassa erään postivirkailijan toimesta. Hän oli katsonut köyhää lasta kylmissään kadulla ja miettinyt kuinka lapsiperheitä voisi auttaa.

Monet muistavat tuberkuloosin, joka oli tappava, tarttuva ja pelätty tauti aikoinaan. Rokotus ja antibiootit saivat taudin lopulta talttumaan 1960-luvulla. On ollut niin paljon hyviä vuosia, monikin tauti saatu kokonaan häviämään; rokotusten ansiota. Toisinaan olisi hyvä katsoa hieman taaksepäin ajassa, mikä kehityksessä ollut hyvää, mistä ottaa oppia.

Esimerkkejä eri vuosien joulumerkeistä. Joulumerkit: Pirkko Airaksisen kokoelma

Tuberkuloosibasilli oli hyvin yleinen 1800-1900 -luvuilla. Joillakin oli luontainen vastustuskyky, eivätkä he sairastuneet tähän pelättyyn tautiin. Vastasyntyneet vauvat olivat kuitenkin erityisen alttiita sairastumaan ja menehtymään tautiin. Tuberkuloosinvastustamisyhdistys ja sen aikaiset terveysviranomaiset alkoivat suunnitella, miten vauvat säästyisivät tartunnalta. Oivallettiin eristää vauvoja perheistä, joissa oli tuberkuloosia. Varoja kerättiin monin eri tavoin, mutta erityisesti joulumerkkien myynnillä oli iso merkitys, ja siitä nimi Joulumerkkikoti. Näitä perustettiin ensin Tampereelle ja Ouluun ja lopulta myös Kuopioon.

Kuopion Joulumerkkikodin suunnittelivat arkkitehtipariskunta Elina ja Ragnar Wessman nimenomaan joulumerkkikodiksi, vauvojen hyvinvointia ja terveyttä monella tapaa huomioiden. Valmistuttuaan rakennuksen kauneus ja käytännöllisyys herättivät huomiota ulkomaita myöten. Mielestäni on mielenkiintoista, että 1954 valmistunut rakennus on edelleen käytössä ja hyvässä kunnossa. Entisessä joulumerkkikodissa toimii nykyisin perhetukikeskus ja kriisiyksikkö. Remontit on tehty museoviraston valvonnassa, joten rakennuksessa on säilynyt entisajan henkeä ja kauneutta.

Kuopion joulumerkkikoti oli toiminnassa 1954-1964. Viisikymmenpaikkaisessa joulumerkkikodissa hoidettiin tuona aikana 722 vauvaa. Vauvat olivat joulumerkkikodissa keskimäärin 9 kuukautta. Muutamat joulumerkkikodissa elämänsä ensikuukaudet viettäneistä ovat perustaneet vuonna 2014 yhdistyksen nimeltä Joulumerkkikotilapset ry. Yhdistys kerää ja säilyttää tietoa joulumerkkikodeista sekä järjestää vertaistapaamisia. Viimeisin vertaistapaaminen oli Kuopiossa 11.9.2024, ja paikalla oli 30 entistä joulumerkkilasta ja heidän omaistaan. Olin tätä tapahtumaa järjestämässä yhdessä Joulumerkkikoti lapset ry:n kanssa. Aiemmin vastaavia tapaamisia on järjestetty Tampereella, Helsingissä ja Oulussa. Kuopiossa on ollut kaksi aiempaa tapaamista 2016 ja 2017. Olen itsekin entinen joulumerkkikotilapsi Oulusta, joten aihe on lähellä sydäntäni.

Tämän syksyisen vertaistapaamisen ohjelmaan kuului kierros entisessä joulumerkkikodissa nykyisen johtajan Helena Lajusen johdolla. Meidät otettiin siellä jälleen kerran hyvin lämpimästi vastaan. Alavan kirkolla meitä otti vastaan pappi Ilkka Pihlajamäki ja kanttori Leila Savolainen. Emäntä Leila Tuovinen tarjoili meille maittavan lounaan. Joulumerkkikodissa aikoinaan sairaanhoitajaharjoittelijana ollut Maija Raatikainen kertoi tuosta ajasta vuodelta 1963. Entisiä joulumerkkilapsia kiinnosti kovin, millä tavoin heitä tuolloin oli hoidettu. Vakuutuimme hoidon tasosta, ja siitä, että siinä käytettiin kaikki sen aikainen tietotaito lasten hoidosta.

Kuopiolaislähtöinen Finlandia-palkittu kirjailija Sirpa Kähkönen piti koskettavan puheen tilaisuudessa. Hän erinomaisena historian tulkitsijana kuvaili monin elävin esimerkein tuon ajan perheiden ja lasten elämää ja sitä suurta halua säilyttää ja turvata vauvojen elämä. Liikutun vieläkin tätä kirjoittaessani, ja uniini luento tuli vielä viikkojenkin päästä. Kähkösellä on poikkeuksellinen taito sanoittaa mennyttä aikaa, historiaa ja tehdä se eläväksi. Oli erityisen liikuttavaa, miten hän kuvasi joulumerkkikotilasten elämää, josta meillä itsellämme ei voi olla muistikuvia. Huomioitavaa on sekin, että monessa perheessä tuberkuloosia pidettiin hävettävänä sairautena, ja perheitä ja lapsia saatettiin karttaa. Tästä syystä on ollut yleistä, että monille meistä tieto olosta joulumerkkikodissa on tullut yllätyksenä, kun perheissä ei välttämättä ole aiheesta puhuttu.

Vastasyntyneestä eroaminen on ollut äideille varmasti tosi raastavaa. Myös vauvat ovat hyvästä hoidosta huolimatta joutuneet kärsimään erotilanteesta. Moni kertoi tapaamisessamme, miten suhde omaan äitiin ei ollut helppo. Tosin tarinoissa kertautui myös hyvä elämä ja miten perhesuhteet korjautuivat viimeistään aikuisiällä, kun ymmärrystä tuli lisää. Kiitollisuus kumpusi elämästä, jonka joulumerkkikeräys osaltaan mahdollisti.

Olen jouluihminen. Ajattelen, että silloin aina tapahtuu ihme. Joulumerkkikeräys ja sen tuoma hyvä on yksi esimerkki joulun ihmeestä.

Helena Miettinen

Kekri lambat, Catrinan lahjat ja Dapanin maljat –

Tuusniemen muinainen ajastaika

Eräs vanhimmista pohjoissavolaisista, tai ylipäätään suomalaisista, ajastajan eli vuodenkierron juhliin liittyvistä kuvauksista löytyy vuoden 1670 Kuopiossa pidettyjen rovastikäräjien pöytäkirjasta. Tekstissä kuvataan pitäjän (joka tuona aikana käsitti Kuopion lisäksi Tuusniemen, Nilsiän, Maaningan ja Karttulan) juhlaperinnettä seuraavasti:

Tässä pitäjässä suurin osa kansasta ei katso synniksi pitää esi-isiensä vanhoja taikauskoja, jotka ovat 'Olewin lambat, Kekri lambat, Catrinan lahjat, Dapanin maljat, Ukon vakat' j.n.e. Minä kielsin siitä, mutta he vastasivat, että heidän pappinsa eivät ole heiltä sitä kieltäneet, vaan heidän entiset pappinsa ovat olleet heidän seurassansa.

Mitä olivat pöytäkirjassa mainitut Kekri lambat, Catrinan lahjat ja Dapanin maljat, joita paikkakuntamme entiset asukkaat juhlivat – mitä ilmeisemmin sulassa sovussa paikallisten pappien kanssa?

Kekri lambat (1.11.)

Vuonna 1878 lääninrovasti ja moninkertainen valtiopäivämies Henrik Eliel Wegelius (1853-1933) kirjoitti artikkelin 'Muinaisjäännöksiä Kuopion kihlakunnassa'. Wegelius käy läpi Kuopion kihlakunnan historiaa, asutusta sekä erilaisia muinaislöytöjä. Tuusniemen taikatavoista hän kirjoittaa verraten pitkästi. Kekristä Wegelius toteaa seuraavaa:

'Kekrin eli Köyryn aattona laitettiin sauna, lämmitettiin ja havoitettiin, niin kuin vierailla ainakin, intikoita eli haltijoita varten. Sitten valmistettiin hyvää ruokaa pirtin pöydälle, ovi jätettiin auki ja talon väki meni saunaan'.

Kekriin liittyneet tavat ovat mahdollistaneet otolliset apajat myös pitkäkyntisille sekä mahdollisesti myös talon syöttöporsaille, sillä Wegelius huomauttaa, että kerrotaan joskus tapahtuneen:

'että rosvot käyttivät tämmöistä tilaisuutta syödäksensä intikoille määrättyä ruokaa; toisen kerran taas ovat muutamat siat toimittaneet intikkojen tehtävän, luultavasti talon väen iloksi, sillä se oli hyvä merkki, jos ruoka näkyi maistuneen'.

Kekriviinain juontia. Toisinto Juho Rissasen taulusta vuodelta 1903. Museovirasto: Kansatieteen kuvakokoelma.

30-luvulla Tuusniemen Salonkylältä on kerätty myös seuraavat sanat, jotka tuli lausua kekrin aamuna, pirtin pöytälautaa nostettaessa:

Suurta kynttä, pientä kynttä,
Kynttä kaiken karvallista
Tulla taloon seuraavaan köyriin!

Kekri on juhla, joka on sijoittunut maataloudellisen satovuoden taitekohtaan; se on ollut satovuoden viimeinen ja uuden vuoden ensimmäinen päivä, eli vanhan kalenterin suurin juhlapyhä. Kekrin vietto on vaihdellut lokakuun lopulta marraskuun alkuun, aina paikkakunnan tapojen ja satovuoden lopun mukaan. Monet kekrin tavoista ovat sittemmin siirtyneet jouluun ja uudenvuoden aattoon: sauna, ruoka ja joulurauha sekä toisaalta tulevan vuoden ennustaminen esimerkiksi tinan avulla.

Catrinan lahjat (25.11.)

Katrinan päivä 25. marraskuuta juontaa juurensa Pyhään Katariinaan, joka kärsi marttyyrikuoleman keisari Maxentiuksen vainoissa (305-312). Katariina oli tarkoitus surmata teilipyörässä, mutta pyörä särkyi rukouksen voimasta. Katariina määrättiin mestattavaksi ja tapahtui toinen ihme: veren sijasta alkoi vuotaa maitoa. Ihmeiden myötä Katariinan tunnuksiksi tulivat pyörä ja miekka. Piinapyörä aiheutti sen, että hänestä tuli muun muassa kehrääjien suojelupyhimys.

Teilipyörään ja maitoon liittyneet ihmeet lienevät vaikuttaneen siihen, että kansanperinteessä Katariina on tunnettu karjan, ja eritoten lampaiden suojelijana. Työ-

kalenterissa Kaisan päivä onkin ollut tärkein lampaiden keritsemispäivä. Lampaiden villa on tuolloin parempaa kuin takkuinen talvivilla tai ohut kesävilla. Lampaat ovat myös saparollaan (kiimassa) Kaisan päivän aikoihin, joten on luontevaa, että päivä on omistettu lammasonnen säilymiseen.

Koillis-Savon perinteistä Wegelius kirjoittaa, että Katrinan päivänä keitettiin 'se hauki, joka ensiksi keväällä saatiin'. Kyse lienee ollut keväällä kovien pakkasten jälkeen saadusta ja kuivatetusta hauesta. Wegeliuksen mukaan navettaan mentiin syömään lampaan, lehmän ja sian lihaa, samalla virkkoen seuraavasti:

Katrina, kipo kaponen,
Hyvä rouva ronkkaselkä,
Anna mulle musta lehmä
Tahi valkea vasikka,
Kelpoaisi kirjavakin.
Härkälykky häiläytä...

Oletettavaa on, että navetassa nautittiin myös olutta, sillä 'Kaisan kahjat' tai 'Kaisan kahjaiset' tarkoittaa samaa kuin 'Kaisan oluet'.

Vielä nykyisinkin tiedetään, että Kaisan päivänä on suojasää. Kannattaa siis olla marraskuun lopulla varovainen liukkaiden teiden kanssa (vaikka ei olisi olutta nauttinutkaan), sillä Katrinan päivä on tunnettu myös 'Kaisan kaljamista'. Sanotaan myös, että Kaisan päivänä ja jouluna on samanlainen sää - kenties koska juhlapäivien välillä on tarkalleen yksi kuunkierto.

Michelangelo Merisi da Caravaggio, Pyhä Katariina Aleksandrialainen (1595 – 1596) https://fi.wikipedia.org

Dapanin maljat (26.12.)

Kun Kaisan päivänä talon emännät ja naiset keskittyivät erityisesti karjaonnen takaamiseen, on Pyhän Stefanoksen muistopäivä eli Tapaninpäivä ollut etenkin hevosten ja hevosmiesten päivä. Tämä pitää paikkansa vielä nykyäänkin, sillä monet meistä ovat olleet Tapanina hevosajelulla. Hartaan joulun jälkeen päivä edustaa ilottelua, kilpailua ja hauskanpitoa. Wegelius kirjoittaa entisajan Tapaninpäivästä Koillis-Savossa seuraavasti:

'Tahvanalla vietiin joulu-oljet ulos. Rengit tulivat hevosen seljässä tupaan, kysyen: "Onko Tahvana kotona?" Vastattiin: "on" ja tarjottiin miehille viinaa ja hevosille ohraa'.

Ilmeisesti tupaan ratsastetun hevosen selässä tuli pysyä niin kauan, että hevonen ehti syödä sangon kauroja tai saada ohria jauhoseulasta. Tämä takasi hevosen menestyksen myös tulevana vuonna. Sen lisäksi, että hevosilla ratsastettiin sisään tupaan, saattoivat talon miehet kokoontua hevostalliin viettämään Tapania. Tallissa nautittiin ateria, kenties jänistä tai oravaa, ja ryypättiin päälle olutta ja viinaa – olihan juhlan nimikin Dapanin maljat. Naisia ei näihin kekkereihin kutsuttu.

Akseli Gallen-Kallela: Ratsumiehiä talon pihalla, 1882. Taidekokoelma/ Gallen-Kallelan museo.

Kaikki rovastipöytäkirjojen mainitsemat juhlat ovat liittyneet maanviljelykseen ja karjanhoitoon. Juhlat olivat yhteisöllisiä, olkoonkin että välillä navetassa maljoja joivat emännät, välillä tallissa isännät. Jotkut maljat juotiin yhdessä, kaikkien kyläläisten kera. Toivon, että joululehden lukijatkin saavat nauttia vanhoista perinteistä näin keskitalven aikaan: maukasta ruokaa, hyvää seuraa, kenties saunaa ja rekiajelua – yhdessä muiden kanssa.

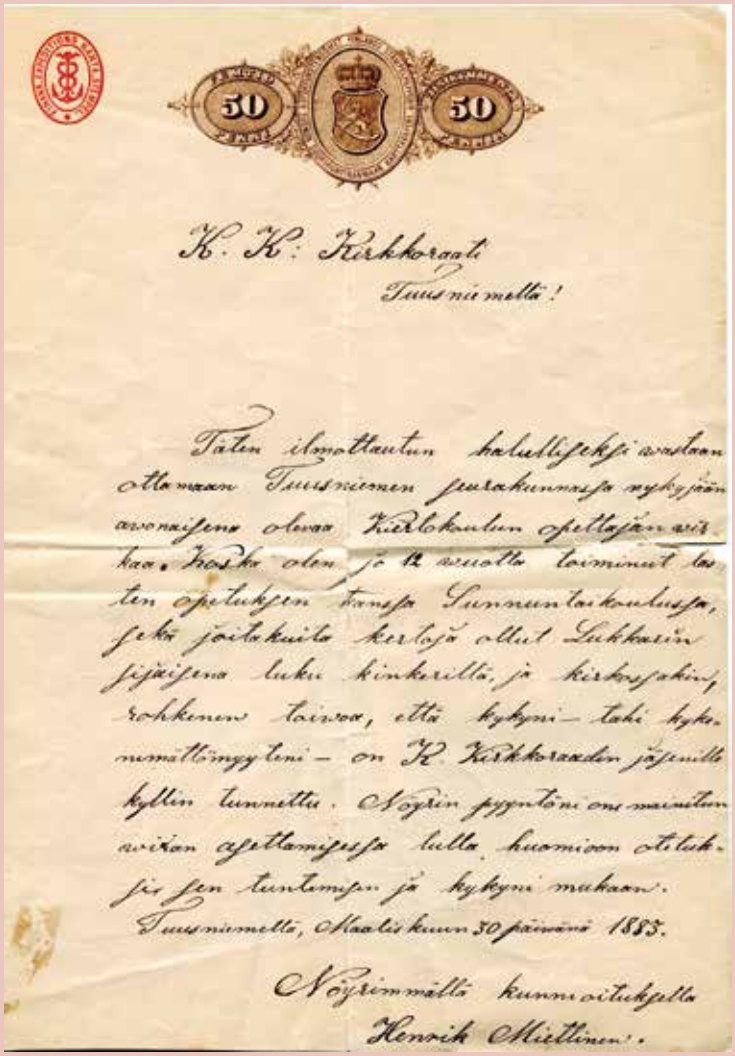
Ilona Tuomi,
kansanperinteen tutkija

Lähteet:
Suomen Kansan Vanhat Runot. https://skvr.fi/
Haavio, Martti. 1967. Suomalainen mytologia. Helsinki: WSOY.
Vilkuna, Kustaa. 1950. Vuotuinen ajantieto. Helsinki, Otava.
Wegelius, H.E. 1878. Muinaisjäännöksiä Kuopion kihlakunnassa. Helsinki: Suomen Muinaismuisto-Yhtiön Aikakausikirja III, ss. 113-143.

Lukkarinkoulusta lukioon –
Tuusniemen kunnan koululaitos 150 vuotta

Keskiajalta 1900-luvun alkupuolelle saakka Suomen kansan opettamisesta huolehti kirkko. Tuolloin tavoitteena oli saavuttaa riittävä lukutaito, jonka turvin myös rahvas saisi selville, mitä Raamatussa ja muissa uskonnollisissa kirjoituksissa kerrotaan.

Useimmille meistä on tuttu Aleksis Kiven kuvaus Seitsemän veljeksen lukkarinkoulusta. Ei muninut helposti Aapiskukko Jukolan veljeksille, ja sama voidaan todeta yleisemminkin: hitaasti oppi Suomen kansa lukemaan, ja vielä nihkeämpää oli kirjoitustaidon leviäminen varsinkin maalaisväestön keskuuteen. Riitti, että ihmiset osasivat Nummisuutarin Eskon tavoin piirtää puumerkkinsä papereihin silloin harvoin, kun sitä tarvittiin. Kirkko antoi lähinnä lukutaidon ja uskonnon opetusta kinkereillä ja rippikouluissa sekä 1850-luvun puolivälistä alkaen myös pyhäkouluissa ja kiertokouluissa. Tuusniemellä kiertokoulua pidettiin vuodesta 1850 alkaen aina 1920-luvulle asti. Tunnetuin kiertokoulunopettaja oli maanviljelijä Heikki Miettinen eli "Koulu-Heikki".

K. K: Kirkkoraati
Tuusniemellä!

Täten ilmoittautuu halulliseksi avustaan
ottamaan Tuusniemen seurakunnassa nykyjään
avonaisena olevan Kiitokoulun opettajan vir-
kaa. Koska olen jo 12 vuotta toiminut las-
ten opetuksen hyväksi Sunnuntaikouluissa,
joka jäätäkuita kertoja ollut Lukkarin
jäljissä luku kinkereillä, ja kirkonjakin
rohkenen toivoa, että kykyni – taki kyky-
nimittöingytäni – on K. Kirkkoraadin jäsenille
kyllin tunnettu. Näyttön pyyntöni on mainittu
avikan opettamisesta tulla huomioon otetuk-
si sen tuntemisen ja kykyni mukaan.
Tuusniemellä, Maalis kuun 30 päivänä 1883.

Näyttämällä kunnioituksella
Henrik Miettinen.

Koulu-Heikin hakemus kiertokoulun opettajan tehtävään

Yhteiskunnan muuttuessa todettiin, että pelkkä uskonnollisen kirjallisuuden tutkiminen ei kansan sivistämiseen riittänyt, vaan alettiin vaatia kansanopetusta, joka sisältäisi uskonnon ja lukutaidon lisäksi myös tiedollisesti ja taidollisesti yleissivistävää opetusta. Toukokuussa 1866 senaatti antoi Suomen ensimmäisen kansakouluasetuksen Uno Cygnaeuksen ehdotuksen pohjalta, ja heti sen jälkeen Suomen kunnissa alkoi kansakoululaitoksen toimeenpano: maahamme alettiin perustaa ensimmäisiä kansakouluja ja ryhdyttiin rakentamaan niitä varten koulutaloja.

Kansakoulut, kansalaiskoulu, keskikoulu – peruskoulut ja esiopetus

Tätä kirjoitettaessa on parhaillaan menossa Tuusniemen kunnan koululaitoksen 150. lukuvuosi. Tuusniemen ensimmäinen kansakoulu perustettiin kirkonkylään 14.5.1875, ja varsinainen koulutyö pääsi alkamaan kolmisen kuukautta myöhemmin, elokuun 16. päivänä. Tuota saavutusta on pidettävä paikkakunnalle merkittävänä, sillä tuolloin koko Suomessa oli vain 311 suomenkielistä kansakoulua. Sittemmin uusia kouluja perustettiin tiuhaan tahtiin aina 1950-luvulle saakka. Kaikkiaan Tuusniemellä on ollut 21 kunnan ylläpitämää kansakoulua, ja lisäksi Jäätsalon saaressa toimi vuosina 1956-1960 yksityinen koulu.

Kansakoulu jakautui alakouluksi (1.-2. luokat) ja yläkouluksi (3.-6. luokat). 1900-luvun alkuvuosina alettiin järjestää muutamien viikkojen mittaisia jatkokursseja 1-2 vuoden aikana kansakoulun päättymisen jälkeen. Jatkokurssien opetus tapahtui pääsääntöisesti iltaisin, ja niillä pyrittiin paikkaamaan ja syventämään varsinaisessa kansakoulussa saatuja tietoja ja taitoja sekä opetettiin elämässä tarpeellisia käytännön asioita. Vuoden 1921 oppivelvollisuuslain voimaantulon jälkeen jatkokurssit vakiintuivat 1920-luvun lopulla jokseenkin säännöllisiksi, ja vuonna 1958 ne muuttuivat kansalaiskouluksi.

1960-luvulta alkoi Tuusniemellä kyläkoulujen lakkauttamisaalto, ja jokaisella vuosikymmenellä suljettiin useita kouluja, viimeisimpänä Tuusjärven koulu v. 2016. Nykyään esi- ja perusopetusta Tuusniemellä annetaan ainoastaan yhtenäiskoulussa kirkonkylässä, ja lukio-opetusta Tuusniemen lukiossa. Oppilasmäärä on vähentynyt vuosi vuodelta, yhtä tahtia kunnan väkiluvun pienentymisen myötä. Pienimmillään kansakoulujen oppilas-

määrä lienee ollut ennen oppivelvollisuuslain voimaantuloa. Esimerkiksi lukuvuonna 1909-1910 kirkonkylän kansakoulussa oli vain 38 oppilasta – niin alhaalla se ei ole koskaan ennen eikä jälkeenkään päin ollut. Suurimmillaan oppilasmäärä oli lukuvuonna 1959-60, jolloin Tuusniemen kansakouluissa oli yhteensä 1216 oppilasta ja kansalaiskoulussa 111, yhteensä siis 1327 oppilasta.

Tuusniemen kansakoulut perustamisjärjestyksessä

(1.8.1973 alk. peruskoulut)

Koulu	perustettu	lakkautettu
1. Kirkonkylä	1875	toimii edelleen osana Tuusniemen yhtenäiskoulua
2. Kosula	1892	31.7.1970
3. Tuusjärvi	1893	31.7.2016
4. Melalahti	1894	siirretty Riistaveden pitäjään 1925
5. Juurikkamäki	1896	31.7.1992
6. Ohtaanniemi	1899	31.7.1974
7. Kiukoonniemi/ Liukonpelto	1902	31.7.1971
8. Hauranki	1907	31.7.1974
9. Ukonlahti/ Levälahti (*	1908	31.7.1984
10. Juojärvi/ Kojanlahti	1914	31.7.1966
11. Pajumäki	1920	31.7.1971
12. Konttimäki	1921	31.7.1971
13. Hiidenlahti	1923	31.7.1980
14. Salonkylä	1924	31.7.1966
15. Lapinjärvi	1925	31.7.1970
16. Enonsalo	1929	31.7.1966
17. Laukansalo	1933	31.7.1971
18. Pasola/ Ranta-Kosula	1938	31.7.1992
19. Susimäki	1939	31.7.1999
20. Saunaniemi	1941	31.7.1963
21. Ruskila/1.8.1992 alk. Etelä-Tuusniemen koulu	1946	31.7.2009
(22. Jäätsalo, yksityinen koulu	1956	31.5.1960)

(* toimi v. 1978-1984 Laukansalon koululla)

1960-luvun alkuvuosiin saakka tuusniemeläislapset pystyivät käymään omassa kunnassa ainoastaan kansakoulun ja jatkokurssit tai kansalaiskoulun. Opinhaluiset saattoivat jatkaa koulunkäyntiään naapurikunnissa, yleensä Outokummussa tai Kuopiossa, jos heidän perheillään oli siihen varaa. Useimmat päättivät koulunkäyntinsä ja siirtyivät työelämään.

Suuri edistysaskel Tuusniemen kouluoloissa tapahtui syksyllä 1962, kun kunnallinen keskikoulu aloitti toimintansa. Koska keskikoululle ei ollut omaa koulurakennusta, se toimi aluksi yhden lukuvuoden kirkonkylän kansakoululla, seuraavan lukuvuoden juuri lakkautetulla Saunaniemen koululla ja vielä yhden lukuvuoden Suojaharjun lähellä sijainneella kurssitalolla. Tilanne helpottui syksyllä 1965, kun kirkonkylään valmistui uusi koulurakennus sekä keskikoulua että kansalaiskoulua varten. Monet lukijat ehkä muistavat, kuinka keskikouluun piti pyrkiä kaksipäiväisten pääsykokeiden kautta, yleensä kansakoulun neljännen luokan jälkeen, jotkut vasta viidenneltä tai jopa kuudennelta luokalta. He, jotka eivät keskikouluun hakeneet tai päässeet, jatkoivat kuudenteen luokkaan saakka kansakoulussa ja sen jälkeen kansalaiskoulussa.

Tuusniemen ensimmäinen keskikoululuokka lv. 1962-63

Niin kansakoulujen, kansalaiskoulun kuin keskikoulunkin toiminta päättyi, kun Tuusniemelläkin siirryttiin peruskoulujärjestelmään 1.8.1973 alkaen. Peruskoulu jakaantui ala-asteeseen, jossa opiskelivat vuosiluokat 1-6, ja yläasteeseen, joka antoi opetusta 7.-9. vuosiluokkien oppilaille. Ala-asteet toimivat kyläkouluilla, joita tuolloin oli jäljellä enää kymmenen. Kunnan ainoa yläaste oli kirkonkylässä. Syksyllä 1973 yläasteella oli 431 oppilasta. Yläasteella opiskeltiin yhteisiä aineita (”keskikouluaineita”) ja valinnaisaineita (”kansalaiskouluaineita”) sekä erityiskursseja.

Yhteisten aineiden oppimäärät jakautuivat matematiikassa sekä kielissä tasokursseihin. Tasokurssivalinnoista riippui, miten oppilas pystyi yläasteen jälkeen jatkamaan opintojaan ammatillisissa kouluissa tai lukiossa. Yläasteen tasokurssit poistuivat v. 1985.

Tuusniemellä toimi kymmenen vuoden ajan kirkonkylän kansakoulun tiloissa myös erityiskoulu, v. 1971 perustettu Kankaalan apukoulu. Se perustettiin hitaammin edistyviä oppilaita varten, ja sen tehtävänä oli antaa elämässä tarvittavat perustiedon alkeet niille lapsille, jotka eivät tavallisessa koulussa niitä pystyisi saamaan. Kan-

kaalan apukoulu lakkautettiin v. 1981. Sen jälkeen mukautettua ja harjaantumisopetusta tarvitsevat lapset kävivät koulua Kaavin ja Juankosken erityisluokissa, kunnes v. 1993 kirkonkylän koulun yhteyteen perustettiin erityisopetuksen pienluokka, joka toimii edelleen.

1980-luvulta alkaen alettiin kuusivuotiaillekin tarjota opetusta, vaikka oppivelvollisuus ei vielä silloin heitä koskenutkaan. Vapaaehtoinen esiopetus alkoi kyläkouluilla alaluokkien yhteydessä v. 1985, ja syksystä 1989 alkaen opetushallituksen esikoululupa saatiin myös kirkonkylälle, jossa "eskari" toimii edelleen erillisenä luokkana yläkoulun rakennuksessa.

Vuoden 1999 perusopetuslain uudistus poisti hallinnollisen rajan ala- ja yläasteiden väliltä, ja jako ala- ja yläasteisiin päättyi. Sen seurauksena kirkonkylän ala- ja yläkoulu yhdistyivät hallinnollisesti yhtenäiseksi Tuusniemen yhtenäiskouluksi 1.8.2016 alkaen.

Alueemme väestön vähenemisen ja ikääntymisen myötä syntyvyys ja sitä mukaa myös koululaisten määrä on vähentynyt. Tervetulleena lisänä peruskoulumme oppilasmäärään ovat vuodesta 2010 alkaen Kaavilta Tuusniemen yhtenäiskouluun tulleet yläkouluikäiset oppilaat, jotka joutuivat siirtymään naapurikuntien kouluihin -ensin Juankoskelle, sitten Tuusniemelle – yläkouluopetuksen päätyttyä Kaavilla v. 2010. Kaavilaisten osuus luokkien 7.-9. oppilaista on hieman yli puolet.

Lukio

Kunnassamme virisi 1960-luvun puolivälin tienoilla ajatus lukion saamisesta kuntaan. Tämä haave toteutui helmikuussa 1968, kun Suomen hallitus antoi asetuksen valtion kaksoislukion perustamisesta Tuusniemen kuntaan. Perustamisluvan jälkeen lukio-opetusta alettiin ripeästi järjestää, ja lukion ensimmäinen rehtori Eero Toikkanen astui sivutoimiseen virkaansa huhtikuun alusta 1968.

Ensimmäisenä syksynä opintonsa Tuusniemen lukiossa aloitti 44 oppilasta, joista tuusniemeläisiä oli 32, loput 12 naapurikunnista. Lukiomme ensimmäiset 22 ylioppilasta saivat valkolakkinsa keväällä 1971.

Lukion opetuksessa alettiin noudattaa kurssimuotoista lukusuunnitelmaa ja jaksotettua työjärjestystä syksystä 1982 alkaen. Samalla kouluhallitus hyväksyi, että Tuusniemen lukio profiloitui voimakkaasti liikuntaan (liikuntapainotteisuus). Sittemmin lukio erikoistui myös tietotekniikkaan. Nämä painotukset näkyivät 1980-90 -luvuilla poikien suhteellisen suurena osuutena oppilaista. Painotukset poistettiin lukion opetussuunnitelmasta 2000-luvun alkuvuosina. Vuoden 1994 opetussuunnitelmauudistuksen myötä lukion opiskelijoiden valintamahdollisuudet lisääntyivät huomattavasti, ja samalla siirryttiin luokattomuuteen ja 5-jaksojärjestelmään sekä otettiin käyttöön koeviikko.

Lukion opiskelijamäärä oli suurimmillaan lv. 1974-75, jolloin Tuusniemen lukiossa opiskeli 238 nuorta. Heistä suurin osa oli tuusniemeläisiä, mutta paljon myös Kaavilta, Vehmersalmelta ja Riistavedeltä. Tätä kirjoitettaessa, syyskuussa 2024 lukiossa on enää 25 opiskelijaa, joista suurin osa (64 %) naapurikunnista ja vain yhdeksän Tuusniemeltä.

Tulevaisuus?

Tuusniemen väkiluku on enimmillään ollut yli 7000, nyt "oekeita immeisiä" on enää alle kolmasosa siitä. Väestö on enimmäkseen ikääntynyttä, ja lapsia syntyy vain muutamia vuodessa (esim. vuonna 2023 vain neljä lasta). On selvää, että ellei tätä suuntausta saada selvästi muuttumaan, koululaitoksen tulevaisuus Tuusniemellä ei kovin valoisalta näytä. Saadaanko kuntaan tai lähiseudulle lisää työpaikkoja, onnistutaanko tänne houkuttelemaan asukkaiksi nuoria lapsiperheitä? Auttaisiko kuntien välinen yhteistyö säilyttämään koululaitoksemme elinkelpoisena ja laadukkaana? Millaisia koulutuspalveluita tuusniemeläislapsille ja nuorille on tulevaisuudessa tarjolla? Missä? Kuka ne järjestää? Kysymyksiä on paljon, vastauksia emme tiedä.

Iso liuta lapsia ja nuoria on tähän mennessä saanut vankat eväät elämälleen Tuusniemen kouluista 150 vuoden aikana. Suuri määrä ylioppilaita on lukiostamme saanut painaa valkolakin päähänsä yli 50 viime vuoden aikana. Jatkukoon ja kasvakoon tuo joukko edelleen yhä suuremmaksi ja mahdollisimman pitkälle tulevaisuuteen!

Valkolakkien hohtoa kevätauringossa, iloisia ilmeitä koulun pihalla 1.6.2024. Kuva: Ilona Jauhiainen

Mielenkiintoisia poimintoja kirkonkylän koulun johtokunnan pöytäkirjoista menneiltä vuosikymmeniltä:

"Tulirokko raivosi syyslukukaudella (1893) ankarasti lapsissa. Koulu oli suljettuna lokakuun 16. päivästä marraskuun 6. päivään paikkakunnalla vallitsevan tulirokon tähden."

"Syyslukukauden (1895) lopussa erotettiin 1si oppilas johtokunnan määräyksestä juopottelun tähden. Koululapsissa on jonkun verran liikkunut rokkoa ja helpompaa kuumetta."

v. 1903 johtokunta päätti antaa "opettajan ilmoituksen mukaan muistutuksia pienistä rikoksista seuraaville oppilaille: ... (ja kuuden poikaviikarin nimet oli lueteltu pöytäkirjaan, josta ne edelleen ovat luettavissa!)

kolmena eri vuonna (1902, 1905 ja 1909) "Herra Tarkastajalta saatiin Furuhjelmin apurahoja a´20 mk, ja ne annettiin lahjakkaille oppilaille. "

V. 1904 Keisari Aleksanderi II muistokassasta ja hätäaputoimikunnalta saatiin 14mk 50 p, jotka jaettiin 2 markan, 1,50 mk:n ja 1 markan erissä kaikkiaan kahdeksalle oppilaalle.

v. 1910-11 "Tulirokko teki jonkunlaista häiriötä koulun varsinaiselle työlle", kun koulu oli suljettuna 8 päivän ajan paikkakunnalla liikkuneen tulirokon takia. Samana vuonna on saatu kunnalta viinaverorahoja, joilla oli ostettu köyhille oppilaille kenkätarpeita.

Lukuvuonna 1913-14 saatiin jälleen viinaverorahoja. tällä kertaa lasten kirjastoa varten.

Marraskuussa 1923 "Esitettiin, mihin toimiin ryhdytään, koska koulun oppilaat ovat varsin (= tahallaan) särkeneet (Turulan talon) navetan lasiruutuja noin 60 kpl..."

Tammikuussa 1924 "Esitettiin, mihin toimiin ryhdytään sellaisten oppilasten suhteen, jotka eivät ota ojentuakseen koulun kurinpitotoimenpiteistä. Asiasta keskusteltua päätettiin, että ne lapset, jotka eivät ota ojentuakseen julkisesta varoituksesta, toimitetaan kasvatuslaitokseen."

Lokakuussa 1924 "Koululle päätettiin ottaa opettajan palvelia vahtimestariksi 350 markan vuosimaksusta, kuuluen palvelialle koulun pesu, lämmitys ja siivous, sekä veden kanto. Koulut pestään sulan aikana kerran viikossa, talvella 2 kertaa kuukaudessa."

Tammikuussa 1925 "Päätettiin antaa kouluavustusta N.N:n lapsille siihen asti kuin lehmät poikivat."

v. 1935 johtokunta keskusteli "kahvitarjoilun järjestämisestä koulun 60-vuotisjuhlan ja uuden koulutalon vihkimisjuhlassa, päätti johtokunta, varojen puutteessa, tarjota juhlavierailleen vain yhden kerran kahvia n. 200 hengelle ..." (eli vain yksi kupillinen kullekin ...)

"Koulukeittola päätettiin aloittaa vasta kevätlukukauden alusta, koska kuluvalle vuodelle ei ole sitä varten määrärahaa." Silloinkin kouluruokaa annettiin ainoastaan niille, joille johtokunta oli myöntänyt ruoka-apua. Ruoka-avustusta annettiin joka aamu joko puurona tai vellinä vuoroaamuin.

Seuraavana vuonna: "Koulukeittola päätettiin panna heti käytäntöön. Kerran viikossa annetaan hernekeittoa ja muina päivinä puuroa ja velliä. Ilmaiseksi päätettiin antaa ruoka niille, jotka ovat saaneet vaateavustusta, ja 75 pennin hinnasta muille. "

Vaateapuakin koulusta annettiin vähävaraisille. Kuitenkin päätettiin: "Niiltä oppilailta, jotka ovat kunnan puolesta saaneet kengät ja puvut, päätettiin säästäväisyyssyistä ottaa ehjempinä säilyneet koulun lukuvuoden päätyttyä, säilytettäviksi kesän yli koulun suojissa, ja annetaan vaatteet takaisin syksyllä lukuvuoden alkaessa asianomaisille oppilaille."

v. 1945 "Keskusteltiin työmies V.V:n kanssa hänen poikiensa kurinpitoasioista, käsitellen erikoisesti poikien tupakanpolttoa ja käyttäytymistä koulun ulkopuolella". Samassa kokouksessa "Annettiin IV lk:n oppilaalle N.N. nuhteet ja ankara varoitus tupakanpoltosta ja huonosta käyttäytymisestä".

Sodan jälkeen, elokuussa 1946 "valtuuston päätöksen mukaisesti päätettiin antaa vahtimestarille kehoitus poistaa entisen presidentti Rytin kuva luokkahuoneen seinältä". Vasta v. 1955 johtokunta päätti äänin 3-2 panna presidentti Rytin kuvan takaisin seinälle, muiden presidenttien kuvien joukkoon.

V. 1950 tammikuussa johtokunta päätti esittää kunnanhallitukselle, että se myöntäisi syksyllä 1950 pidettävää koulun 75-vuotisjuhlaa varten 25.000 mk varoja. Toukokuussa merkittiin johtokunnalle tiedoksi, että kunnanvaltuusto oli myöntänyt koulun 75-vuotisjuhlamenoiksi 7.500 mk.

Elokuussa 1956 "Johtokunta valtuutti Juho P. Mustosen tekemään sopimuksen oppilaiden kuljetuksesta salmen- ja pentinkyläläisten kohdalta järven yli, mistä tehtävästä saa maksaa korkeintaan 6000:- SMk syyslukukaudelta." Pajusalmen siltaahan ei tuolloin vielä ollut. Siihen saakka Salmenkylän ja Pentinlahden lapset olivat tulleet aamulla salmen yli jonkun huoltajan saattelemina, ja iltapäivällä koulun päätyttyä olivat kävelleet koululta rantaan ja yhdessä huutamalla kutsuneet hakijan noutamaan heidät veneellä kotirannan puolelle.

Marraskuussa 1958: "Kun johtokunnan tietoon on tullut, että koulun oppilas N.N. on kuluneen kesän ja syksyn aikana käynyt jatkuvasti yleisissä tanssitilaisuuksissa, niin johtokunta ja koulun opettajat katsoo velvollisuudekseen huomauttaa oppilaan vanhemmille, että mainitunlainen menettely ei ole soveliasta oppivelvollisuusiässä olevalle lapselle, ja saattaa asian vanhempien tietoon em. menettelyn estämiseksi."

Viime vuosikymmenten ja nykyajan pöytäkirjat ym. asiakirjat ovat niin lyhyitä, asiapitoisia ja pelkistettyjä, että edellä kuvatun kaltaisia värikkäitä tarinoita niistä ei valitettavasti löydy, vaikka koulun arki tuskin nykyäänkään on kovin pitkäveteistä ja väritöntä.

Eevariitta Jäntti

Lähteet:
Tuusniemen kunnan koululaitoksen 125-vuotishistoriikki
Tuusniemen pitäjän kirja
Tuusniemen kunnan arkisto, mm. Kirkonkylän koulun johtokunnan vanhat pöytäkirjat ym.

Koulukortteeri ei ole koti

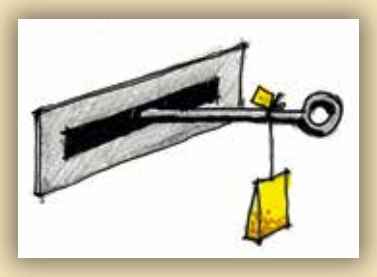
"Olen unessa useasti sinun kaduillas koulutie. Kotiportilta kouluun asti minun askeleeni vie."

Kuopion yhteislyseo

Kauan kauan sitten, isoisän aikaan 1950-luvulla, ei Tuusniemellä ollut oppikoulua. Oppikoulu vastasi nykykoulun luokkia 5.- 9. (keskikoulu) ja lukion kolmea luokkaa. Oppikouluun piti pyrkiä kansakoulun 4. luokan jälkeen. Oppikoulun saattoi jättää keskikouluun ja jatkaa siitä keskikoulupohjaisessa opinahjossa. Tuusniemeläislapset suuntasivat oppikouluun joko Outokumpuun tai Kuopioon. Outokummussa käytiin yleensä päiväseltään, mutta kuopiolaiset joutuivat viettämään koko viikon koulukortteerissa. Kaiken lisäksi kouluviikko oli tuolloin 6-päiväinen.

Perheeni muutti Tuusniemelle juuri, kun olin päässyt Nurmeksessa oppikouluun. Vanhempani sijoittivat minut kouluun Kajaanin Lyseoon, isäni entiseen, ja Urho Kekkosenkin opinahjoon. Kajaanissa asuin mummolassa, maalaistalossa viiden kilometrin päässä keskustasta. En muista, montako kertaa kävin lukuvuoden aikana kotona, enkä muista edes, oliko minulla koti-ikävä. Mummolassa minun oli hyvä olla, vaikka jouduinkin nukkumaan huoneessa, jossa iso seinäkello raksutti ja kalkatti pitkin yötä.

Aamutee

Toisen luokan aloitinkin sitten Kuopion Yhteislyseossa Linnanpellolla syksyllä v. 1960. Silloin vanhemmillani alkoi jokavuotinen alivuokralaisasunnon hankkiminen. Olin tuolloin 12-vuotias lapsi, ja jouduin asumaan poissa kotoa. Näitä koulukortteereita kertyikin muistini mukaan kahdeksan. Vaihtuvuus oli alussa suuri, kahlasin seitsemää luokkaa kahdeksan vuotta, ja lukioaikana saatoin asua useamman vuoden samassa asunnossa.

Matkani kouluun alkoi kotiportilta tavallisesti sunnuntaina kello neljän postiautolla. Takaisin kotiin tulin lauantaina iltapäivällä Kuopion upouudelta linja-autoasemalta lähtevällä Ruposen linja-autolla. "Tuusniemi Isopappila", kerroin rahastajalle. Hän tiesi tarkkaan, missä olin jäämässä pois, oli kymmenisen markkaa halvempikin kuin matka kirkolle asti. Busseissa sai tuohon aikaan tupakoida takaosastossa. Olikin melkoinen savustus, kun Tuusniemen isännät palailivat kaupunkireissuilta hyväntuulisina horjuen. "Selvä", sanoi rahastaja kuskille, kun isäntä oli turvallisesti päässyt autosta ulos kotinsa kohdalla.

Ensimmäiset vuodet olin täysihoidossa, myöhemmin itsenäistyin, ja opin käymään "Baari Pirtelössä" makkaramuhennoksella. Kouluruokailu oli tuolloin maalaispojalle arvokas asia. Omavastuulla oli eväsleivät ja maitopullo, minulla mehupullo, sellainen muovinen litteä. Legendaarinen kouluruoka oli "terveyskeitto", epämääräisen näköinen, violetti liemi. Näkkileipä ja tee maistuivat kämpillä. Oton nakkikioski aseman kulmalla oli kuuluisa sinapistaan, jota sanottiin lennokkiliimaksi. "Satasella nakkeja" oli vakioannos. Ensimmäisessä asunnossa, joka oli puulämmitteisessä talossa koulun lähellä, isäntä oli vähän nuuka. Hän kuivatteli teepusseja uuninpellin kahvoissa, eikä emännän keittämät jokapäiväiset keitotkaan oikein maistuneet. Minut muutettiin pois kesken vuoden.

Henkireikä ja pelastus pikkupojan koti-ikävään oli parhaan kaverini Parkkisen Jukan koti ja ystävällinen perhe. Siellä sain viettää paljon aikaa Jukan ja Penan kanssa touhutessa. Jukan kanssa julkaistiin pari lehteäkin, "Joulukalja" ja "Huuko". Minä toimin lehtien kuvittajana ja vastasin graafisesta ilmeestä. Joulukalja oli omakustanne veivattavalla Rex-Rotary-monistuskoneella. Huukon kustantaja oli Tuusniemen kirkkoherra Aimo Junkkari ja se painettiin Nurmeksen kirjapainossa. Takkiin taisi vähän tulla. Jukasta tuli myöhemmin turkulainen kirjailija. Olihan meillä kaikenlaisia kotkotuksiakin urheilu- ja kulttuuriharrastusten lomassa. Opeteltiin muun muassa "tupakointia, tuota miehekästä ja terveellistä tapaa", kuten vanha Käytöksen kultainen kirja mainitsi.

Toinen koti, johon olin aina tervetullut, oli Vapaavuorten omakotitalo koulun vieressä. Vapaavuoren Aino-täti lapsikatraineen piti meistä "orvoistakin" huolta. Siellä oli aina kavereita, Pekka, Kaisaliisa ja Hannu olivat lähinnä minun ikääni. Heidän isänsä Lennart oli

ollut Tuusniemen kirkkoherra, mutta kuoli kesken ja perhe joutui ns. armovuosien jälkeen muuttamaan pois Tuusniemen pappilasta. Vapaavuoren tätin tekemä kaakao oli taivaallista.

Mieleeni muistuvat vielä Rikkaitten rinne, Speden kodin naapuri, Peipposenrinne, Linnanpellonkatu, Haapaniemenkatu, Pohjolankatu ja Lönnrotinkatu. Kaikki asunnot olivat keskustassa tai lähellä keskustaa, joten kävelymatkoja ei tullut mahdottomasti.

Peipposenrinteellä vanhan äitinsä kanssa asuva vanhapiika teki erinomaista ruokaa. Linnanpellonkatu oli lyhytaikainen hätäasunto. Kirkkokadulla kämppäkaverinani oli tuusniemeläinen Nupposen Martti. Poltettiin hernekeitto pohjaan, kun ei vahdittu. Haapaniemenkadulta joutui kulkemaan torin yli diagonaalisesti. Sille matkalle sattui kiusallisesti lihapiirakoiden ja munkkien myyjät. Niillä korvattiin muutama ateria. Lönnrotinkadun asunto oli varsinainen kimppakämppä. Meitä oli kolme poikaa samassa huoneessa, isäntä oli puhelias, viinaan menevä vanha merimies. Oli välillä levotonta. Siellä olisi ollut helppo luisua niin sanotulta kaidalta tieltä.

Pohjolankadulla kerrostalossa asui Petterssonin pojat yläpuolella, ja heidän bändikämppänsä oli alapuolella. ”Katson maalaismaisemaa”. Täällä asuinkin useamman vuoden. Kämppäkavereitakin oli tässä huoneessa moneen otteeseen, Artti, Kalle ja emännän veli Liikkuvasta poliisista. Eivät nähtävästi viihtyneet minun kanssani, kun muuttivat pois.

Tulitikkulaatikon etiketti

Kirjasto, museo ja elokuvateatterit, Kuvakukko ja Scala, tulivat tutuiksi. Teatterissa käytiin katsomassa jokainen näytelmä. Koululaiset saivat pilkkahintaan ns. Ramppikortin, jolla päästiin katsomaan koululaisnäytöksiä kenraaliharjoituksen ja ensi-illan välissä.

Pohjolankadun aikana elin jo nuoren lukiolaispojan elämää. Käytiin Marskalla kävelemässä iltaisin, juotiin Tuulikanteleessa kaljaa, poltettiin Montussa tupakkaa, käytiin Tekulla tansseissa, ja tyttökavereitakin oli. Toisin kuin alkuaikoina, ei ollut koti-ikävä, vaan viikonloput olivat pakkopullaa, kun piti käydä kotona pesettämässä pyykkiä, käydä saunassa ja hakea viikkorahat. Joskus lainasin isältä Volvoa ja painuin illaksi takaisin Kuopioon. Isäni suhtautui asiaan avarakatseisesti, etenkin, jos mukaan lähti toinen kyytiläinen. Kaikki kaverit oli Kuopiossa, Tuusniemi jäi vieraaksi, harmi.

Pohjolankadulla asuessani kirjoitin ylioppilaaksi vuonna 1968. Kukaan muu kuin äitini ei uskonut minun selviävän kirjoituksista. Viiden pojan äiti tapasikin sanoa pojistaan: ”Ei meidän pojat tyhmiä ole, vähän laiskoja”. Päästötodistuksessa oli kyllä kiusallisen paljon kuutosia, mutta toinen sivu olikin pelkkiä kymppejä: urheilu, voimistelu ja piirustus!

Lapsi, ja sittemmin nuori, yksin, poissa kotoa, joutui ottamaan vastuuta itsestään, rahoistaan ja tekemisistään. Se varmaan kasvatti tulevaisuutta varten, oppi suunnittelemaan ja ennakoimaan ja ottamaan myös muut huomioon.

Anssi Junkkari

Runosäkeet: V.A. Koskenniemi: Koulutie (1924)
Piirrokset: Anssi Junkkari

”Olen unessa useasti sinun kaduillas, koulutie. Ah, enkö ma hautahan asti myös koululainen lie.”

Koulukoiran elämää

”Bertsa on tullu kouluun!” kuuluu iloinen huudahdus pienluokan naulakoilta, kun koulukoira Beretan koulupäivästä ilmoittava lappu nähdään luokan ovessa. 3,5-vuotias labradorinnoutaja Beretta menee oppilaita vastaan häntä heiluen. Koirapäivinä Beretan tervehtimiseen on varattu aikaa, ja oppituntien asiat alkavat vasta tervehdysten jälkeen.

Beretan suoritettua soveltuvuuskokeen syksyllä 2022 työ pienluokassa saattoi virallisesti alkaa. Beretta suoritti kesäkuussa 2023 Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n työnäytön harjoittelunsa päätteeksi ja sai näin työliivit. Suoritin Jyväskylän ammattikorkeakoulussa eläinavusteisen työskentelyn 10 ov opinnot. Eläinavusteinen työskentely on kiinnostanut minua jo vuodesta 2011 saakka, kun aloitin jo edesmenneen noutajani kanssa luku- ja kaverikoiratyöskentelyn. Erityisopettajan työni pienluokassa mahdollisti koulukoiratyöskentelyn.

Koulukoira tonttuilemassa Jessen kanssa.
Kuva: Mari Kinnunen

Oppilaiden ohjeistus jo ennen koiran saapumista luokkaan on tärkeää turvallisuuden kannalta. Luokassani on kuva Beretasta muistutuksena siitä mihin koiraa on hyväksyttävää koskea ja miten koiralle puhutaan. Jokaisella oppilaalla on Beretan kanssa omaa aikaa, mutta myös yhteisiä tehtäviä tehdään. Beretta työskentelee pienluokassa noin yhden päivän viikossa. Koira väsyy työpäivistä todella paljon enkä halua kuormittaa nuorta koiraa liikaa. Työpäivän aikana Beretalla on aina mahdollisuus mennä omaan häkkiinsä, johon oppilaat eivät saa edes koskea. Pyrin järjestämään työpäivän niin, että Beretalla on sekä aktiivista että passiivista aikaa luokassa. Beretta on opetettu vihjesanalla ’jätä’ jos en halua sen ottavan kontaktia ihmisiin. Tällöin se hakeutuu häkkiin lepäämään tai jyrsimään luuta.

Koiran vaikutus pienluokassa on valtava. Beretan läsnäolo lisää oppilaiden välistä vuorovaikutusta. Koulukoiran avulla tehdään yhteisiä tehtäviä, opetellaan odottamaan omaa vuoroaan, käyttäydytään rauhallisesti ja puhutaan normaalilla äänellä. Nämä asiat eivät ole itsestään selvyyksiä pienluokassa, jossa oppilailla on paljon haasteita oppimisessaan ja käytössään. Beretta on tärkeä osa pienluokkaa ja luokassa onkin juhlittu Beretan synttäreitä ja koulukuvissakin Bertsa on mukana. Olemme mm. äidinkielessä kirjoittaneet Beretasta tarinoita, matikassa on piilotettu laskun vastauksen määrä nameja älypeleihin, joten koiran käyttö opetuksen tukena voi olla hyvin monenlaista yhteistyötä tukevaa toimintaa.

Beretta on nopea oppimaan ja sille voisi varmaan opettaa lukuisia temppuja työkäyttöön. Beretta osaa pyörittää isoa noppaa ja onnenpyörää, nostamalla esineitä valita tehtäviä ja viedä ne oppilaille sekä etsiä esineitä. Silti aina koirapäivinä mietin, mihin ihmeeseen näitä temppuja tarvitaan, kun Beretan tärkein tehtävä on mennä oppilaan viereen ja rauhoittaa oppilas. Sitä ei ole tarvinnut opettaa eikä harjoitella. Kun surullinen tai puhumaton oppilas istahtaa lattialle silittämään Berettaa, Beretta painautuu kiinni oppilaaseen ja pelkällä läsnäololla laukaisee tilanteen. Välillä on tilanteita, että opena täytyy mennä järjestelemään jotain selin oppilaaseen ja Berettaan ja pyyhkäistä kyynel pois silmäkulmasta.

Beretan työssäjaksamisesta huolehdin ulkoiluilla, ruokailulla, leikkimisellä ja lepotauoilla. Beretta harrastaa vesipelastusta, metsästystä, rallytokoa ja oman lauman kanssa ulkoilua. Ilman toimivaa pienluokan tiimiä koulukoiran kanssa työskentely olisi hankalampaa, joten iso kiitos tiimille arjen sujumisesta myös ’Bertsapäivinä’. Työ koulukoiran kanssa on erittäin palkitsevaa, mutta omalla tavallaan myös raskasta. Opetuksessa täytyy huomioida koiran käyttö tarkoituksenmukaisella tavalla, ottaa huomioon oppilaiden ja koiran vireystila sekä osata luopua tuntisuunnitelmista, jos tilanne sitä vaatii. Mutta silti, työparina koulukoira on ihana, luotettava, ystävällinen ja aina valmiina häntä heiluen yhteiseen työskentelyyn. Koulukoira Beretta ja pienluokka toivottavat kaikille oikein rentouttavaa ja herkkujen täyteistä joulun aikaa!

Mari Kinnunen,
erityisluokanopettaja
Tuusniemen yhtenäiskoulu

Kesä kaupassa

Olen Pinja Tuomainen, 17-vuotias tuusniemeläinen. Tykkään liikkua monipuolisesti ja harrastankin lentopalloa sekä kuntosalia. Luen myös paljon ja siinä ohella raapustelen omia kirjoituksia.

Olin kesätöissä S-marketissa jo kolmatta kesää peräkkäin. Päädyin sinne uudelleen tänä kesänä, sillä se oli tuttu paikka ja viihdyn siellä. On mukava palvella asiakkaita, sillä koskaan ei tiedä, mitä asiakkailta kuulee. Olen saanut muun muassa vinkkejä siihen, kuinka työpäivän jälkeen kannattaa hengitellä rauhassa käsi sydämellä. Työpäivän ohessa saa siis myös nauraa, niin asiakkaiden kuin työkavereiden kanssa. Hyvät kohtaamiset piristävät päivää.

S-marketissa on huippu työporukka, jonka takia siellä myös viihtyy. Olen hyllyttänyt tavaroita, ja pikkuhiljaa opettelen vielä lisää erilaisia käytäntöjä, sillä jatkan töitä lukion ohella. Olen siitä innoissani, mutta toisaalta kaiken mahduttaminen arkeen on vaativaa.

Tulevaisuudessa haluan matkustella ja nähdä maailmaa mahdollisimman paljon. Olisi huippua, jos pystyisin näkemään kaikki maailman maat ja upeimmat nähtävyydet! Luontokohteet ovat minulle mieluisia, ja voisin elää kierrellen maailmaa. Haaveisiini kuuluu myös joskus aloittaa Crossfit, sillä lajina se kiehtoo minua kovasti.

Pinja Tuomainen

Suvi somessa

Morjesta kaikki tutut ja tuntemattomat. Ne jotka eivät tunne minua niin olen Juho, käyn Tuusniemen lukiossa nyt toista vuotta. Harrastan futista ja tykkään käytännössä kaikesta urheilusta. Mietitte varmaan, miten päädyin tähän some-työhön. Se oli lopulta niin yksinkertaista, etten ollut ollenkaan varma mihin menisin kesätöihin. Sitten ystäväni Arttu kysyi minua hänen kaveriksi tähän some-hommaan ja siitä se sitten alkoi.

Työssä oli mielestäni ehdottomasti parasta eri tapahtumissa käynti. Siellä pääsi juttelemaan uusille ihmisille. Eikä yksikään tapahtuma ollut samanlainen, mikä toi mukavaa vaihtelua. Itse en hirveästi tykännyt kuitenkaan jutun kirjoittamisesta tai julkaisusta, vaikka minusta olikin mukavaa editoida videoita. Ensi kesänä voisin tehdä tätä hyvin sivutyönä, koska nautin, kun sai nähdä eri tapahtumia. Suosittelen tätä työtä sellaiselle, joka haluaa oppia ja kokeilla uutta. Eikä ole ainakaan haittaa, jos on hyvä keskustelemaan ihmisten kanssa ja lahjakas kirjoittaja.

Tavoitteeni on nyt nuorena kokeilla mahdollisimman monta erilaista työtä, jotta löytäisin itselleni juuri sopivan työn.

Mukavaa joulun
odotusta jokaiselle!

Juho Kekäläinen

Petrin tie Juurikkamäestä Saksaan

Peri Taskinen mieliharrastuksesa parissa Italian Alpeilla vuonna 2023

Opintieni vei Juurikkamäen ala-asteen, Tuusniemen peruskoulun yläasteen ja Tuusniemen lukion kautta opintoihin ja työelämään Helsinkiin.

Vuonna 1996 tarjoutui työtilaisuus Saksassa, ja siitä lähtien olen työskennellyt IT-alan ammattilaisena Frankfurtin pankkimaailmassa.

Tuusniemellä ja tuusniemeläisillä on ollut ilmiselvä vaikutus siihen, mitä minusta on tullut ja mihin valintoihin olen elämässäni päätynyt.

Nuoruudesta Juurikkamäessä muistuu mieleen ehkä vähäinen, mutta mieleenpainuva kokemus:

Juurikkamäen kyläkaupasta oli päässyt leipä loppumaan ja kaupan Sirkka joutui myymään ei-ootta saksalaisturisteille. Pienellä kylällä tieto liikkui nopeaan ja Sirkka tiesi, mistä leipää siihen hätään saisi. Anja-äitini oli tunnettu kotileipuri ja olihan lauantai eli leivontapäivä. Tuoreet ruislimput pyöräntarakalla minut lähetettiin myymään ne saksalaisturisteille, olin sitä saksaakin opiskellut.

No menivätkö ne kaupaksi? Se ei kielitaidosta olisi kiinni jäänyt, mutta saksalaisturistit olivat ehtineet jo kirkonkylälle leipäostoksille.

Kun peilaa tuota kokemusta nykypäivään, niin tänään ovat ruisleivän ja saksalaisturistien tilalla IT-tietotaito ja Frankfurtin pankkimaailma.

Samat periaatteet ja lainalaisuudet pätevät edelleenkin: tärkeimpänä kielitaito, jonka merkitystä ei voi liikaa korostaa sekä usko omaan tekemiseen.

Kaksi tuusniemeläistä opettajaa, jotka ovat erityisesti vaikuttaneet matkaani kohti Saksaa, ovat Elina ja Heikki Jahkonen. Elina oli saksan kielen opettajani yläasteella ja lukiossa. Noilla saksantunneilla luotiin se perusta, jonka avulla raivasin tieni kielellisellä kuokalla kiinni leivän syrjään täällä Saksassa.

Elinan ja Heikin organisoimana Tuusniemen seurakunta järjesti vuosittain retken Saksaan, olin mukana vuonna 1982.

Siihen saakka pisin matkani Tuusniemeltä ulottui Helsinkiin, joten maailma avautui tuon retken ansiosta aivan uudella tavalla. Saksa ei tosiaankaan ollut sellainen maa, miten eräs keihäskarpaasi on sitä kerran luonnehtinut. Tuntui siltä, että tänne voisi palata uudestaan ja näin myös tapahtui.

Terveiset Idsteinista hyvän joulun toivotuksin kaikille lukijoille.

Petri Taskinen

Mikko Kurosen kuulumisia – Lapinjärveltä Lontooseen

Muutin Englantiin pysyvästi 29-vuotiaana 1. syyskuuta 1988, melkein heti sen jälkeen, kun olin valmistunut filosofian kandidaatiksi Tampereen yliopistosta. Englannista käsin kävin vielä yhdessä tentissä Tampereella saadakseni maisterin paperit.

Suomesta lähtö ei tullut hetken mielijohteesta, vaan se oli muhinut alitajunnassani kai jo 1970-luvun alkupuolelta lähtien. Noihin aikoihin minusta tuli nimittäin etelälontoolaisen jalkapalloseuran Crystal Palacen kaukokannattaja. Muitakin syitä varmaan oli, mutta jos hieman kärjistetään, niin tämän Tuusniemen pojan lähtö maailmalle menee täysin Palacen piikkiin.

Yläasteella suosikkiaineeni oli luonnollisesti englannin kieli. Tiistaisin ruokavälitunnilla juoksin Shellin matkahuoltoon ostamaan Veikkaus-Lotto -lehteä, josta löytyivät vakiovihjeiden lisäksi Englannin liigan kaikki sarjataulukot, kuntopuntarit sekä muutama aiheeseen liittyvä juttu. Yksi juttu käsitteli Crystal Palacea. Sen luettuani olin viimeistään koukussa, jos en ollut jo ennen sitä.

Ensimmäisestä kesätyöstä saamillani rahoilla hankin lyhytaaltoradion, sillä olin saanut selville, että BBC World Servicen lähetyksissä käsiteltiin säännöllisesti Englannin liigaa. Englanninkielisiä jalkapalloselostuksia ymmärsin kohtalaisen hyvin jo 15-vuotiaana ja valvoin usein yömyöhään saadakseni tulokset tuoreeltaan. Savon Sanomissa ja muissa sanomalehdissä liigapelien tulokset olivat aina päivän myöhässä.

Tampereen yliopistossa opiskelin pääaineena englantilaista filologiaa ja sivuaineena tiedotusoppia. Opintojen ohella tein töitä kesätoimittajana – ensin Savon Sanomissa ja myöhemmin Aamulehdessä. Tein myös opettajan sijaisuuksia Kaavilla, Tampereella ja Hauholla.

Ensimmäinen visiittini Englantiin toteutui vuonna 1982, kun osallistuin Tampereen yliopiston järjestämälle kolmen kuukauden kieliharjoittelukurssille Newcastle-upon-Tynessa. Tuolla matkalla näin myös Crystal Palacen ensimmäistä kertaa "livenä". Siitä lähtien matkustin saarivaltioon niin usein kuin aika ja rahatilanne antoivat myöten.

Aamulehden urheilutoimituksessa työskennellessäni kesällä 1988 kuulin lehden silloiselta Lontoon-kirjeenvaihtajalta Jarkko Järventaukselta, että Lontoossa vapautuisi avustajan/kirjeenvaihtajan paikka hänen siirtyessään Suomen suurlähetystön palvelukseen. Lähtöpäätökseni sinetöityi siinä silmänräpäyksessä.

Ensimmäinen asuinpaikkani Lontoossa oli Thames-joen varrella sijaitseva Putney. Aiemmilla käynneilläni olin tutustunut brittielämään mielestäni niin hyvin, että en odottanut Lontoon tarjoavan suuria yllätyksiä tai haasteita. Väärässä kuitenkin olin. Suurkaupungin hektinen elämänrytmi alkoi pikkuhiljaa rasittaa enemmän ja enemmän. Lopulta oli pakko sanoa hyvästit Lontoon humulle.

Suomeen paluuta en siinä vaiheessa harkinnut, mutta 1990-luvun alkupuolella muutin Lontoosta Manchesterin itäpuolelle Pohjois-Englantiin. Samoihin aikoihin aloitin työt Veikkaaja-lehden Manchesterin-kirjeenvaihtajana. Noin 15 vuoden ajan kirjoittelin Valioliiga-aiheisia juttuja ja tein välillä myös veikkausvihjeitä. Kouluiässä alkaneesta harrastuksesta oli tullut työ.

Toimittajan hommien päätyttyä jouduin opettelemaan uuden ammatin. Seitsemän vuotta olin töissä Adidaksen talousosastolla ammattinimikkeellä Credit Controller. Samalla alalla olen edelleenkin, mutta asuinpaikkani on nykyään Cheshiren kreivikunnassa sijaitseva pikkukaupunki Congleton.

Etelä-Lontoon lisäksi käyn aika usein luonnonkauniissa Pohjois-Walesissa, jonne on Congletonista parin tunnin ajomatka. Kohteena on useimmiten Llandudno, josta on ajan myötä tullut suosikkilomakohteeni.

Tuusniemeltä olen saanut eväikseni maanläheisyyden ja savolaisen huumorintajun. Niillä pärjää pitkälle. Brittiläinen ja savolainen huumorintaju ovat mielestäni lähellä toisiaan.

Suomesta kaipaan eniten ruisleipää ja saunaa. Joka kerta kotikonnuille palatessani ostan heti alkajaisiksi tomaattisilliä ja ruisrieskaa.

Mikko Kuronen

”Mualimalle ja takas ”

Koillis-Savossa pidettiin syksyllä 2009 valtakunnalliset kotiseutupäivät teemalla ”Mualimalle ja takas”. Tuo teema kuvaa hyvin myös tuusniemeläisen Matti Itkosen tähänastista elämänkulkua.

Matti syntyi Ruokosen rannalla Sinikka ja Mauno Itkosen perheen kuopukseksi 1970-luvun taitteessa. Hän varttui ja kävi koulunsa Tuusniemellä, pääsi ylioppilaaksi Tuusniemen lukiosta keväällä 1991. Matti kertoo olleensa teininä nörtti ja viettäneensä lähes kaiken vapaa-aikansa tietokoneella. ”Tykkäsin erityisesti videopelien pelaamisesta ja tein niitä myös itse.”

Kuvassa vas. Kayoko, Rio ja Matti Itkonen kotipihallaan Ruokosella. Vanhempi tytär Akari puuttuu kuvasta. Kuva: Raimo Kekäläinen.

Jo kouluvuosinaan Matti sai tärkeitä kosketuksia kansainvälisyyteen osallistuessaan Heikki Jahkosen vetämille seurakuntanuorten matkoille Saksaan. Matti harrasti karatea Mario Broglinin ohjaamilla karatekursseilla. Marion mukana hän pääsi käymään Ranskassakin. Tietokonepelien ja ulkomaille suuntautuneiden reissujen ansiosta Matti ymmärsi englannin kielen tärkeyden ja opiskeli sitä ahkerasti. Ulkomaan matkat opettivat hänelle rohkeutta sekä kansainvälistä ajattelua ja asennetta.

Lukion jälkeen Matti meni armeijaan, ja kun varusmiespalvelus oli suoritettu, hän aloitti opinnot kauppakoulussa Kuopiossa. Se ala ei kuitenkaan tuntunut omalta. Silloin oli tehtävä vakava valinta tulevaisuuteen. Hän pääsi opiskelemaan filosofiaa ja kirjallisuutta Jyväskylän yliopistoon, mutta valitsi tietojenkäsittelyopin opinnot Kuopion yliopistossa. Opintojen loppuvaiheessa hän sai jo oman alansa työpaikan, mutta sitten yliopiston ilmoitustaululta osui silmiin ilmoitus: ”Haluatko vuodeksi Japaniin töihin?” Matti vastasi tuohon kutsuun, ja niinpä ura Nokialla vaihtui japanilaisen tuontifirman palvelukseen Fujisawan kaupungissa Honshun saarella, Tyynenmeren rannalla, tunnin junamatkan päässä Tokiosta. Siellä Matti tapasi tulevan vaimonsa Kayoko Ichikawan. Aiottu vuoden pesti Japanissa venyi peräti kuudeksi vuodeksi. Japanissa Matti kertoo oppineensa nukkumaan seisaallaan, koska tunnin työmatkalla Fujisawasta Tokioon junat olivat aivan täynnä eikä istumapaikkoja riittänyt kaikille. Seisomapaikkojen ahtaudessa ei mahtunut edes kaatumaan, vaikka nukkui. Toki Japanissa vietetty aika opetti myös erilaista suhtautumista joihinkin asioihin ja ohjasi arvostamaan hyviä suomalaisia asioita, joita täällä pidetään itsestäänselvyyksinä. Japanissa ollessaan Matti kaipasi erityisesti Juojärveä. Koska kesät Fujisawassa ovat hyvin kuumia, piti joka kesä päästä käymään Tuusniemellä, Juojärvellä.

Kayoko syntyi sukunsa kotikaupungissa Osakassa, mutta vauvaiästä lähtien hän asui vanhempiensa kanssa Fujisawassa. Ennen tutustumista Mattiin hän ei tiennyt Suomesta oikeastaan mitään muuta kuin Joulupukin ja että Suomen pääkaupunki on Helsinki. Koska Matti jo tunsi Japania, halusi myös Kayoko tutustua sulhasensa kotimaahan, ja niinpä he päättivät muuttaa Suomeen. Tulomatkalla he ”pysähtyivät” vuodeksi Sveitsissä ja menivät naimisiin v. 2003. Suomessa nuoripari asettui asumaan Kuopioon, mutta kävi usein Tuusniemellä Matin vanhempien luona ja mökillä Tiheensaaressa. Ensimmäisestä kesästään Suomessa Kayoko muistaa, että aurinko paistoi koko ajan ja hän sanoo ihmetelleensä, milloin ihmiset nukkuvat, kun aina on valoisaa.

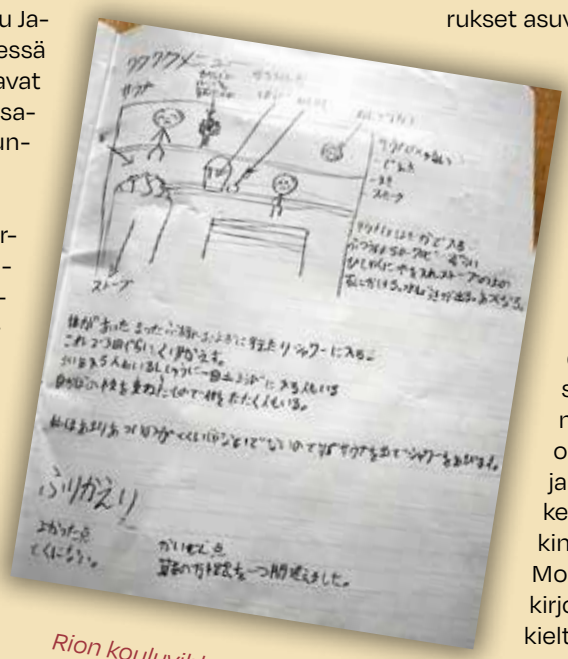
Kuopiossa Kayoko teki osa-aikaista toimistotyötä yliopistolla. Tuolloin Suomessa oli vahva ”manga-buumi” eli innostus japanilaisiin sarjakuviin. Niinpä Kayoko värvättiin Kuopion kansalaisopistolle japanin kielen kurssien opettajaksi. Opetettavia ryhmiä oli useampia, Kuopion lisäksi myös Siilinjärvellä, Suonenjoella ja Iisalmessa. Siten Kayokolle karttui iso tuttavaverkosto suomalaisista ihmisistä.

Perheeseen syntyi kaksi tytärtä, Akari v. 2009 ja Rio v. 2012. Matin äidin kuoltua perhe vietti Matin lapsuudenkodissa kaikki viikonloput, ja pian he muuttivat ko-

konaan Tuusniemelle. Tosin paluu Japaniin oli jo tuolloin vahvasti mielessä ja toteutui vuonna 2013. Seuraavat viisi vuotta he asuivat jälleen Fujisawassa, ja tytöt aloittivat koulunkäyntinsä siellä.

Japanissa kouluvuosi alkaa kirsikkapuiden kukkiessa maalis-huhtikuussa. Koulu on maksullinen, ja siellä on kova kilpailu menestymisestä ja hyvistä koulupaikoista. Jo alusta lähtien lapset osallistuvat varsinaisen koulupäivän jälkeen pidettäville "preppauskursseille", joilla tähdätään tuleviin pääsykokeisiin. Tämä on vaativa, suunnitelmallinen väylä "hyvään yliopistoon", mutta lapselle se voi olla stressaavaa, eikä Matti-isän mielestä lasten hyvinvointia oteta japanilaisessa koulussa huomioon samalla lailla kuin suomalaisessa koulussa. Kun Rio ensimmäisen kerran elokuussa 2018 tuli Tuusniemen kouluun ekaluokalle, häntä jännitti kovasti ja hän halusi tietää kaksi asiaa: saako koulussa olla kynsilakkaa ja onko pakko syödä tomaattia? Kuultuaan vastaukset Rion huulille nousi helpottunut hymy ja jännitys katosi.

Kayoko toimi yhden lukuvuoden Tuusniemen koululla koulunkäynninohjaajana, mutta opiskeli sitten puutarhuriksi ja työskentelee tällä hetkellä seurakunnan palveluksessa Tuusniemen hautausmaalla. Hän ei ole kohdannut ongelmia ulkomaalaisen taustansa vuoksi, vaan on kotiutunut Tuusniemelle oikein hyvin. Kotimaastaan hän kaipaa eniten japanilaista ruokaa, erityisesti kalaa ja muita mereneläviä. Lapsuuden perhe eli Kayokon vanhemmat ja sisarukset asuvat Japanissa, eikä kukaan heistä ole vielä päässyt käymään Suomessa. Matti toimii nykyään tutkijana Itä-Suomen yliopistolla, tutkien ihmistä: terveyteen, hyvinvointiin, kuntoutukseen, urheiluun liittyviä asioita.

Rion kouluvihkosta japanilaisessa koulussa talvella 2023–24. Tässä japanilaisin kirjaimin kirjoitetussa tekstissä aiheena on sauna.

Akari soittaa viulua Tuusniemen kirkossa. Kuva: Esko Taskinen

Keväästä 2023 kevääseen 2024 Itkoset viettivät jälleen vuoden Japanissa, ja tytöt kävivät siellä koulua. Nyt seiskaluokkalainen Rio kertoo, että kotitehtäviä oli järkyttävän paljon ja etenkin kirjallisia vihkotöitä. Vaikka hän opiskeli ahkerasti ja tunnollisesti, vieläkin enemmän olisi pitänyt tehdä. Molemmat tytöt osaavat puhua ja kirjoittaa sekä japanin että suomen kieltä oikein hyvin.

Rio sanoo osaavansa kirjoittaa noin tuhat japanin kielen merkkiä. Tuusniemellä hän viihtyy hyvin, koulusta on saanut hyviä kavereita. Lempiaineita ovat musiikki ja historia. Vapaa-aikanaan hän viihtyy kotona.

Tytöistä vanhempi, Akari käy nyt yhdeksättä luokkaa. Hän on lahjakas viulisti opiskeltuaan viulunsoittoa jo pikkutytöstä saakka. Lisäksi Akari harrastaa lentopalloa. Hän on varsin aktiivinen ja kiireinen nuori neito, tätä juttua tehdessäkin hän oli harrastustensa parissa menossa.

Kesällä 2024 Akari työskenteli oppaana Tuusniemen kirkossa. Opastuksen ohella hän ilahdutti kirkossa vierailijoita viulunsoitolla.

Eevariitta Jäntti

Mikä kumman kummikunta? Tuusniemi ja Väse

Suomen ja Ruotsin kuntien välinen yhteistyö alkoi talvisodan aikana vuoden 1940 alussa. Silloin kummikuntaliike tarkoitti avustuksia lapsille ja nuorille, kansanterveystoimia ja vaateapua Ruotsista Suomeen. Näkyvä ja pysyvä aikaansaannos olivat terveystalot, joiden rakentamista ruotsalaiset rahoittivat peräti 527 Suomen kunnassa! Päiväkoti Punainen Tupa kirkonkylän Harjutiellä on yksi näistä entisistä terveystaloista. Siellä oli neuvola, terveyssisar ja kätilö.

Tuusniemen ikioma kummikunta oli pieni Väse Värmlannissa liki Karlstadin kaupunkia. Kun avustustoiminta olojen parantuessa 1950-luvulla hiipui, kummikunnat siirtyivät harrastamaan kulttuurivaihtoa. Tuusniemeläiset päättäjät ja ryhmät kävivät Väsessä ja väseläiset täällä.

Ensimmäisen matkan 1950-luvun lopulla junailivat savoksi Mikko Korhonen kunnasta ja ruotsiksi Reijo Martiala asbestikaivokselta. Tärkein vieminen oli Väisäsen Aunen mahtava kalakukko. Avattiin ovia ja majoituttiin kodeissa. Vielä 1960-luvulla vieraanvaraisuus oli mutkatonta molemmissa maissa: vuodesohvat ja pukkisängyt petattiin ja makuupussiin ryömittiin. Toinen matka suuntautui meille päin, ja bussillinen vieraita oppi pian mitä AJA HITAASTI tarkoittaa. Sanat kalakukko ja kukkakaali huvittivat aina.

Kun kotiväki ei kieliä osannut, sai 12-vuotias koulutyttö Tuija toimia tulkkina. Kesällä 1961 Artun Kulman yläkerrassa yöpyivät Allan ja Karin Nilsson, farmari ja opettaja, kanttoreita kumpikin. Heistä tuli meille elinikäiset ystävät. Elokuussa 1962 Väseen matkasi iso porukka oikeita immeisiä. Bore-laivan smörgåsbord oli ihme. Se, että nakkeja ja tomaattejakin sai syödä mielin määrin, on makea muisto. Pennaset majailivat Nilssonien maatalossa Glumserudissa, Junkkarit tietysti kirkkoherra Hjeltin perheessä v. 1808 rakennetussa pappilassa. Ihmetystä herättivät vanhojen talojen modernit keittiöt tiskikoneineen ja leivänpaahtimineen.

Väsen kotiseututalo

Pennaset ja Nilssonit

Lillan ja valkea keittiö

Jäähyväiset, Karin ja Allan

Nuorimpia tuusturisteja olivat Hannu Haapalainen, Anja Korhonen, Anssi J ja Tuija P. Nuoria aikuisia edustivat Eila Rissanen ja Esko P. Väsessä oli paljon kaunista ja vanhaa: kirkko, pappila, kotiseututalo. Sunnessa tutustuttiin kirjailija Selma Lagerlöfin kotitaloon Mårbackaan sekä Rottnerosin veistospuistoon, joka toimi Gösta Berlingin tarun kartanon esikuvana. Anjalla on yhä tallessa tuo opus, jonka hän sai muistoksi kummikuntaretkestä. Matkattiin sileitä asfalttiteitä ja vasenta reunaa pitkin. Bongattiin vesitorneja ja läänin pääkaupunki Karlstad - ja Wasan jättimäinen näkkileipätehdas Filipstadissa.

Tulkiksi oli värvätty reipas opettaja Margit Pohjanpalo, joka hyödynsi matkan pysäyttämällä bussin antiikkikauppojen ja löppisten kohdalla. Pojat saivat sitten kantaa autoon mattoja ja muita aarteita, joita saatoimme myöhemmin ihailla Punaisen Sydämen Torpalla Kaavin Rovevaarassa.

Vuonna 1963 kävivät ruotsalaiset Tuusniemellä, ja nuorisoa oli mukana. Pappilan pojat tutustuivat vieraisiin niin hyvin, että seuraavana vuonna Artti J matkasi pariksi viikoksi Buhlinin Andersin luo Väseen. Toinen ison porukan matka oli vuonna 1964, mukana mm. kunnansihteeri Tapani Kuusela ja Helvi Haapalainen sekä Glumserudiin piikomaan ja kouluruotsiaan hiomaan jäänyt rippikoulutyttö Tuija. Beatlesin kauhea musiikki raikasi peltojen yli teinipojan ikkunasta. Tutussa perheessä oli turvallista olla ja hoivata uutta Lillania, joka vuorostaan oli meillä lasten Annana 1980-luvulla. Lahjaksi sain pellavaliinan, joka on yhä käytössäni.

Syyskuussa 1969 visiitille tulivat ruustinna Evy Rudérus ja neljä muuta rouvaa Väsestä ja viereisestä Ölmestä päivittämään yhteyksiä ja valmistelemaan mahdollista nuorten retkeä seuraavana kesänä. Pieni iskujoukko Aimo- rovastin johdolla kävi vielä kesäkuun alussa 1970 Väsessä varmistelemassa kuoron retkeä meille päin.

Ja niinpä juhannusviikolla v 1970 koko nuorisokuoro Nilssonien luotsaamana saapui till Savolax. Heidät lattiamajoitettiin Urheilutalolle (Nuorela) ja Pajulahden leiripaikalle ja ruokittin meijerillä. He pitivät kirkossa ikimuistettavan ja ihastuttavan negrospirituaalikonsertin ja viettivät Pappilan rannassa ratkiriemukkaan iltakaronkan. Tuijan amerikansisko Debbie veti papinkin mukaansa tempaavan musiikkishown, joka toi ilon kyyneleet kaikkien silmiin. Kulttuurivaihtoa: fii-fiifai-fiifai-fo...

Kaikkina näinä vuosina kummikuntailun vetäjänä ja keskeisenä toimijana oli rovasti Aimo Junkkari. Hän piti yhteyttä, kirjoitti breivit, telefoneerasi tarvittaessa, järjesti matkat, juonsi ja puhui ja saarnasi ruotsiksi, mutta Värmlannin metsäsuomalaisten iloksi myös suomeksi. Varsinainen aikansa kosmopoliitti! Tuusniemellä kummikuntatoiminnan mahdollisti kunnan ja seurakunnan tiivis yhteistyö ja tuki.

Väse, maalaispitäjä, oli meille maalaisreissaajille oiva pysähdyspaikka vuosikymmenten ajan. Sitä kautta liftattiin Kreikkaan, ajettiin farkulla Norjaan ja Tanskaan. Yllätysvieraat otettiin avosylin vastaan oli klocka mitä vaan. Nyt eivät kulje enää joulukortitkaan, kun rakas vanha Nilsson pariskunta on muuttanut tuonoloisiin. Ihanat muistot on jäljellä. Oi niitä aikoja... Tack så mycket!

Tuija ja Anssi Junkkari
Kuvat Tuija Junkkarin kotialbumista

Mieluusti otamme vastaan lisätietoja ja kuvia kummikuntavierailuista!

Teinipojan sensuroitu muistelo kesältä 1970

Pappilan pihaan ajoi hiljaa ruotsalainen bussi täynnä teini-ikäisiä vieraita. Vastaanottokomitealla oli asuina shortsit ja t-paita. Oli juhannus ja ilma kuin morsian. Heti parvi nuorukaisia ryntäsi Juoveteen uimaan, minä katsomaan perään. Kysyivät, voiko veteen mennessä käyttää pesuainetta. Hämmästyin ja vastasin ok. Ruotsissa oltiin ilmeisesti tuolloin tarkempia vesistöjen laadusta. Illan tullen he rakensivat juhannuspuun saunan viereen. Todella kaunis rakennelma kedon kukilla koristeltuna.

Iltatapahtuma pappilan pihaviheriöllä oli henkeäsalpaavan hauska näytelmä, jossa porukka riehaantui tanssimaan eräänlaista letkajenkkaa musiikin soidessa kaiuttimista. Aimo-isi oli kuolla nauruun, kuten minäkin ja veljeni Pepe. Ja sen muistan, että nättejä olivat ruotsittaret.

Lähdimme seuraavana päivänä bussilla kohti luostareita. Saimme houkuteltua Tuijan tulkiksi ja oppaaksi. Matkalla hän kysyi: "munk eller nunn?" Vastaus raikui: MUNK! Perillä Valamossa Tuija haastatteli vanhaa Laatokan luostarin evakkomunkkia. Ensin tämä puhui suomeksi, mutta kun kieli vaihtui venäjäksi, kiljahti Tuija vanhukselle, että puhu suomea!

Bussissa pitkätukkainen poika soitti kitaraa. Nautin matkasta. Pajulahdessa sitten uitiin, grillattiin ja seurusteltiin. Mukana oli apupappi Yrjö Verkkoranta, joka huomasi, että t-paitani kuvassa oli Niagara Falls ja kysyi, olenko käynyt siellä. "Eikun Isi kävi."

Ossi Junkkari

Kummikuntavieraat saapumassa Iso Pappilaan torstai-iltana 18.6.1970. Pääasiassa Väsestä tulleita ruotsalaisia oli 28.

Väsen seurakuntanuoret, toisessa kuvassa Karin Nilsson, valmistelevat juhannusaaton juhlaa Pajulahden leirintäalueella.

No siinähän on tutun näköinen kaveri, eli Pepe, seuraamassa, kun osa nuorista pulahtaa Juojärveen Pappilan laiturilta.

Kuljin pitkin Keskitietä –

Jos muistat vielä 1950-luvun ja vilkkaan kirkonkylän, jossa oli monta kauppaa, kahvilaa, pankkia, posti ja poliisi, huomaat, miten paljon on hävinnyt, purettu, lopetettu ja muuttunut. Mutta monta vanhaa taloa on vielä jäljellä.

1. Aloitetaanpa lännestä. Tullaan Kuopiosta päin ysitietä pitkin. Kolmisen kilometriä ennen kirkonkylää on oikealla upea keltainen kaksiporstuainen talo Juojärven rannalla. Se on entinen Pikku-Pappila, jossa asui apupappi tai kappalainen siihen aikaan, kun asunto oli osa papin palkkaa. Pappila rakennettiin vuonna 1875. Nyt se on Arvo ja Ulla Härkösen kaunis koti.

Vanha Iso-Pappila purettiin jo 1960-luvulla. Jäljellä on vain rantasauna. Eikä uudisrakennuskaan ole enää pappila. Myyty pois 1992.

2. Keskitien ja valtatien risteyksessä on pihapiireineen aito vanha maalaistalo, Lautala, vuodelta 1850. Ei ole vuosikymmeniin nähty siellä karjaa, mutta pellot sitä yhä ympäröivät ja metsän viljaa, polttopuita on myynnissä isot häkit. Taloa ovat asustaneet Juha ja Minna Koistinen perheineen vuodesta 2015.

5. Koulukeskus vuodelta 1965 on saanut nimensä puretusta Turulan talosta. Kivinen kansakoulu vuodelta 1935 on yhä pystyssä, mutta käyttökiellossa sisäilmaongelmien vuoksi. Sen suunnitteli arkkitehti Eino Pitkänen.

kirkonkylän vanhoja taloja – osa 1

3. Lautalan jälkeen Keskitiellä on Apostolien Pietarin ja Paavalin kirkko, Tuusniemen ortodoksikirkko. Se on arkkitehti Ilmari Ahosen suunnittelema ja valmistui vuonno 1961. Samalla tontilla on pieni hautausmaa.

4. Vuorossa on vanha, jo hylätty pihapiiri Kankaala vuodelta 1857. Talon viimeiset asukkaat, Miettisen vanhapoikaveljekset Matti ja Eero menehtyivät vuonna 2018. Aikoinaan Kankaalassa oli kylän putka vuoroon Lautalan kanssa.

6. Terveyskeskuksen vanhin osa Keskitien ja Harjutien kulmassa on kunnanlääkärintalo vuodelta 1959, suunnittelijana I. Huovinen.

7. Ennen S-marketia katse vasemmalle ylös harjulle! Siellä on yksi Suomen sadoista ruotsalaisavustuksin 1950-luvun alussa rakennetuista terveystaloista. Nyt siellä toimii päiväkoti Punainen Tupa.

8. Keskitiellä, osuuskauppaa vastapäätä on jäljellä Vilho Louhelaisen vuonna 1948 rakentama rintamamiestalo, jossa asustelee vanharouva Maija Räsänen.

Kuljin pitkin Keskitietä –

9. Kaunis mansardikattoinen punainen talo Koivukujan päässä on monien muistama entinen apteekki, jota hallitsi vuosikymmenten ajan apteekkari Vivi Nyman. Rakennus oli alun perin Turulan "kahenpiän puitava riihi" vuodelta 1924. Nykyisin siinä asustaa Nymanin tyttärentytär Ritva Niinivaara perheineen.

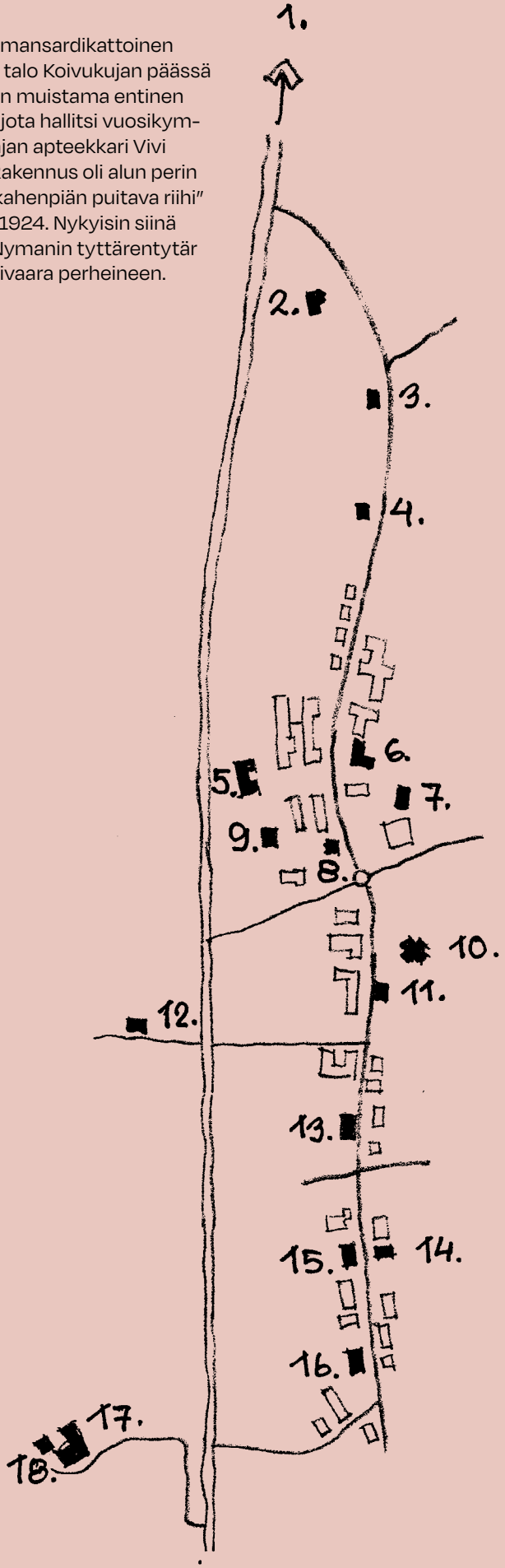
12.Jos käännyt Anaskintietä oikealle ja jatkat valtatie 9:n ali, näet oikealla Peltolan, joka tunnetaan myös nimellä "Anaskila". Sen rakennutti kunnankirjuri Ananias Happonen vuonna 1931. Happoset luopuivat talosta 1961. Vuodesta 2013 siinä on asunut Antti Roinisen ja Anne Uusikuun perhe.

17. Meijerintie, jonka valtatie tosin katkaisee, johtaa Juojärven rantaan Tuusniemen Osuusmeijerille, joka perustettiin vuonna 1906. Nykyisiä toimijoita ovat mm. keramiikkapaja Savetar, Tuusniemen Lämpö ja Vesi sekä JK Kustoms. Herkullisin paikka on kalasatama!

18. Rantamylly on nätti muisto sadan vuoden takaa.

kirkonkylän vanhoja taloja – osa 2

10. Kiertoliittymän jälkeen on Kanahautana tunnettu suppa. Tuusniemen kirkko on seissyt komiasti mäellä vuodesta 1800, nykyinen vuodesta 1869. Tapuli on vuodelta 1818, sepä lienee kylän vanhin rakennus!

11. Virastotaloa vastapäätä on punamultainen kotiseutumuseo, entinen viljamakasiini vuodelta 1861.

13. Palataan Keskitielle. Pian on oikealla iso vihreä maalaistalo ja laaja piha. Se on Iso-Happola, vuodelta 1900. Se on ollut aikoinaan kestikievari, ja aina siinä on asunut Happosia. Nykyinen kalastava isäntä on Pekka Happonen.

14. Hirviheimon rakennuttamaa kaupparakennusta (1957), jossa toimii AnSa Rauta Oy, vastapäätä on toinen suppa ja "kuntoportaat ihmisen hyväksi". Kirppiksen jälkeen törröttää vasemmalla "lännen talo", konttorirakennus vuodelta 1936, viimeinen jäänne Ol Uurtajasta. Kansanfunkista, ollut kauan kylmillään.

15. Oikealla on entinen Osuuskassa, rakennettu vuonna 1951. Posti oli samassa talossa. Osuuspankiksi muuttunut rahalaitos muutti uusiin tiloihin kirkon vastapäätä v. 1973. Sitten talossa toimi poliisiasema noin kymmenen vuoden ajan, ja nyt siinä on As. Oy Hietikko, jossa on 6 asuntoa. Entisessä postissa on tyytyväinen asukas, Mirja Zitting. Kassan tiloissa on Helluntaitemppeli.

Tuija Junkkari. Kuva 1 Ulla Härkönen, kuva 9 Ritva Niinivaara, muut kuvat Tuija Junkkari. Karttapiirros Anssi Junkkari.

16. Ennen Meijerintietä oikealla oleva vanha kunnantoimisto on myös asuntoina. Se rakennettiin kansakouluksi vuonna 1893, ja toimi kouluna vuoteen 1935 asti, ja kunnantalona virastotalon valmistumiseen asti vuoteen 1984. Nyt se on Tuusniemen Yritystalo Oy, ja osakkaita on 7. Yksi heistä, Mari Tuppurainen, asuu entisessä valtuustosalissa!

Kesäkirppis Tuusniemen Keskitiellä

Ennen oli kesä ja kärpäset, nyt on kesä ja kirppikset. Ennen siellä käytiin hieman häpeillen ja jopa salaa, nyt käydään pystyssä päin kierrätysaatetta kannattaen.

Kirpputoreilla kohtaavat nykyisyys ja menneisyys. Sulassa sovussa samalla pöydällä saattavat olla sokeripihdit ja langaton latausalusta. Moni asiakas kokee kirppiksellä nostalgisen hetken löytämällä lapsuuden kodissaan tutuksi tulleen esineen tai vaikkapa mummolan aitan sängyssä peittona olleen satiinitäkin.

Asiakaskunnan tarpeet ja mieltymykset vaihtelevat laidasta laitaan. On musiikin, kirjallisuuden ja elokuvien harrastajia, jouluihmisiä, käsityön ystäviä, vanhojen tavaroiden metsästäjiä ja keräilijät ovat ryhmä erikseen. Keräilyn kohteena saattavat olla perinteisten kellojen, kameroiden ja postimerkkien lisäksi esimerkiksi saunan lämpömittarit tai vaikkapa Abloy-lukot. Skaala on laaja, mutta niinhän se on, että toisen roska on toisen aarre.

Tämä on huomattu meidänkin kahdentoista naisen ylläpitämällä kirppiksellä jonka alkujuuret ovat Riistavedellä. Toiminta siellä alkoi toistakymmentä vuotta sitten idyllisessä rantamakasiinissa paikallisten naisten perustamana, vähitellen joukko täydentyi tuusniemeläisistä. Tuo historiallisesti arvokas 100-vuotias rakennus vanhus tuhoutui tulipalossa täydellisesti heinäkuisena yönä vuonna 2023.Kivijalka kylmeni, mutta meille jäi ajatus uudesta toimitilasta kytemään. Valon määrän lisääntyessä heräsimme talviunesta ja kevään korvalla uuden toimitilan kiireinen etsiminen tuotti tulosta. Vajaassa viikossa perustimme kirppiksen entiseen kauppakiinteistöön keskelle Tuusniemen kylän raittia. Toiminnassa on tänä kesänä ollut perustajajäseniä Riistavedeltä ja meidän tuusniemeläisten joukkoon on saatu muutama uusi vahvistus.

Ilahduttavaa on ollut kohdata niin entisiä kuin lukuisia uusia asiakkaita, ohiajavatkin ovat kiitettävästi löytäneet kauppapaikkamme ja kyläläiset ovat viihtyneet kahvikupposen äärellä.

Kuva: Tuija Junkkari

Huomattavaa tänä kesänä on ollut sellaisten tavaroiden menekki joita ei ole saatavilla lähikaupoista. Omistajaa ovat nopeasti vaihtaneet esimerkiksi huonekalut ja keittiön pienkoneet. Tekstiileistä käsinkudotut räsymatot ovat kysyttyjä, materiaaleista villa ja pellava pitävät ykkössijaa, brändeistä suosituimmat ovat Marimekko, Iittala ja Arabia, muumiastioillakin on menekki taattu. Kaikkein suurin ja ostetuin ryhmä on kuitenkin ollut ihan tavalliseen, jokapäiväiseen elämiseen liittyvä tarpeisto ja kaiken sortin vaatteet ja kengät. Viikon jokaisena päivänä avoinna pidetyn kirpputorimme toiminta lähti heti ensi päivistä alkaen vilkkaasti käyntiin joten kirpputorille on ollut hyvinkin ilmeinen tarve.

Parasta antia on ollut järjestää hulina-päiviä ja kutsua oman kylän yrityksiä kiinteistön piha-alueelle ja sisätiloihin myymään omia tuotteitaan ja palveluitaan, onpa muutama toimija ollut mukana lähikunnistakin. Tarjolla on ollut mm. Paistettuja muikkuja, lettuja, hunajaa, rinkeleitä, makkaraa, leipää, karjalanpiirakoita, kantarellipiirakkaa, kukkakimppuja, Tupperware-astioita, Homecare/Swipe-tuotteita ja alusasuja. Erityistä säihkettä toivat ArtSilkin, Hyvän olon EkoKellarin ja Maimanterveyden PopUp-päivät.

Nöyrä kiitos Tuusniemen kunnalle, Tuusniemen Teollisuudelle ja Tuusniemen Yrittäjille huomionosoituksesta kukkatervehdyksen muodossa, joka kovin mieltämme lämmitti.

Erityiset kiitokset Eino Räsäselle, joka mahdollisti toimintamme vuokraamalla osan liiketilastaan käyttöömme.

Kauneimmat ja suurimmat kiitokset asiakkaillemme! Ilman teitä ei olisi meitä!

Päivi Holopainen

Runoleidit 20 vuotta

Tuusniemen runopiiri aloitti toimintansa 20 vuotta sitten Tuusniemen Kansalaisopiston piirinä. Yhteinen rakas harrastus kokoaa edelleen runokielestä kiinnostuneita. Runopiiriläiset tunnetaan nykyisin nimellä Runoleidit.

Heti alkuun oli selvää, että ryhmästä tulisi esiintyvä ryhmä. Esiintymisiä onkin ollut eri paikoissa ja eri teemoin useita kertoja vuodessa ryhmän perustamisajoista asti. Runoleidien tekemä Podcast- sarja Kotiseutumatka runojen siivin (vuodelta 2021) on vieläkin kuultavissa Tuusniemen kunnan nettisivuilta. Korona-aika innoitti Runoleidejä uusille urille ja runotervehdyksiä tehtiin myös videoiksi. Runoleidit 20 vuotta - juhlavuoden kunniaksi ryhmältä on tulossa lisää runotulkintoja videon välityksellä. Sekä nämä tulevat että aiemmat runovideot ovat katsottavissa youtube-kanavalla.

Liikuttavin esitys Runoleideillä oli keväällä 2024, kun keväiseen runoesitykseemme Tuusniemen palvelutalolla oli valittu runoryhmän perustajajäsen Hilkka Ronkaisen kunniaksi hänen lempirunojaan. Runoleidi Hilkka nukkui ikiuneen samana kesänä.

On kiitosten aika. Kiitos Runoleidit, rakkaat. Kiitos runous, runoilijat ja muusat. Kiitos runoyleisö. Jatketaan!

Sari Siltavuori

Kirjoittaja on kuopiolainen taiteilija ja opettaja sekä Runoleidien ohjaaja sen alkusynnystä saakka.

Takana vas. Katri Sorvari, Hanna Mustonen, Anneli Asikainen, Pirjo Järvinen, Asta Hersio-Tirkkonen. Edessä vas. Toini Väisänen, Hilkka Heikkinen, Eila Tirkkonen. Kuvasta puuttuu Annukka Ihalainen. Kuva: Sari Siltavuori.

Runoleidi muistelee

Kaksikymmentä vuotta on pitkä aika eteenpäin, mutta taaksepäin yksi hujaus. Kuitenkin – muistaminen ei ole helppoa.

Antikaisen Kirsti johdatteli minut runopiiriin. Vuoden 2006 allakka kertoo meidän kokoontuneen joka toinen kerta päivällä – toinen illalla. Alkuun kokoonnuimme koululla luokassa. Teimme hengitysharjoituksia ja puhkuimme! Tuotimme ääntä! Siirryimme lukion kerhotiloihin, missä voimme keitellä kahvitkin ja olla rennommin.

Allakka kertoo, että vuonna 2007 olemme esiintyneet kansalaisopiston kevätjuhlassa. Mukana olivat pois muuttaneet Tuulikki Metsola, Leena-Maija Lehtonen ja Maire Koivisto-Miettinen sekä nyt tuonen majoille siirtyneet Helka Koistinen, Marjatta Holopainen, Liisa Lehtinen ja Hilkka Ronkainen.

Tuustyttöjen kanssa olemme järjestäneet yhteisiä tilaisuuksia. Kuopiossa olemme vierailleet Minna-viikoilla ja Kirjakantissa kuunnellen ja esiintyen. Joku esitys oli venäläisen runoilijan Ahmatovin runoille omistettu. Myös muihin ulkomaalaisiin runoilijoihin olemme tutustuneet. Tuusniemeläisten runoilijoiden Sanni Koposen, Rauha Kekäläisen, Tauno Voutilaisen ja Toini Väisäsen runot ovat tulleet tutuiksi, niin kuin Tuulikki Metsolankin.

Korona-aikana esiinnyimme podcastin avulla. Teimme adventtikalenterinkin. Se oli uutta, jännää ja hauskaa. Olemme luoneet myös uutta! Jokainen sanoo vuorollaan teemaan sopivan sanan ja vetäjämme Sari Siltavuori kokoaa sen runoksi. Niitä olette saaneet kuulla juhlissa.

Minulle runopiiri on virkistyspläjäys arjen keskellä. Tule sinäkin mukaan.

Eila Tirkkonen

Runoleidit ovat riehakas mopopoppoo ulapalla.
Runopiiri on huluvaton mualima hyvässä seurassa.
Runous on sädehtivä ystävä marjametsässä.
Runoharrastus on romanttinen hömötiainen lumihangella.
Runous on ikimuistoinen kirkko korkealla mäellä.
Runopiiri on iloinen huopa savusaunan lauteilla.
Runous on antoisa kiikkutuoli kotona.
Runoleidit ovat veikeä pihlajanmarjaterttu syksyisessä puistossa.
Runous on elävä eepos lepokodissa.
Runous on elämän tapa!

Runoleidien ajatelmia, Kalevalan päivän juhla, Tuusniemi, 2024

Elämä kuljetti mutkien kautta
Pöljältä Tuusniemelle.
Lähiystävät vaihtuivat.
Runo kulki vierelläni,
oli lähellä ilossa ja surussa.

Toini Väisänen

Tapahtumia Tuusniemellä

Marraskuu 2023

Joka vuosi loka-marraskuussa eri kylien hirvimiehet kokoontuvat erätulille ja jahtiin, alueen asukkaat hirvisopalle tai -paistille.

Pyhäinpäivä on useimmilla seuroilla peijaisten aikaa.

Etelä-Tuusniemen Erä-Veikkojen kodalta. Kuva: Eero Jäntti

Mäkijärven metsämiesten hirvisopalta 4.11.2023, paikalla oli noin 90 ruokailijaa. Kuva: Kati Vepsäläinen

Joulukuu 2023

Itsenäisyyspäivää juhlittiin perinteisin menoin 6.12.2023. Jumalanpalvelus, ruokailu ja päiväjuhla järjestettiin koululkeskuksella. Sankarihaudalle vietiin seppele, ja illansuussa haudoille sytytettiin kynttilät.

16.12.2023 nähtiin upea Valontuojat -konsertti ja tanssiesitys koulun monitoimisalissa, samalla vietettiin Tuusniemen Kylät ry:n pikkujoulua. Esityksen jälkeen syötiin joulupuuroa Tuuspadassa.

Kuva: Raimo Kekäläinen

Kuva: Eevariitta Jäntti

Tammikuu 2024

Presidenttiehdokas (sittemmin Tasavallan presidentti) Alexander Stubb kävi Tuusniemellä tapaamassa äänestäjiä.

Kansalaisopiston piirit ym. harrastustoiminta pyörähtää käyntiin joulutauon jälkeen. Kellari-Pubin bingoillat torstaisin keräävät ison joukon oekeita immeisiä koolle tapaamaan toisiaan, jännittämään ja voittamaan palkintoja.

Kuva: Hanna Mustonen

Kuva: Raimo Kekäläinen

Helmikuu 2024

Koillis-Savon Kalevalaiset ry:n, Tuusniemen kunnan ja Tuusniemen kotiseutuyhdistyksen järjestämä Kalevalajuhla pidettiin koulukeskuksella su 26.2.2024.

Tuusniemen kunnan kulttuuripalkinto 2024 myönnettiin Runoleidit-ryhmälle.

Kuva: Tuija Mustonen

Kotiseutuyhdistys palkitsi stipendillä nuoren lentopalloilija Ninni Tuomaisen, palkintoa luovuttamassa Pirkko Airaksinen ja Seppo Hallman.

Kuva: Hanna Mustonen

Maaliskuu 2024

Hiihtolomaviikon alkajaisiksi satama-alueella järjestettiin Talviturnajaiset, jossa oli tarjolla monenlaista leikkimielistä kisailua hiihtokeilauksesta napakelkkailuun, kansallispukuhiihtoa ym.

Kuva: Hanna Mustosen arkisto

Tuusniemen sataman Kaljapilkki järjestettiin 30.3.2024 jo 12. kerran. Jaakko "Soppa-Äijjä" Miettisen ja Mika Myllärin järjestämän tapahtuman pilkkikisaosuuden voitti Keijo Nykänen.

Kuva: Jaakko Miettinen

Huhtikuu 2024

Sote-asiat ovat puhuttaneet ja huolestuttaneetkin kuntalaisia. Säilyvätkö laadukkaat lähipalvelut, riittävätkö rahat? Eipä hyvältä näytä...

Kuva: Raimo Kekäläinen

"Pohjois-Savon hyvinvointialueen palvelujärjestelmän uudistus" - asukasilta to 11.4.2024 koulukeskuksella keräsi monitoimisaliin 120 osallistujaa, lisäksi kymmenkunta etäosallistujaa.

Strategiajohtaja Jussi Lampi kertoi palvelujärjestelmän uudistamisen lähtökohdista. Keskeisiä haasteita ovat henkilöstön saatavuuden ja talouden ongelmat. Toimialajohtaja Mikko Korhonen kertoi osastohoidon, asumisen ja kotiin annettavien palvelujen uudistamisesta.

Kunnanjohtaja Timo Kiviluoma luki kannanottonsa, jossa edellytettiin, että Tuusniemellä on säilytettävä terveysasema.

Pirjo Smolander luki Tuusniemen Kylät ry:n kannanoton uudistukseen: uudistuksesta on unohtunut asiakaslähtöisyys. Käytiin vilkas keskustelu.

Toukokuu 2024

Tuusniemeläislähtöinen nuori jääkiekkoilija Elisa Holopainen edusti Suomea Tsekissä pidetyissä jääkiekon MM-kisoissa, mistä naisleijonilla oli tuliaisina pronssimitalit.

Kuva: Juha Holopainen

Tuusniemen kunta onnitteli Elisaa upeasta saavutuksesta stipendillä valtuuston kokouksessa 10.6.2024.

Kuva: Martti Kähkönen

Kesäkuu 2024

Kesän avaus järjestettiin eri yhteisöjen yhteisvoimin satama-alueella la 8.6.2024. Etelä-Tuusniemen kyläyhdistys paistoi lettuja ja makkaroita. Makkara myi hyvin ja lettupisteellä oli vähän väliä jonoa.

Kuva: Etelä-Tuusniemen kyläyhdistys

Paikallismuseopäivää vietettiin lauantaina 29.6.2024. Museon pihassa tarjolla oli elävää musiikkia ym. ajanvietettä sekä perinneruokana ruishuttua lisukkeineen ja pullakahvit.

Kuva: Iida Eija Tilles

Heinäkuu 2024

Koillis-Sawo Show: Kahden päivän ryhmänäyttely Tuusniemellä 6.-7.7.2024. Näytteillä oli 1256 koiraa, ja kävijöitä tapahtumassa yli 2000. Ensi kesänä, 5.-6.7. 2025 on tulossa vielä isompi koiranäyttely Koillis-Sawo Show 2025, mukana kaikki rodut.

Kuva: Sari Hoffren

Tuusjärvi-Hiidenlahti kyläyhdistys järjesti perinteiset Rapulaulajaiset su 21.7.2024 Koivulahden retkisatamassa. Laulettiin Tenho Holopaisen säestyksellä, kahvit juotiin marjapiirakan kera, ja totta kai järjestettiin myös arpajaiset. Eikä siinä vielä kaikki...Vielä istuttiin ja jutusteltiin nuotion äärellä pitkä tovi makkaraa paistaen. Mukana oli liki parikymmentä ihmistä kesäistä iltapäivää viettämässä. Kiitos mukanaolosta!

Kuva: Inkeri Eriksen

Koko perheen harrastetapahtuma DS24 järjestettiin la 10.8.2024. Edes kolea sää ei reippaita nuoria haitannut. Lajeina oli mm. lentopalloa, liaanihyppykisa, pellehyppyjä ja paljon muuta. Kuvassa Olavin pellehyppy – tyylinäyte.

Kuva: Hannu Reinikainen

Tuusniemen kunnan kulttuuripalkinto v. 2023 myönnettiin Hannu Holopaiselle, joka kuitenkin menehtyi ennen palkinnon luovuttamista. Niinpä palkinnon sijaan Hanskille istutettiin muistopuu ja pystytettiin muistolaatta sataman nurmikentälle Hannulle rakkaan Juojärven rantamaisemiin.

Kuva: Raimo Kekäläinen

Ikäihmisten liikuntapäivään Seinävuorella 3.9.2024 osallistui ilahduttavan paljon väkeä. Ohjelmassa oli mm. Astan vetämä alkujumppa, luontorastirata, Tuula Forsmanin kokoama sieninäyttely, sienten tunnistusvisa, makkaranpaistoa ja nokipannukahvit.

Kuva: Taina Tirkkonen

Hojo-Hojo -ralli ajettiin Koillis-Savossa (Tuusniemi, Riistavesi, Kaavi) lauantaina 14.9.2024. Vauhtia riitti ja hiekka pöllysi sorateillä, kuva Kaavinkosken pätkältä.

Kuva: Raimo Kekäläinen

Kotiseutuyhdistyksen syysjuhlaa vietettiin su 6.10.2024 konsertin merkeissä; Jouni Somero ja tyttärensä Anna-Claudia esiintyvät "Muistojen bulevardi"-ohjelmallaan ensin palvelukeskuksella ja sitten koulukeskuksella. Näihin tilaisuuksiin osallistui yhteensä lähes 150 kuulijaa. Juhlan järjestivät yhteisyössä Tuusniemen kunta ja Kotiseutuyhdistys, vuoden tuusniemeläisen valinnassa mukana oli myös Koillis-Savo -lehti.

Kuva: Tuija Junkkari

Kuva: Iida Eija Tilles

Konsertin yhteydessä Tuusniemen terveyskeskuksen henkilökunta palkittiin Vuoden 2024 tuusniemeläisinä. Huomionosoituksen ottivat vastaan Pirjo Smolander ja Tarja Niskanen.

Vas. Jouni ja Anna-Claudia Somero
Oik. Pirjo Smolander ja Tarja Niskanen

Kyläkauppojen historiaa Kosulasta

Kautta aikojen Kosulan kylä Tuusniemen etelälaidalla on ollut koko alueen kyläkeskus. Ihmiset eri kylistä tulivat asioimaan Kosulaan, mistä löytyi osuuspankin kyläkonttori ja posti, sekä useampikin kyläkauppa. Parhaimmillaan niitä oli neljä, Harjun ja Uurtajan osuustoiminta pohjalla toimivat liikkeet, Iida ja Eemeli Kokkosen omistama yksityiskauppa, sekä Minna Canthin perillisten omistama kyläkauppa, joka oli samalla Canthin perillisten nimissä toimiva viimeinen sivukylän myymälä. Kauppa on ollut olemassa jo 1930-luvulla.

Minna Canthin perillisten myymälä lopetti toimintansa vasta vuonna 1967, Harju, Uurtaja ja Kokkosten myymälä jatkoivat vielä toimintaansa. Kokkosten kyläkauppa vaihtoi omistajaa 1970-luvun vaiheilla. Liiketilan ostivat Aino ja Viljo Pekkarinen. He jatkoivat kyläkauppiaina 1990 -luvulle, minkä jälkeen tiloissa toimi jonkin aikaa S-ryhmän myymälä. S-ryhmän kyläkaupan lopetettua toimintansa, myymäläkiinteistön ostivat Irja ja Jorma Kokkarinen. Kokkaristen lopetettua myymälän toiminnan 2000-luvun alkuvuosina, tuolloin Kosula jäi muutamaksi vuodeksi ilman kyläkauppaa, sillä myös Uurtajan kyläkauppa oli lopettanut toimintansa aikaisemmin.

Ensimmäiset maininnat Kosulassa toimineesta kyläkaupasta ovat vuosilta 1892-1920, vanhimmat kyläläiset muistelivat Kalle Hultinin pitäneen tuolloin maatilakauppaa kylässä. Tiedossani ei ole, missä tuo kauppa toimi, mutta aikaisemmin Katri Turusen omistamassa, kylän keskellä olevassa maatalossa on vanhempi pääty, jolla sanotaan olevan ikää yli 200 vuotta. Muutamat iäkkäät kyläläiset kertoivat, että kylän ensimmäinen kauppa olisi toiminut siellä.

Kokkaristen lopetettua myymälänsä, Kosulan kauppojen tarina näytti loppuvan siihen. Näin ei kuitenkaan käynyt, sillä osuuspankin kyläkonttorin loppuessa pankin kiinteistö jäi tyhjilleen. Sen osti itselleen Kosulassa syntynyt ja siellä suurimman osan elämäänsä asunut Risto Heiskanen yhdessä puolisonsa Sirkka Heiskasen kanssa. He perustivat tiloihin Luostaritien kyläkaupan vuonna 2010. Kyläkaupan tiloissa toimi myös kahvila ja kotileipomo. Sirkka ja Risto Heiskanen palvelivat kyläläisiä ja kesäasukkaita vuoden 2024 elokuuhun saakka, kun kaupan toiminnalle ei löytynyt jatkajaa, se sulki ovensa. Tätä kirjoittaessani (29.9.- 24) Kosula on jälleen ilman kyläkauppaa, lähin kauppa löytyy Heinäveden puolelta Karviosta tai Tuusniemen kirkonkylästä.

Etelä-Tuusniemen suurimman sivukylän kauppahistoria kattaa saamieni tietojen mukaan yli 100 vuotta. Se on pitkä rupeama ihmisten ja kylien elämänkaarta ja siinä näkyy samalla koko pitäjän kehityshistoria. Miltä nämä seudut mahtavat näyttää silloin, kun aikaa on kulunut saman verran eteenpäin?

Kuva: Risto Heiskasen arkisto

Marja-Leena Lempinen

Pärekaton teko Salkojoen suuhun nuottakotaan

Satuttiin naapurin kanssa juttusille kevätalvella 2022. Hän oli huolissaan paikalla olevan nuottakodan pärekatosta, se kun oli jo haristunut ja osin lahonnut. Tuli puheeksi uuden katon teko, ja niin asiaa ruvettiin selvittelemään. Etukäteen selviteltiin, kuinka rahoitus järjestyy ja onko kylällä pärehöylää. Kun näistä päästiin paremmin selville, innokkuutta työhön löytyi omalta kylältä. Ensimmäiseksi piti raivata aluetta, jotta saataisiin tehtyä tie lähelle, ja voitaisiin tuoda tarpeellisia rakennustarpeita paikalle. Pärekone löytyi Laukkasen ladosta polttopuiden alta. Se raivattiin esille ja Kokkosen metsäkoneella kuljetettiin Saunaniemen koulun pihalle. Vuoden 2023 syksyllä aloitettiin pärekoneen kunnostus ja selviteltiin, mistä saataisiin hyviä pärepuita. Räsäsen mailta ne sitten ostettiin.

Keväällä jäitten aikaan räjäytettiin isommat kivet kodan sisäpuolelta pienemmiksi ja tehtiin telineet rakennuksen ympärille. Entisen katon päreet poistettiin kolmen miehen porukalla lapiopelillä. Pärepuut kuorittiin koulun pihalla ja peitettiin pressuilla, etteivät ne ottaisi väriä auringosta ja sateesta. Siilinjärveläinen seppä teki uuden terän pärehöylään ja kokeilu päreitten tekoon alkoi. Räsäsen velipojat kävivät neuvomassa, miten kattoa aletaan tehdä. Sitten alkoi päreitten höyläys. Niitä tehtiin Martin valmistamiin kuljetushäkkeihin muutama kuutiometri ja suojattiin paalumuovilla. Kuljetus rantaan traktorilla ja sovittiin aloituspäivä. Ja kun aika koitti, huomattiin, että ilmat suosivat rakentamista. Muutama päivä meni vasarahommissa. Kun vielä vietiin nuotta ja nuottavene katokseen ja Martti ja Reino tekivät lattian valmiiksi, olikin urakan loppu käsillä.

Rakentamassa olivat Martti Räsänen, Juha Kokkonen, Heikki Räsänen, Reino Kammonen, Aino Pelkonen, Matti Tiilikainenja Hannu Hyvärinen.

Hannu Hyvärinen

Pärekaton tekijät Heikki Räsänen ja Martti Räsänen, edessä Reino Kammonen ja Hannu Hyvärinen

Komea uusi nuottakodan pärekatto

Tapahtumien kesä Kojanlahti-Ruskilassa

Juhannustapahtuma laivarannassa. Kuva: Kojanlahti-Ruskilan kyläyhdistys

Kojanlahti-Ruskila kyläyhdistyksellä oli toimelias kesä 2024. Hyvin suunniteltu on jo puoliksi tehty, siksipä kyläyhdistyksenkin toimintaa suunniteltiin kevään korvalla ja kesän kuluessa yhteisissä kokouksissa. Sitten ei tarvitse kuin vain toteuttaa suunniteltu. Eihän se tosiasiassa aivan näin helppoa ja yksinkertaista ole, koska ennen kesän tapahtumien käynnistämistä on laitettava kylätalo, liikuntapaikka ja uimaranta kuntoon, hakattava polttopuita tulevaan toimintaan sekä hankittava rahoitusta kesän tapahtumiin. Sillä rahoituksestahan se on kylätoiminta ja tapahtumien järjestelykin riippuvaisia, vaikka paljon saadaan talkootöilläkin tehtyä.

Keväällä kylätalolla järjestettiin kansalaisopiston Hyvinvointipäivä ohjaajina Anja Karvonen ja Miia Gröger. Kylätalolla toimi Tasanhanke ohjaimissa Sari Siltavuori, Riikka Viinikanoja ja jumpat ohjasi Asta Tirkkonen-Hersio. Hankkeessa tehtiin Kojanlahden kyläkartta, joka oli nähtävillä koko kesän ajan kylätalolla.

Kävimmepä myös naapurikylällä Karvosen puutarhapäivässä kertomassa toiminnastamme. Marja-Leena Koistinen soitti haitaria ja maistiaisiksi veimme kuusenkerkkäsiirappia. Annettiinpa myös "kurkku terapiaa" Marja ja Helena Koistisen toimiessa terapeutteina.

Kesän kuluessa kylätoimikunnan puuhakkaat naiset järjestivät kaksi kertaa "keskuskopilla" leivonnaisten myyjäispäivät. Lisäksi leivonnaisia tehtiin kylätalon kahvilaan, joka olikin auki kesäkuun tapahtumissa ja heinäkuun sunnuntaisin.

Kahvila HeinäHässäkässä.
Kuva: Kojanlahti-Ruskilan kyläyhdistys ry.

Raija Karhunen ja Ritva Tuononen HeinäHässäkässä.
Kuva: Kojanlahti-Ruskilan kyläyhdistys ry.

Kesäkuun tapahtumiin kuului Metsäsuomen mytologia & Sielu Liekeissä -seminaari, luennoitsijana kansanperinteen tukija ja runonlaulaja Eero Peltonen. Juhannustapahtuma oli laivarannassa. Ohjelmassa oli arpajaiset, grillimakkaraa, elävää musiikkia, kirkkovenesoutua ja kokkokin paloi komeasti. Musiikista vastasi Rami ja Mallu, kirkkoveneet ja soudun järjesti Kalevi Pitkänen. Koistilan Osakaskunta tarjosi vieraille pullakahvit.

Heinäkuussa lähdettiin porukalla "Heikiltä heinään". "HeinäHässäkkä" talkoot pidettiin Koistilan tilalla. Ohjelmassa oli heinän seivästystä, musiikkia Raimo Hirvosen ja Marja-Leena Koistisen esittämänä, pottukukkoja, ohraryynirieskaa, vaarinkaljaa, ruiskakkua ja makeita

leivonnaisia. Samalla pidettiin Tasan-hankkeen päätöspäivä. Mukana olivat Sari Siltavuori, Riikka Viinikanoja ja kuvaamassa Ulla-Mari Lindström. Tehtiinpä tapahtumasta hankeen toimesta lämminhenkinen video, joka on nähtävissä youtubessa. Talkoissa sai kantaesityksen myös "heinähumppa", joka on sanoitettu Jätkän humpan säveleen. Kantaesityksen solistina oli Marja-Leena Koistinen Raimo Hirvosen säestäessä. Ensi esityksen kuvasi Helena Koistinen. Talkoiden aikana kylän keskuskopilla "kurkkuterapiaa" tarjosivat Marja ja Helena Koistinen. Talkoopäivän lopuksi kylätalolla bingoiltiin kesäbingon merkeissä. Kesän varsinainen toiminta päättyikin heinäkuun lopussa Elokihhaukseen kylätalolla. Elokihhauksessa oli elävää musiikkia Jyri Martiskainen esittämänä, ruokailu ja kahvit ja mukavaa yhdessäoloa.

Heinähumpan kantaesitys HeinäHässäkässä: Raimo Hirvonen soittaa.
Kuva: Kojanlahti-Ruskilan kyläyhdistys ry.

Riitta Viinikanojan pajassa tehtiin keittiögrafiikkaa.
Kuva: Kojanlahti-Ruskilan kyläyhdistys ry.

Tätä kirjoitettaessa on vielä edessä kansalaisopiston hemmottelu päästä varpaisiin Heli Kemppaisen ohjaamana, defibrillaattorin käyttökoulutus ja alkusammutusharjoitus kylätalolla. Vuoden toiminta lopetellaan pikkujouluihin ja kauneimmat joululaulut tapahtumaan kylätalolla.

Talkootunteja kyläaktiiveille kertyi kesän ajalta yli 850 tuntia ja vieraita tapahtumiin osallistui yhteensä yli 650 henkilöä.

Sittenpä onkin jo aika käpertyä torkkupeiton alle kevättä outtelemmaan...

Kyläyhdistyksen toimintaa ovat tukeneet Tuusniemen Kylät ry, Tuusniemen kunta ja -kehittämissäätiö, Koistilan Osakaskunta, Pohjois-Savon kylät ry, Pitkäsen ja Olvi-säätiöt. Kiitos kaikille tukea antaneelle, sillä ilman teidän tukeanne ei tapahtumien järjestäminen olisi tässä laajuudessa ja määrässä mahdollista.

Mauri Räsänen

Heinähumppa

Kojanlahen Koistilassa eukot tekköö näen
Hangot paukkoo, heinee haukkoo haetar laukkoo näen
Ukot siellä piänsä hiellä leivän suaha voe
Mut huilatessaan unelmoe
Hei hoi, sä ukon oma kulta oi, joe, jos sun lempes oiskü tulta
Voe, voe, jos suukon saesin sulta, ae, jae, sen kuumeen ukkoos loes

Heinäkuussa pellonpiässä ukot tekköö näen
Heenät heittää seipäät täättää aena eeltäpäen
Laavantaena kiäntää aena paijan nurinpäen
Kun kylille käy viheltäin
Hei hoe, sä Eukon oma kulta oi, jos sun lempes oiskü tulta
Voe, voe, jos suukon saesin sulta, ae, jae, sen kuumeen eukkoos loes

Meijän ukko syömmein lukko kommein piällä muan
Syksyn tullen torkkupeitot varuiks ostetaan
Sitten karhununta koko talavi nukutaan
Ja kuorossa näin kuorsattaan
Hei hoi, sä ukon oma kulta oi, joe, jos sun lempes oiskü tulta
Voe, voe, jos suukon saesin sulta, ae, jae, sen kuumeen ukkoos loes
Hei hoe, sä Eukon oma kulta oi, jos sun lempes oiskü tulta
Voe, voe, jos suukon saesin sulta, ae, jae, sen kuumeen ukkoos loes

Etelä-Tuusniemi paistoi lettuja

Keräsikö päättyvänä vuonna Etelä-Tuusniemen kyläyhdistyksen tapahtumista eniten osallistujia loppukesän laivaristeily Suvasvedellä (laivantäysi 35 osallistujaa) vai Koko perheen joulutapahtuma marraskuun viimeisenä päivänä Hupelissa? Sitä ei tätä kirjoitettaessa tiedetä, mutta ainakin vuosi sitten joulutapahtumassa kävi yli 30 henkeä – ja joulupukki.

Etelä-Tuusniemen kyläyhdistys järjesti Levälahden satamasta risteilyn Suvasvedellä. Laiva oli lastattu täyteen. Kuva: Terttu Kolari.

Eniten kyläläisiä ja muutakin väkeä Tuusniemen kyläyhdistys tavoitti kuitenkin Tuusniemen Kesänavajaisissa. Yhdistys vastasi muurinpohjalettujen ja makkaroiden paistamisesta. Makkara meni kaupaksi hyvin, letut vielä paremmin. Yhdistys paistoi makkaraa ja esitteli toimintaansa myös Karvosen Puutarhan puutarhapäivässä.

Tärkeää toimintaa ovat olleet virkistyspäivät Erä-Veikkolassa. Ne ovat olleet osa Pohjois-Savon kylien ja hyvinvointialueen Ikäihmiset kiinni lähiyhteisöön -hanketta, jossa Etelä-Tuusniemi on ollut mukana koko ajan vuodesta 2018. Hankejakso on nyt päättynyt ja jatkoa joudutaan miettimään.

Niin virkistyspäivillä, joulutapahtumassa kuin puutarhapäivässä suosiota on saanut leikkimielinen bingo.

Kyläyhdistyksen toiminnan ulkopuolella isoja kylätapahtumia olivat Luostaritien markkinat ja Martti ja Erkki Holopaisen 50-vuotisjuhlakonsertti. Kiitoksen ansaitsee Kuopion kansalaisopisto, joka järjesti kuluvana vuonna Etelä-Tuusniemellä, yli 30 kilometriä kirkonkylältä, tuolijumppaa ja tanssi- ja kokkauskursseja.

Etelä-Tuusniemen kyläyhdistys ry

”Tuusniemi ikkuinen”

”Kun Savo sydämessä asustaa
Turhan kiireen voit unohtaa
Paikka kaunis ja pikkuinen
Se on Tuusniemi ikkuinen…”

Tuusniemen Kylät ry:n ja kunnan vapaa-aikatoimen toteuttama yhteisöprojekti käynnistyi keväällä 2024.

Eri kyliltä koottujen sanapilvien pohjalta ”idean äiti”, yhteisöinnostaja ”Marianna Koivunen sanoitti ja Markku Holopainen sävelsi uuden biisin. Se harjoitellaan, äänitetään, tehdään koreografiat, kuvataan ja editoidaan musiikkivideoksi. Valmista pitäisi tulla kesäkuuhun 2025 mennessä.

Kuva on otettu 26-27.10.2024 järjestetyistä laulu- ja tanssiharjoituksista. Päivien vetäjänä toimi vapaa-aikasihteeri Tomi Kervinen. Musiikin asiantuntemuksen toivat Kaisa Kervinen ja Markku Holopainen. Kuva: Kaisa Kervinen

Kaavinkosken yleiset savusaunaillat yhteisöllisyyttä parhaimmillaan

Tänä päivänä puhutaan paljon yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisäämisestä, joka meillä yhdistystoimijoilla on yksi tärkeimmistä tavoitteista toiminnassamme. Ihmisten ikääntyminen, talkootyön väheneminen ja korona ovat tuoneet tähän lisähaastetta viime vuosien aikana.

Koillis-Tuusniemen kyläyhdistys päätti kokeilla pari vuosikymmentä sitten, miten kesän yleiset savusaunaillat ottaisivat tuulta purjeisiinsa. Tämä kokeilu kannatti ja niinpä niitä jatkettiin myös uudessa palaneen saunan tilalle rakennetussa saunassa.

Kaavinkosken savusaunan yleiset saunaillat ovat olleet yleisömenestys ja yhteisöllisyyttä parhaimmillaan.

Tänäkin kesänä kylpijöitä on ollut 25-45 henkilöä illassaan. Saunojat ovat olleet sekä paikkakuntalaisia että kesäasukkaita. Saunomisen lisäksi istutaan iltaa nuotiolla, juodaan nokipannukahvia ja syödään eväitä.

Saunojilta kysyttiin, mikä saa heidät tulemaan kerta toisensa jälkeen, vastauksiksi saatiin: Savusaunan lempeät ja leppoisat löylyt sekä savusaunassa ja nuotiolla käytävät keskustelut, joissa eri ikäiset ja eri alojen ammattilaiset pureutuvat syvällisiin, ajankohtaisiin ja teknisiinkin asioihin. Yksi saunoja kertoikin, miten hän on oppinut savusaunailloissa paljon tuulimyllyjen sielunelämästä ja lentämisen tekniikasta. Lisäksi mainittiin yhteisöllisyys ja leppoisa ilmapiiri, johon kokee olevansa tervetullut.

Saunojia on ollut toisessa ja jopa kolmannessakin sukupolvessa. Tämä on erittäin tärkeä asia ja luo jatkuvuutta tulevaisuuteen.

Savusaunaan on tultu hyvin monenlaisilla kulkupeleillä: autolla, mönkijällä, moottoripyörällä, mopolla, kävellen, soutaen, meloen, veneellä, moottoriveneellä ja lentokoneella. Nämä liikkumistavatkin osoittavat saunojien osallisuuden halukkuutta, ei ole olemassa vain yhtä tapaa saapua ja osallistua.

Kiitos kaikille kuluneesta vuodesta!

Pirjo Smolander
Koillis-Tuusniemen kyläyhdistys ry

Lehmilläkin on luonne

Mietiskelin tuossa aamulypsyllä, miten erilaisia luonteita meidänkin lehmistä löytyy.

Liiveillä varustettu seitsemän kertaa poikinut Mansikki-lehmä on itse rauhallisuus. Ei hetkahda mistään tapahtumasta. Syö ja märehtii vaan rauhassa. Selvästi presidenttiainesta.

Selvis-lehmällä oli vähän hankala alku. Emän liian kovan käsittelyn takia jalka katkesi, ja Selvis vietti sen takia jalka paketissa kolme kuukautta. Alun runsaiden hoitojen takia Selvis-lehmästä tuli vähän liiankin ihmisrakas ja sen kanssa täytyy olla varovainen laitumella. Aina tulossa kainaloon ja nuolemaan. Odottaa kolmatta poikimista. Rakastaa eläinlääkäreitä! Selvästi hoitaja-ainesta.

Ulpu on pienikokoinen lehmä, joka vasikoi ensimmäisen kerran tänä syksynä. Ulpun pippurinen luonne aiheutti hankaluuksia aluksi lypsyyn opettelussa. Talon lypsäjät saivat huomata tämän mustelmina käsissä. Parin viikon jälkeen Ulpu rahoittui. Laitumella Ulpun näkee usein nujakoimassa laidunhierarkiassa ylempänä olevien kanssa. Havaintojen mukaan Ulpu poistuu näistä nujakoista voittajana sisukkuutensa ansiosta. Ulpu on meidän Rambo-taistelija.

Järvessä seisovalle neljä kertaa poikineelle Piimä-lehmälle ruoho on tosiaankin parempaa aidan takana. Tutkii koko ajan aidan heikkoja kohtia mistä pääsee läpi. Murtautuu joka kesä muutaman kerran rantasaunalle syömään pihalta kaikkea ja tutkimaan onko jäänyt saunajuomia. Pihan ruusupuskat ja lautataapelit ottavat osumaa aamuin illoin ohi kulkiessa. Piimä luulee myös, että kaikki laitumelle poikineet vasikat ovat sen omaisuutta. Tämän lehmän jos saat helposti sorkanhoitopenkkiin niin sitä kannattaa jo juhlia. Jos Piimä olisi syntynyt samanlaisella luonteella ihmiseksi, niin se olisi varmaan viettänyt nuoruutensa nuorisokodissa ja viettäisi loppuelämänsä Kuopion lääninvankilassa.

Aaro Mustonen

Esko Koistinen voitti Paakkilan seudun kylät ry:n valokuvauskilpailun kuvalla viehkeästi poseeraavasta Ruskosta. Eskon kertoi, että Kiukoolan hiehot ovat olleet hänen kesän postilaatikkokavereitaan. Kuva: Esko Koistinen.

Paakkilan seudun kylillä vilkas kesä

Hellettä, aurinkoa ja osallistujia riitti Paakkilan seudun kylien talkoisiin ja kesätapahtumiin. Vapaaehtoisten aherruksen ansiosta Ohtaansalmen venerantautumispaikan poijut ja Paakkilan uimapaikan laituri uusittiin. Osallistumisessa ja yhteistyössä on voimaa.

Kesän valokuvauskilpailu sai runsaasti osanottajia. Voiton vei yleisöäänestyksessä Selkäniemen mökkiläinen Esko Koistinen.

Paakkilan seudun kylät toivottaa Hyvää Joulua ja Uutta Vuotta kyläläisille ja muille joululehden lukijoille.

Yli 20 säkillistä roskia ja muutama isompi esine kerättiin toukokuussa 9-tien varrelta Paakkilassa. Kuva: Hanna Mustonen.

Paakkilan uimapaikan laituri uusittiin hellesäässä. Kuvassa talkootimpurit Jussi Hentelä, Juhani Leppänen ja Tomi Tirkkonen. Kuva: Hanna Mustonen.

Ohtaansalmen venepaikan poijut uusittiin keväällä. Kuvassa avustanut sukeltaja Teijo Hiltunen. Kuva: Hanna Mustonen.

Jokavuotisessa rompe- ja kirpparitapahtumassa Ohtaansalmen sillankuppeessa elokuun ensimmäisenä lauantaina tavattiin tuttuja ja tavara vaihtoi omistajaa. Kuva: Hanna Mustonen.

Perinteistä Paakkilan rantakalailtaa vietettiin upeassa säässä syyskuun alussa. Paakkilan nännikumin heiton mestaruuden 2024 voitti tiukassa kisassa Anne Heiskanen. Kuva: Hanna Mustonen.

Tuusjärven-Haurangin Erämiesten toimintaa

Ruuttulaan kokoontui parisen kymmentä miestä pitämään kokousta 20.3.1957, ja he päättivät perustaa alueelle Tuusjärven-Haurangin Erämiehet -nimisen metsästysyhdistyksen. Seura perustettiin nimenomaan hirven metsästystä varten. Pienriistan metsästys tuli seuran toimintaan myöhemmin. Uuden metsästysseuran perustamisasiakirjan allekirjoittivat Juho Veiste, Martti Zitting ja Einari Antikainen. Samalla seura liittyi Suomen Metsästäjäliittoon. Seuran 30-vuotisjuhlassa 1987 Juho Veiste totesi, että Haurangin ja Tuusjärven välillä olevat korpimaisemat olivat tällä kertaa (seuran perustamisen aikaan) yhdistävä tekijä. Tuolloin seuraan liittyi 27 jäsentä. Jäsenmäärä lisääntyi ollen juhlavuonna 65. Jäsenmäärän suotuisaan kehitykseen oletettavasti vaikutti voimakkaasti lisääntynyt hirvikanta, mikä lisäsi kaatolupien määrää.

Hirven kaatoi 12-vuotias Ilari Hassinen, joka istuu kuvassa saaliinsa päällä. Kuva: Tuusjärven-Haurangin Erämiehet ry

Seuran ensimmäinen puheenjohtaja oli Juho Veiste, sitten Raimo Savolainen, Heikki Roponen ja vuodesta 2010 lähtien Hannu Tirkkonen.

Metsästysyhdistyksen toiminta perustuu vuokrattujen alueiden metsästysoikeuden varaan. Alkuvuosina seuralla oli metsästysmaita käytössään n. 2500 hehtaaria. Nykyisin vuokra-alueita on reilut 4000 hehtaaria. Maanomistajat ovat olleet myönteisiä toimintaa kohtaan ja vuokrasopimusten tekeminen on ollut helppoa.

Jäsenistöä on nykyään on 75. Tänä vuonna on tullut mukaan toimintaan kolme naista. Vaikka metsästysseuran jäsenet ovat olleet eri puolilta Tuusniemeä ja muualtakin, on yhteistyö ollut saumatonta.

Seuran kokoontumispaikkana toimii Honkakota. Pihapiirissä on hirven nylkykota ja kylmiö sekä soppatykki. Kaikki metsästäjät osallistuvat hirvien nylkemiseen ja lihojen paloitteluun. Metsästysreissun jälkeen tuli palaa kodan grillissä ja kohta paituvat ja maistuvat makkarat metsästäjille. Siinä sivussa valmistuu kahvi nykyaikaisesti keittimellä.

Seuran jäsenillä on mahdollisuus käyttää ampumaharjoituksiin Tuusjärven ampumarataa. Vieraat pääsevät metsälle seuran jäsenen mukana vierasluvalla perjantaista sunnuntaiiltaan. Pienriistan metsästykselle on saaliskiintiöt metsästyskaudelle. Seura järjestää myös hirvi- ja ajokokeita vuosittain ja myöntää alueitaan naapuriseuroille koetoimintaan.

Alkuaikoina hirvenmetsästys tapahtui pääasiassa ajometsästyksenä. Myöhemmin huomattiin koirien merkitys metsästyskaverina. Nykyisin seuran jäsenillä on kolme hirvikoiraa ja useita ajokoiria sekä lisäksi kanakoiria. Koirilla on GPS-paikannin, joten niiden liikkumista voidaan seurata koko ajan. Varsinkin hirvenmetsästyksessä se on iso apu. Ajomiehiä ei tarvita lainkaan, vaan kaikki hirvenmetsästykseen osallistujat ovat ampujia. Hirvenmetsästystä harrastetaan vain viikonloppuisin. Monena vuonna peräkkäin on seura saanut kaadettua kaikki lupahirvet. Viime vuosina seuralle on myönnetty 8-10 lupaa/ vuosi. Lupamäärillä säädellään alueen hirvikantaa ja vähennetään hirvituhoja. Metsäaukot muuttavat hirvien kulkureittejä, sillä eläin ei tule isolle aukiolle. Jäsenistö on huomannut, että mistä hirvet kulkevat, sieltä menevät myös ketut ja karhut.

Seuran jäsenistä osa osallistuu myös karhujahtiin. Yksi karhu onkin kaadettu seuran alueelle. Karhujen määrä on alueella lisääntynyt, mitä todistavat useat riistakamerat, joista voidaan seurata eri eläinten määriä ja liikkumista. Lisäksi seura on harrastanut villisian metsästystä. Muutama vuosi siten ammuttiin seuran alueelle kolme villisikaa. Myös ilveksiä on aikaisemmin ammuttu alueella. Kanalintumetsästystä harrastavat pienriistan metsästäjät, myös ulkopuoliset metsästäjät seuran jäsenen matkassa vierasluvalla.

Riistanhoito on yksi osa seuran toiminnasta, mm. erilaisten ruokintapaikkojen tekeminen. Kauriille ja jäniksille tarjotaan talvisin kuivaa heinää useilla ruokintapaikoilla. Nuolukiviä sijoitetaan hirvien asuma-alueille. Myös riistapeltoja on hirville ja kauriille.

Metsästysseuran toiminta perustuu paljolti talkoisiin, mm. kodan rakennusten ja pihapiirin ylläpitäminen, passipaikkojen ampumalavojen rakentaminen ja hirvipeijaisten järjestäminen. Peijaisissa soppatykissä porisee hirvikeitto, jonka nykyinen puheenjohtaja on keittänyt 10 vuoden aikana. Metsästysporukan välillä on hyvä yhteishenki ja säännöt ovat selkeät, lähtijöillä nollatoleranssi, joten metsälle on mukava lähteä.

Lea Mustonen

Lähteet:
Tuusjärven-Haurangin Erämiehet ry 30 v. 1987.
Lehtileike seuran 30-vuotisjuhlasta, Koillis-Savo -lehti 1987
Seuran puheenjohtajan Hannu Tikkosen haastattelu 11.9.2024

Mennään marjaan

Usein kuulen kysymyksen: mistä niitä metsämarjoja löytää? Innostus marjastukseen voi tussahtaa siihen, kun tarpoo turhaan metsässä marjoja etsien – vaikka media ja tutut ylistävät hyvää marjavuotta. Tässä muutama vinkki yleisimpiä metsämarjoja etsiville.

Teknologia on tullut viime vuosina avuksemme appien muodossa. Itse otan marjametsään vesipullon lisäksi aina kännykän. GPS ja karttaohjelmat ovat oiva apu löytämään takaisin kotiin/autolle. Kannattaa myös aina kertoa jollekin, minne päin on menossa.

Kesät vaihtelevat säiltään ja metsä muuttaa muotoaan ajan myötä. Niinpä parhaat paikat vaihtavat paikkaa. Hyvä vinkki on, että kuivana kesä marjoja todennäköisesti löytyy kosteammilta paikoilta.

Te, joilla on marjapaikkatietous hyppysissä, ohjatkaa ihmeessä kysyjät hyville, helposti saavutettaville paikoille. Metsästä ei marjat lopu!

Hanna Mustonen
Kuvat Hanna Mustonen ja Lea Mustonen

Metsämansikka

Näitä herkkuja löytyy usein metsähakkuiden jälkeen hakkuuaukion reunoilta kantojen juurilta. Mansikat katoavat, kun alue heiniköityy. Myös metsäautoteiden reunamilta ja muiltakin avoimilta paikoilta kannattaa katsella. Paras aika löytää metsämansikoita on heinäkuun alkupuolella.

Metsävattu

Vadelma/vattu/vaapukka on pioneerilaji, joka valloittaa metsähakkuualueet pari vuotta hakkuiden jälkeen. Myös sähkölinjoilta ja metsäautoteiden varsilta voi löytää vatukkoa. Metsävattu kypsyy heinäkuun puolivälin tienoilla. Kausi on yleensä lyhyt, pari viikkoa.

Mustikka

Mustikka vaatii valoa. Satoisat paikat ovat usein harvahkossa mäntymetsässä ja nuoressa taimikossa kantojen juurella. Mustikkapaikkojen löytämiseen on viime vuosina tullut teknologia apuun (esimerkiksi Satokausi-kartta ja karttaselain.fi). Mustikan satokausi alkaa heinäkuun puolivälin tienoilla ja voi jatkua hyvänä syyskuun alkupuolelle.

Lakka

Lakka kasvaa rahkasoilla. Lakkakausi on heinäkuussa. Emme käytä sanaa muurain, sehän on raaka lakka. Hilloista saa hyvää hilloa.

Puolukka

Puolukkaa löytää usein samoilta paikoilta, jossa kasvaa hyvin mustikkaa. Paras kausi on elokuun loppupuolella ja syyskuussa.

Karpalo

Karpalo kasvaa soisilla alueilla mättäissä. Sen kypsyy marjoistamme viimeisenä, usein jo pakkasten saavuttua. Kynsikkäät ovat hyvä varuste karpalon keruuseen.

Seikkailija Sinisellä tiellä osa 1: Äänisen rannalta Tuusniemelle

Sininen tie on vesireittejä seuraileva ja keskistä Suomea halkova matkailutie, joka on osa vanhaa väylää Norjasta Karjalaan ja Äänisen rannalle. Se kulkee Norjasta Suomen ja Tuusniemen kautta Venäjälle. Sininen Tie ry. ilmoittaa tien pituudeksi 1800 km Atlantin rannalta, Mo i Ranasta Äänisjärven rannalle, Puudoziin. Petroskoihin matkaa tulee 1460 km. Kun venäläiset jatkoivat Sinistä tietä Petroskoista Äänisen toiselle puolelle Puudoziin, mukaan tulivat sotahistorian harrastajille tutut Kontupohja, Karhumäki ja Poventsa.

Petroskoi

Aloitetaan Petrozavodskista, suom. Petroskoi eli Äänislinna (1941-1944).

Petrozavodsk on Karjalan tasavallan pääkaupunki, asukkaita 280 000. Kaupunki levittäytyy Äänisen rantoja seuraillen 20 km keskustasta molempiin suuntiin. Vanhojen hrustsovkojen sekaan on rakennettu uusia valtavia lasia kimaltelevia kerrostaloja ja ostoskeskuksia. Hrustsovka on Nikita Hrustsovin aikana kehitetty 5-kerroksinen, hissitön, nopeasti rakennettu elementtityyppitalo. Nämä epäinhimilliset, suuret kerrostaloalueet levisivät nopeasti ympäri koko kommunistista Itä-Eurooppaa. Kuitenkin vetoisa asunto tällaisessa talossa, kaukana keskustasta, oli kuin lottovoitto perheille, jotka olivat tottuneet asumaan kommunalkoissa, keskustan vanhoissa, ahtaissa yhteisasunnoissa.

Kun Seikkailija lähti ensimmäiselle Petroskoin reissulle joensuulaisten arkkitehtien kanssa vuonna 1993, pälähti menomatkalla päähän vanha isiemme ja isoisiemme uho reissuun lähtiessä: "Äänisessä uidaan ennen kuin takaisin tullaan." Niinhän mekin tehtiin. Oli varhainen, viileä kevätaamu, kun suomalaisjermut hiippailivat Karjala-hotellilta Äänisen rantaan, jossa oli jo pari petroskoilaisneitosta uimassa. Oli muuten kylmää vettä.

Petroskoi on noista ajoista muuttunut valtavasti. Länsimaisuus lieveilmiöineen kiehtoo ja uutta rakennetaan. Hieno, väljä rantabulevardi puistoineen ja hotelleineen on kuin "ulkomailla". Uudet ostoskeskukset houkuttelevat hengailemaan. Toisella matkalla Seikkailija ja Rouva ostivat polkupyörät tällaisesta ostoskeskuksesta, sellaiset vankat venäläiset taittopyörät. Niillä sitten sompailtiin pitkin Petroskoita mm. vanhalla omakotitaloalueella, jossa oli vielä käytössä ekologinen ulkohuussi-systeemi. Pyöriä on sittemmin hyödynnetty monilla autoretkillä.

Petoskoin rautatieasema. Kuva A. Savin

Onneksi jotain vanhaa huussien lisäksi on säilynyt: stalinistiseen tyyliin rakennettu rautatieasema, jolta lähtee perinteinen pääkatu Ulitza Lenina, jonka varrella on legendaarinen Hotelli Pohjola. Katu vie Äänisen rantaan, jossa puistossa pisteenä iin päällä seisoo itse Otto Ville Kuusinen, katse suunnattuna kauas Äänisen ulapoille. "Kalavahti", sanovat paikalliset. Ääninen on Euroopan toiseksi suurin järvi.

Äänisen aalloille pääsee Petroskoista näppärästi, kun ottaa kantosiipialusmatkan Kizhin saarelle. Kizhin museoalue paanukirkkoineen on Unescon suojelukohde. Hieno elämys, vaikkei pääkirkkoa näe sisältä, sillä se on täynnä terästelineitä pitämässä hajoamispisteessä olevia hirsirakenteita pystyssä.

Petroskoista Sortavalaan

Sininen Tie Petroskoista Prääsään seuraa hyvää valtatietä Pietari-Murmansk. 4000 asukkaan Prääsästä, joka on Tuusniemen ystävyyskunta vuodesta 1990, 12 000 asukkaan Pitkärantaan, joka on Kuopion ystävyyskunta, metsäiset korpitiet sivuavat vanhoja sotiemme taistelupaikkoja ja neuvostomuistomerkkejä. Laatokan Karjalan mottitaistelut käytiin Pitkärannan ympäristössä. Jatkosodan kuuluisa Nietjärven taistelupaikka on tien lähellä. Vaikuttava sodan muistomerkki, Leo Lankisen veistämä "Murheen risti", jossa kaksi äitiä syleilevät toisiaan, pystytettiin Impilahdelle suomalais-venäläisenä yhteistyönä vuonna 2000.

Vänrikki Aimo Junkkari, myöhemmin Tuusniemen kirkkoherra, haavoittui Pitkärannassa jatkosodan viivytystaisteluissa. Hän oli tulossa toisesta suunnasta, etelästä Syväriltä, takanaan kaksi viikkoa painajaista. Pitkäranta oli osa Impilahden kuntaa, ja Tuusniemi oli yksi impilahtelaisevakoiden sijoituskunta sotien jälkeen. Pitkärannan yhteiskoulu jatkoi toimintaansa sodan jälkeen Kuopion Yhteislyseona.

Euroopan suurimman järven, Laatokan, pohjoispuolta matkatessa tulemme Jänisjoelle ja näemme Läskelän paperitehtaan kosken rannalla. V. 1905 perustettu tehdas näyttää olevan ihan 1930-luvun kuosissa, mutta toiminta loppui konkurssiin vuonna 2004. Suomalaisille jäi Läskelästä sentään Eero Järnefeltin maalaus vuodelta 1922.

Ennen Sortavalaa on mielestäni Laatokan rantojen maisemallisesti kaunein paikka, Kirjavalahti. Pitkä vuonomainen lahti korkeine rantoineen on satukirjasta! Komea on myös rannalla seisova 1935 rakennettu apteekkari Tauno Jääskeläisen huvila. Luonnonkivillä verhoillun rakennuksen suunnitteli arkkitehti Pauli Blomstedt. Neuvostoaikana huvila toimi muusikoiden kesäkotina, ja nykyisin siinä taitaa olla pieni hotelli.

Sortavala

Petroskoista 190 km länteen on kalaisan Laatokan rannalla Sortavala, tuo seminaarin, laulujuhlien ja ortodoksian kaupunki, kuin suomalainen ulkoilmamuseo. 20 000 asukkaan kaupungissa hämärtyy ajan ja paikan taju. Keskusta on säilynyt hyvin paljon vanhassa asussaan. Tai oli, kun Seikkailija ja Rou-

va siellä viimeksi pyöräilivät. Paikallinen mamma päivitteli, kun suomalaiset ovat rakentaneet niin valtavan hyviä ja vahvoja taloja, että nyt vasta alkavat lahota ja hajota. Voi voi. Suomalaisten maine on mennyt. Sortavalan säilymistä edesauttoi varmasti se, että se jäi sotien jälkeen neuvostoperiferiaan, vain 30 km rajalta, eikä sitä välitetty kehittää.

Karjalankatu on ollut pääväylä jo 400 vuotta. Sitä reunustavat suomalaiset jugendtyyliset pankki- ja liikerakennukset. Poikkikatuja reunustavat puurakennukset tiukassa ruutukaavassa. Vihreää on paljon. Siellä se Lasse Pöystikin viiletti polvihousuissaan, esiintyi ja kirjoitti runoja. Ja koulupoika Heimo Lampi sai ensikipinän lentämiseen juuri Sortavalan Kasinhännän lentokentällä.

Vielä pystyssä olevia merkkirakennuksia on aika paljon: Tyttökoulu ja Lyseo, puurakenteinen Raatihuone, funkistyylinen Hotelli Seurahuone, Ortodoksiakeskus, Raamattutalo, Vakkosalmen Laululava sekä useita liikerakennuksia, jotka tarvitsisivat jo ehostusta. Sinikupolinen ortodoksikirkko on vuodelta 1873 ja kaupungin vanhin kivirakennus.

Karjalankatu vie Karjalansillalle ja Vakkosalmen yli. Tällä kaupungin länsipuolella sijaitsi useita julkisia rakennuksia. Sortavalan Seminaarin viimeinenkin rakennus paloi jo aikaa sitten. Seikkailija kerkesi käymään tässä harjoituskoulurakennuksessa. Myös Yleinen Sairaala (1901) korkealla mäellä alkoi olla jo aika huonossa hapessa. Narkkareiden pesäpaikka, vähän pelottava. Satelliittikuvien perusteella ainakin päärakennus on raunioina. Kadun toisella puolella oli vuodesta 1907 Suomen Sisälähetysseuran diakonissalaitos Vaalijala, joka hoiti vakavasti vammaisia lapsia. Sairaala on autio ja romahtanut, vain savupiiput ovat pystyssä. Nurmela-rakennus on asuinkäytössä. Vaalijala evakuoitiin sodan keskeltä Savoon, Pieksämäelle.

Laatokka on Euroopan suurin järvi, usein puhutaankin Laatokan merestä. Se on noin 50 m syvä, Valamon luostarisaarten edustalla 235 m! Silti kannattaa hypätä katamaraaniin, joka vie kolmessa vartissa kaupungista ihailemaan seudun ykkösnähtävyyttä, sitä vanhaa Valamoa, jota on viime aikoina kovin siistitty ja puunattu. Kultaiset kupolit hohtavat kauas "merelle".

Sortavalan pohjoispuolella Tohmajoen varrella on pieni Helylän kylä. Helylä oli Suomen aikaan kuuluisa suksi- ja huonekalutehtaastaan. Helylän koulukalusteet oli käsite. Tuusniemenkin kansakoulusta löytyi Helylän kalusteita, kun niitä paniikissa kannettiin ulos ennen lopullista homehtumista. Suksikombinaatti teki valtavasti suksia vuoden 1998 konkurssiin asti. Nyt paikalla sinnittelee teknologiakylä.

Matkalla Helylästä Niiralan raja-asemalle on ensin Tohmajoen Ahinkosket kävelyreitteineen, sitten Ruskealan vuoripuisto, joka avattiin vuonna 2005 veden täyttämän entisen marmorilouhoksen alueelle. Ympärillä vilisee turisteja, voi soutaa ja jopa sukeltaa.

Ruskealassa on kumma 2000-luvun kirkko "Herran kukkaro". Se on rakennettu vuonna 1940 palaneen kirkon paikalle. Sen puuhamiehenä oli suomalainen pappi Kalevi Keinonen. Hänen veljensä oli entinen puolustusvoimien komentaja kenraali Yrjö Keinonen. Olisi Kalevi voinut käyttää suomalaista arkkitehtiä kirkkoa suunnitellessaan.

Vanha Värtsilä Juuvanjoen rannalla, on aivan Suomen rajalla, siellä asuu noin 3000 henkeä. On juna-asema, pari lomakylää, hotelli ja Wärtsilän rautatehtaan perustaja Arppen patsas. Saavutaan Niiralan raja-asemalle.

Seikkailija Suomessa

Rajan ylitys on seikkailu sinänsä. Alkaa Valtatie 9. Ollaan Tohmajärvellä, keskustaajaman nimi on Kemie. Viitisen kilometriä Kemiestä seisoo Pohjois-Karjalan vanhin puukirkko vuodelta 1765 uskomattoman komealla paikalla korkealla mäellä katsellen kauas järvelle. Täällä Katri-Helenan puhelinlangat alkoivat laulaa 60 vuotta sitten!

Hyväkuntoinen Sininen tie vie tuttuun Joensuuhun. Ohiajotietä kiidetään länteen Pielisjoen yli Pekkalansiltaa pitkin. Ylitetään myös Höytiäisen kanava, jonka jälkeen ollaan Marjalassa – muistathan vuoden 1995 asuntomessut? - ja lähellä, kivenheiton päässä ABC:ltä on museobunkkeri 1940-luvun alusta. Se on pala 1200 kilometrin Salpalinjaa, kunnostettu ulkomuseoksi.

Viinijärvellä Käsämässä voisi poiketa Liperin ammattikoululla, sillä rakennusryhmä on Suomen rakennustaiteen historian helmiä. Maailmankuulu arkkitehti Viljo Revell piirsi päärakennukset Sotainvalidien Veljesliitolle tuberkuloosiparantolaksi ja ammattikouluksi vuosina 1947-1948. Toki paremmin tunnettu on hänen suunnittelemansa Toronton kaupungintalo vuodelta 1965.

Sininen tie ohittaa Outokummun. Kuusjärvellä kysellään, mikähän noista tienvarren rintamamiestaloista on se, jonka kamarissa toimittaja Matti Rönkä syntyi 65 vuotta sitten? Kaunis Kuusjärven kirkko on vuodelta 1878, sen rakensi sama Mikko Karjalahti, joka rakensi Tuusniemen kirkon kymmenen vuotta aiemmin

Täyssinän rauhan (v. 1595) raja ylitetään Ohtaansalmessa. Ollaan Savossa ja Tuusniemellä. Uusi silta on vuodelta 1996, ja näkymät vasemmalle Juojärvelle sekä oikealle Rikkavedelle ihastuttavat Seikkailijaa aina vaan. Vanhaa vuoden 1952 siltaa saa käyttää vain kevyt liikenne. Kannattaa piipahtaa jaloittelemassa, joko Karjalan tai Savon puolelta. Kun Sinisellä tiellä ollaan, on kiva muistaa, että vuoden 2011 postikorttiäänestyksessä Juojärvi valittiin monen yllätykseksi Pohjois-Savon maakuntajärveksi!

Tuusniemen kirkonkylässä tielle näkyy pari kauppaa ja vanha puukirkko. Sen upouusi katto kiiltää nyt hopeisena. Täällä on sekä seikkailijan että lukijan hyvä pitää paussi. Huoltoasema Kaaville lähtevän tien risteyksessä kutsuu kahville ja munkille. Jatketaanko reissua länttä päin ensi vuonna?

Anssi Junkkari, arkkitehti
Kuvat Anssi Junkkarin arkisto

Kahvimyllyjä ja vähän sitä sun tätä

Vierailu Pirkko Airaksisen kodissa vei minut rikkaalle ja nostalgiselle matkalle menneisyyteen. Hänen kodistaan on löytänyt paikan moni talonpoikaisesine, vanha lelu, vintagevaate, nukke ja postikortti – muutamia keräilykohteita mainitakseni. Kun kysyn mitä kaikkea Pirkko kerää, hän vastaa, että "parempi kysymys olisi mitä hän ei kerää".

Pirkko esittelee puisen lapsentuolin ja haravan. Molemmat rakkaita esineitä, jotka ukki, taitava puutöiden tekijä, oli tehnyt Pirkon ollessa vielä lapsi. Moniin muihinkin esineisiin liittyy muistoja tärkeistä paikoista ja henkilöistä. Samainen ukki viritti Pirkon kiinnostuksen käsillä tekemiseen ja vanhaan talonpoikaisesineistöön.

Pirkon kokoelmasta löytyy monenlaista kahviin liittyvää. Kuparipannuja, kahvipurkkeja, vanhoja kahvi- ja korvikepaketteja, kahvipaketeissa olleita vahvikkeita, keräilykortteja – ja tietysti kahvimyllyjä.

Kahvimyllyjä Pirkolle on kertynyt 25 kappaletta. Ensimmäiset löytyivät kotoa ja sukulaisilta, sittemmin hän on etsinyt esineitä kokoelmaansa antiikkimessuilta ja kirpputoreilta.

Pirkko pitää erityisesti keskellä olevasta puisesta myllystä.

Kahviin liittyvää esineistöä Pirkon kokoelmasta: Takana vas. Joonas-keräilykirja kahvipakettien vahvikkeille, 60-luvun kahvimylly, Paula-tyttö, vanha peltinen kahvimylly, Joonas matkalla maapallon ympäri -kirja. Edessä vas. kahvipurkki, kahvipaketti, korvikepaketti, keräilykortteja.

Ensimmäisen ostoksensa Pirkko muistelee tehneensä joskus 70-luvun alussa. Hänen viimeisin hankintansa on viime kesältä. Vanhimmat kahvimyllyt ovat 1800-luvulta ja tuorein on 1960-luvulta. Vanhimmat myllyt ovat pellistä ja niissä on posliininen sisus. Monet ovat puisia. Löytyypä joukosta muutama matkamuistokin, esimerkiksi Kuubasta löytynyt vanha sininen mylly. Pirkon mukaan "kokoelma ei ole ikinä valmis".

Kun kysyn, onko kokoelmassa suosikkia, Pirkko esittelee ison puisen myllyn. Siinä viehättää sen yksinkertaisuus ja maalaistyyli.

Esineiden suhteen Pirkko kertoo olevansa löytöretkeilijä. Matkoilla, antiikkitapahtumissa ja kirpputoreilla "silmä hakeutuu siihen mikä kiinnostaa".

Pirkko arvelee, että jotkut pitävät häntä romunkerääjänä. Minä olen eri mieltä. Kyllä Pirkko on arvokkaan kulttuurihistorian vaalija.

Teksti ja kuvat
Hanna Mustonen

Vanhimmat kahvimyllyt kokoelmassa ovat 1800-luvulta.

Koillis-Savon Urheiluautoilijoista vaikka maailman podiumeille

Koillis-Savon Urheiluautoilijoiden synty pohjautuu 1960-luvulla perustetun Juankosken Moottorikerhon toimintaan. Muutaman vuoden aikana oli käyty keskustelua siitä, onko moottorikerho oikea ympäristö harrastaa autourheilua, koska ko. kerhon toiminta painottui moottoripyöräilyyn. Toisaalta toiminta 1970-luvulla pyöri jo täysin autourheilun merkeissä. Nimen vaihtamiseen vaikutti myös se, että Pohjois-Savon UA-seurat olivat siirtyneet moottoripyöräilystä autourheiluun. Näin ollen Juankosken Moottorikerho oli jäämässä silloisen kehityksen ulkopuolelle.

Jäärallikisat Tuusniemen satamassa maaliskuussa 1994. Kuva: Sinikka Krögerin kokoelma

Näissä merkeissä kokoonnuttiin 19.02.1978 Juankoskelle ravintola Pataruukkiin keskustelemaan uuden kerhon perustamisesta jatkamaan Juankosken Moottorikerhon aloittamaa toimintaa. Tilaisuudesta muodostui Koillis-Savon Urheiluautoilijoiden perustamiskokous. Kokoukseen osallistui n. 30 henkilöä koko Koillis-Savon alueelta. Toiminnallisesti yhdistyksen tarkoituksena oli autourheilun, auton hallintataidon ja liikennekulttuurin edistäminen ja kehittäminen Koillis-Savossa. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistyksen tuli järjestää kilpailuja, näytöksiä sekä autourheiluun ja liikennekysymyksiin liittyviä valistus-, tiedotus-, koulutus- ja harjoitustilaisuuksia sekä tukea jäsenistönsä kilpailutoimintaa.

Alaosastot perustettiin Siilinjärvelle, Rautavaaralle ja Nilsiään sekä myöhemmin 1970-80 -lukujen taitteessa Tuusniemelle pääpaikan ollessa Juankoskella. 1980- ja 1990-luvuilla tapahtui muutoksia alaosastoihin. Perustamisvuonna jäsenmäärä oli mahtavat 220 jäsentä. Myöhemmin jäsenmäärä ylsi 500 ollen Pohjois-Savon ylivoimaisesti suurin ja valtakunnallisestikin merkittävä seura. Nyt jäseniä on n. 100.

Seuran puheenjohtajina ovat toimineet Matti Maaninen, Saku Lipponen, Henrik Hujanen, Jouko Lehtolainen, Saku Parviainen, Markku Kokkarinen, Matti Frilander, Pekka Auvinen, Taisto Kröger, Sinikka Kröger ja tällä hetkellä Jari Hassinen.

Seura on järjestänyt jäsentenvälisiä, piiri-, alue- sekä kansallisia kisoja. Alkuaikoina painopiste oli autosuunnistuksessa, 1980-luvulla rallissa ja myöhemmin nopeudessa ja jokamiesluokassa. Seuralta eniten vaatineet ja antaneet kilpailut ovat olleet rallisprint Tuusniemen taajamassa sekä jokamieskisat Turkkimäessä lähes vuosittain. Lisäksi seura on järjestänyt F cup- ja SM-tason ralleja. Nuoret harrastivat mikroautoilua Kuopiossa ja, ja radio-ohjattavat autot tulivat mukaan 1990-luvun alussa.

Taisto Kröger pystyttämässä aurausviittoja. Kuva: Sinikka Krögerin kokoelma

Tuusniemeläisiä seuran kilpailijoita on menestynyt mainiosti kisoissa, mm. Jarmo Hallman rallicrossissa SM hopea 2005, SM kulta 2004 ja SM pronssi 2003. Lisäksi hän oli 2006 Ruotsin mestaruussarjan kakkonen ja 2007 EM rallicrossin neljäs saaden kolme palkintopallisijoitusta eri osakilpailuissa. Jarmon poika Tommi Hallman vei nimiinsä Rally X-sarjan Supercar Lites-luokan mestaruuden vuonna 2021 ja 2022 voitti Nitro-sarjan NEXT-luokan Euroopan mestaruuden. Hänet kruunattiin 2023 Yhdysvalloissa Nitro-sarjan maailmanmestariksi. Tänä vuonna Hallman tuli toiseksi Nitrocross-sarjan ensimmäisessä osakilpailussa ja toisen voitti. Tero Hassinen saavutti 2016 nuorten SM hopeaa jokamiesluokassa.

Kansallisia kisoja on järjestetty eri paikkakunnilla, myös Tuusniemellä. Nämä kisat olivat alkuaikoina suuria kylätapahtumia, joihin osallistui n. 100 ajajaa. Lisäksi pidettiin jäärata-ajoja. Kil-

pailujen pitopaikkojen luvat heltisivät helposti 1970-luvulla ja 1980-luvun alkupuolella, sillä suljettavia alueita, mm. soramonttuja ja hiekkakankaita Koillis-Savosta löytyi. Myöhemmin yhteiskunnan vaateet ja vihreät arvot ohjasivat kisat pidettäviksi autourheiluradoilla.

Tuusniemellä Turkkimäessä aloitettiin 1989 ratahaaveet purkamalla silloiset turkistarharakennukset, ja maapohjan vuokrasopimus saatiin siirrettyä UA:n ja kunnan väliseksi. Sijoituspaikkaluvan saaminen äänenmittauksineen ja monine muine operaatioineen oli viiden vuoden taistelun takana. Valitusmenettely päättyi keväällä 1994 Korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen, jolla myönnettiin sijoituspaikkalupa. Työt radalla aloitettiin heti ja rata saatiin ajokuntoon syksyllä 1994. Avajaiskisat pidettiin kesäkuussa 1995. Rataa on sen jälkeen jatkettu ja rata-aluetta kunnostettu ja rakennettu huoltorakennus ja katsastuskatos. Huoltorakennuksen rakentaminen otti takapakkia, kun yhtenä aamuna huomattiin rakennuksen rysähtäneen alas myrskysäällä. Rata on nyt kilometrin mittainen ja osittain asfaltoitu. Turkkimäkeen suunniteltiin myös mikroautorata.

Nitrocross Euroopan kiertueen finaali 2022, joka ajettiin poikkeuksellisesti Minnesotassa Yhdysvalloissa. Tuloksena kilpailun voitto ja sarjan Euroopan mestaruus. Vasemmalta Janne Hallman, Tommi Hallman sekä Jarmo Hallman (isä).

Nitrocross -kauden 2024 toinen osakilpailu, Richmond, Yhdysvallat. Ensimmäinen voitto uusilla FC2-luokan autoilla. Vasemmalta Mitchell deJong (USA), Tommi Hallman sekä Casper Jansson (SWE). Kuva: Qnigan.

Suurin tapahtuma oli, kun seura järjesti Turkkimäen radalla v. 2012 nuorten ja naisten SM-kilpailut. Kisat eivät tuoneet mitaleita tuusniemeläisille, mutta antoivat näkyvyyttä Tuusniemelle.

Seura rahoitti aikaisemmin toimintaansa mm. piha- ja kattotalkoilla, tekemällä pajuista auraus viittoja ja pystyttämällä ne n. 100 km matkalle. Lisäksi saatiin sponsorirahaa ja tuloja kilpailujen järjestämisestä.

Seuran jäsenet ovat toimineet kisojen toimitsijatehtävissä sekä omissa että naapuriseurojen järjestämissä kansallisissa ja SM-tason kilpailuissa ympäri Suomea. Nykyinen puheenjohtaja Jari Hassinen toivoo, että saataisiin nuoria ja naisia tutustumaan ja osallistumaan monipuoliseen seuran toimintaan.

Lea Mustonen

Lähteet:
Pekka Auvisen kirjoittama historiikki 1.11.2008
Sinikka Krögerin haastattelu 27.8.2024
Jari Hassisen haastattelu 4.9.2024

Markon autot ja muut vempaimet

Marko Toivanen innostui keräämään pienoisautoja, traktoreita ja kuorma-autoja, rekkoja sekä erilaisia työkoneita vähitellen. Hän on aina ollut kiinnostunut autoista ja erilaisista koneista. Varsinainen keräily alkoi reilut 20 vuotta sitten. Kokoelmaan on päätynyt myös legoista tehtyjä koneita ja kulkupelejä, joita Marko on rakennellut yhdessä Irma-äitinsä kanssa. Kokoelman kaikkien kojeiden lukumäärää ei kukaan tiedä. Äidin arvion mukaan käsittää tuhansia pienoismalleja, niitä kun on erillisessä varastossa hyllyt täynnä ja kotona lisää.

Marko on laajentanut kokoelmaansa ostamalla mieleisiään autoja yms. omilla käyttövaroillaan, ja joulu- ja synttärilahjatoiveet jo kaikki tietävätkin. Myös kirpparilöydöt päätyvät usein Markon hyllylle. Lisähyllyt täyttyvät edelleen, sillä Marko aikoo jatkaa keräilyään.

Lea Mustonen

Marko lempileikkikalu sylissään. Kuva Lea Mustonen

Miljoona, miljoona, miljoona ruusua

Pikkalan kaunotar.

Kun Tuija Mustonen saapui Kiukoolaan, Paakkilan Kiukooniemeen 1995, talon pihapiirissä kasvoi kaksi ruusulajiketta: kurttulehtiruusu ja juhannusruusu. Sittemmin tilanne on muuttunut: enimmillään Tuijan lajikokoelmassa on kasvanut yli 120 erilaista ruusua.

Innokkaan puutarhurin keräilyn aloituspisteeksi voisi sanoa vuoden 1995, kun Tuija toi Kiukoolan pihaan suviruusun Kangaslammilta. Hänen Aune-mummonsa oli siirtänyt sen metsästä Tuijan kotitilalle Hevonlahteen. Seuraava, Tornionruusu ja oletettu Valamonruusu, löytyivät läheltä Paakkilasta 1996, jne. Aluksi uusia ruusulajikkeita löytyi naapureilta ja muilta tutuilta, myöhemmin Särkän Perinnetaimiston ja Blomqvistin kautta.

Tuijan keräämät ruusut ovat kotimaisia, enimmäkseen vanhoja löytöruusuja vanhoista puutarhoista. Ruusuille on löytynyt oma paikkansa maatilan pihapiiristä, missä ne elävät sovussa muiden perennojen kanssa. Tuija kertoo, että ruusujen kasvatus lähtee kasvupaikan perusteellisesta valmistelusta. Hän sanoo viettäneensä ”paljon aikaa kivisen montun pohjalla”.

Kiukoolan ruusut elävät nykyään enimmäkseen omissa oloissaan ilman kastelua ja vähällä lannoituksella. Jotkut vaatisivat enemmän hoitoa, mutta siihen ei Tuijan aika tahdo riittää. Yhtä suosikkilajiketta yli muiden ei Tuijalla ole. “Lempiruusu on aina se joka kukkii“.

Lajikkeet ovat eri tavalla kauniita. ”Hienoa jos on kaunis katsoa ja tuoksuu hyvälle”. Esimerkkinä Tuija mainitsee vaaleanpunaisen kirjavat kerrotut Vaarala- ja Pikkalan Kaunotar -lajikkeet. Etäältä katsottuna suuret köynnösruusut kukassa ovat näyttäviä. Toiset ovat kauniita katsoa, mutta tuoksu on epämiellyttävä. Ruusutietoutta Tuija on kerännyt Suomen Ruususeuran ja Maatiainen-yhdistyksen jäsenenä. Hänen ruusuraamattunsa on Suomalainen ruusukirja.

Tuija kuvaa vaatimattomasti ruusupenkkejään ”rikkaruohoisiksi pusikoiksi”. Ruusujen keräily jatkuu pienimuotoisesti edelleen, vaikka ruusut ovatkin ”nykyään enimmäkseen oman onnensa nojassa”. Tuija tykkäisi puuhailla enemmän ruusujen parissa, mutta työn, perheen ja muiden kiireiden kanssa aika on tapissa.

Hanna Mustonen

Tuula Holopainen kerää kyniä, kenkiä, korttipakkoja ja korviksia

Kuulakärkikynien keräily alkoi vierailusta Pielavedellä, jossa tapasin henkilön, jolla oli 100 000 erilaista kynää. Tällä hetkellä en aktiivisesti kerää niitä, mutta tallessa on vajaa tuhat.

Pienet kengät ovat mielestäni kuin korut, ja niitä ei juuri ole käytetty. Suurin kengän koko, jonka olen hyväksynyt, on 20.

Korttipakat olen kerännyt matkoilta. Amalfitanasta Italiasta, Kreikasta, Shanghaista, Pietarista, Malediveilta, Etelä-Afrikasta, Pekingistä, Pohjois-Koreasta, Berliinistä, Pompeijista, Pariisin Disney Worldista ja Mongoliasta.

Korvakoruja on noin 300 paria. Melkein kaikki olen hankkinut kirpputoreilta. Muutamat olen ostanut, kuten hopeiset käsiraudat Turun Kakolan vankilasta.

Tuula Holopainen

Mao Tse–tung kynä, Crocs kenkä numero 18, korttipakka Tsingis Khan, korvikset Singer-ompelukone. Kuva: Tuula Holopainen

Valto Holopaisen muisto elää

Kesällä 2024 Tuusniemen Lions Club kunnosti talkootyönä Juojärvellä sijaitsevat Soukansaaren laiturin sekä Kannassaaressa polun entiselle lehmien lypsypaikalle. Paikalla on muistolaatta. Rahat tarvikkeisiin saatiin Valto Holopaisen muistorahastosta.

Kunnostetut paikat ja Juojärvi yleensäkin olivat Valtolle tärkeitä. Valto vei monia vieraita Soukan koukkeloon, pieneen luolaan Soukansaaressa, ja Kannassaareen.

Valton muisto elää vahvana hänen muistorahastostaan rahoitettujen projektien ansiosta. Tuusniemeläiset ja muutkin Juojärvellä veneilevät muistavat kiitollisina Valtoa.

Hanna Mustonen

Soukan laituria olivat tekemässä Kari Puustinen ja talkoovastaava Arto Palomäki. Kuva: Tuusniemen Lions Club ry

Edesmennyt Valto Holopainen kuvassa vuonna 2001. Kuva: Hannu Holopainen

Työtä luonnon ja kulttuurin hyväksi

Henkilöt Annikki Brander-Pitkäsen ja Yrjö A. Pitkäsen säätiön takana

Moni on varmasti kuullut Annikki Brander-Pitkäsen ja Yrjö A. Pitkäsen säätiöstä, mutta harva tietää keitä Annikki ja Yrjö oikeastaan olivat.

Kysymyksessä on opettajapariskunta, joka teki elämäntyönsä pääosin Vehmersalmella. Yrjö oli syntyään tuusniemeläinen. Hän syntyi vuonna 1910 Murtomäen tilalla Pajumäessä ja tunsi vahvaa kotiseuturakkautta Tuusniemeä ja sen luontoa kohtaan koko elämänsä ajan.

Yrjö opiskeli luonnontieteitä Helsingin yliopistossa, mutta joutui keskeyttämään opintonsa 30-luvulla talousvaikeuksien takia. Hän valmistui kansakoulun opettajaksi Jyväskylän kasvatusopillisesta korkeakoulusta. Kiinnostus kasvitieteisiin säilyi kuitenkin vahvana.

Sotavuodet keskeyttivät luontoharrastuksen. Yrjö osallistui sekä talvisotaan että jatkosotaan. Luonnossa samoileminen vaikeutui huomattavasti kun Yrjön jalat paleltuivat Talvisodan aikana.

Annikki Brander-Pitkänen syntyi Porissa vuonna 1912. Hän valmistui kansakoulun opettajaksi Raahen seminaarista vuonna 1934. Avioiduttuaan Annikki ja Yrjö muuttivat Vehmersalmelle Mustinlahden kouluun opettajiksi. Annikki opetti alaluokkalaisia ja Yrjö yläluokan oppilaita. Opittuaan tuntemaan paikallisia ihmisiä ja heidän tapojaan Annikki alkoi viihtyä Mustinlahdessa ja otti opettajan työnsä ohella aktiivisesti osaa paikalliseen harrastustoimintaan ja seurakuntaelämään. Annikki oli innokas kirjallisuuden harrastaja. Hän luki paljon ja kirjoitti muun muassa runoja, näytelmiä ja lauluja. Eläkkeelle jäätyään hän myös kirjoitti historiallisia romaaneja, joista kaksi julkaistiin.

Yrjö viihtyi tietokirjallisuuden parissa. Häntä kiinnosti melkeinpä mikä tahansa maan ja taivaan välillä. Tästä on osoituksena muun muassa se, että Yrjö voitti Tupla tai kuitti -tietokilpailussa tuhannen markan pääpalkinnon. Kesälomat Yrjö ja Annikki käyttivät matkusteluun eri puolilla Eurooppaa. Lukuvuosien aikana Yrjöllä oli tapana opiskella seuraavien kesien matkakohteiden kieliä. Näin hänestä kehittyi melkoinen kielivirtuoosi.

Eläköidyttyään Annikki ja Yrjö muuttivat asumaan Kuopioon. Kuopiossa asuessaan Yrjö otti aktiivisesti osaa

Kuva: Paavo Rajamo

Kuopion Luonnonystävien toimintaan ja jatkoi muutoinkin luontoharrastustaan. Kesäisin he viihtyivät Tuusjärveltä hankkimallaan kesämökillä.

Yrjö oli ostanut Pajumäen kylästä hehtaarin kokoisen metsäpalstan, jonka vaalimiseen hän paneutui eläkevuosinaan. Erityisen tärkeänä hän piti sitä, ettei puustoa kaadeta, vaan puiden annetaan kasvaa rauhassa ja mahdollisimman luonnonmukaisesti. Yrjö myös istutti metsään kokeiluluonteisesti alueella harvinaisia puulajeja.Valitettavasti monet näistä kokeiluista epäonnistuivat, sillä etenkin jalot lehtipuut paleltuivat pakkastalvina. Alue on nykyään luonnonmetsäalue ja Aarnimetsä polku.

Koska Annikilla ja Yrjöllä ei ollut lapsia, he päättivät säätiöidä omaisuutensa. Syntyi Annikki Brander-Pitkäsen ja Yrjö A. Pitkäsen säätiö, jonka tehtävänä oli Tuusniemeä koskevan kotiseututyön tukeminen.

Pirkko Pitkänen

Annikki Brander-Pitkäsen ja Yrjö A. Pitkäsen säätiö

Säätiön tehtävänä on Tuusniemeä koskevan kotiseututyön tukeminen. Säätiö jakaa avustuksia kaksi kertaa vuodessa. Lisäksi koululaisille jaetaan luontostipendi.

Säätiön toimintaa johtaa hallitus, jossa on Tuusniemen kunnan, seurakunnan ja Pitkästen suvun edustus. Vuonna 2024 kunnan edustaja on Eevariitta Jäntti, seurakunnan edustaja Markku Holopainen ja suvun edustaja Pirkko Pitkänen.

Säätiön asiamies on Pekka Tenhunen.
www.pitkasensaatio.fi

Yrjö A. Pitkänen kartoitti Tuusniemen kasviston

Yrjö A. Pitkänen oli luonnontieteilijä, mutta erityisesti kiinnostunut kasvitieteestä. Hän teki tutkimusretkiä kotipitäjässään Tuusniemellä vuonna 1935. Tutkimuksen tuloksena julkaistiin Tuusniemen kasvisto vuonna 1940. Retkillä kerätyt kasvinäytteet hän lahjoitti Kuopion museolle.

Tuusniemen kasvisto sisältää havainnot 432 eri putkilokasvilajista. Kirjanen sisältää lukuisasti yksityiskohtaisia paikkojen ja talojen nimiä.

Useat kuvaukset kasvilajien esiintymisistä ovat varsin lyhyitä ja tiedemiesmäisiä sisältäen latinankielisiä lyhenteitä. Toisinaan kirjoittaja innostuu kuvaamaan lajia tai paikkaa enemmältikin. Niinpä esimerkiksi niinipuun eli metsälehmuksen (Tilia cordata) kasvupaikkoja kuvaillaan runsassanaisesti taloja, töyräitä ja saaria Tuusniemellä kiertäen. Lopuksi Yrjö vielä toteaa: ”Niinipuita rasitetaan monin tavoin. Seulantekijät, köydenpunojat, ja vastantaittajat ottavat tarveaineita niistä. Puuainetta ja kuorta käytetään ”viitakkeen” niteiksi, luokeiksi ja kauluutukeiksi. Karja myös syö nuoria vesoja.”

Ja vielä toinen lainaus, jossa kerrotaan lehtovirmajuuresta (Valeriana excelsa): ”Loukeinen, Jokihaara, koivikkometsässä Arvid Räsäsen mökille menevän tien varressa useita yksilöitä. Kasvupaikan on löytänyt eräs torpan mies monta vuotta sitten. Hän kuljetti juuria kotiinsa Jokihaaraan ja antoi myös taimia naapuritaloihin, Viljakkalaan ja Löytömäelle, joissa laji vieläkin kasvaa rakennusten seinustalla koristekasvina. Nykyään kasvaa laji myös löytäjän haudalla. Sinne sitä on viety koristeeksi.”

Olisi mielenkiintoista kiertää samoja paikkoja uudelleen ja tehdä kasvien esiintymisestä vertailua nykyaikaan. Ehkäpä joku kasveista innostunut hakee Annikki Brander-Pitkäsen ja Yrjö A. Pitkäsen säätiöltä tai Kuopion Luonnonystäviltä apurahaa tutkimuksen uusimiseen!

Pekka Tenhunen

Olkitaituri Aino Pelkonen

Aino Pelkosen taitavista käsistä Korpelan tilalta Tuusniemen Saunaniemessä on lähtenyt kymmeniätuhansia olkitöitä Suomeen ja maailmalle: olkipukkeja, himmeleitä, kransseja ja olkikoristeita.

Olkitöiden teon Aino aloitti parikymppisenä. Hän on muuten itseoppinut, mutta Happolan Hilma neuvoi hänelle olkipukinteon. Pitkään Aino teki olkitöitä kotitalossaan. Tilanteeseen saatiin toivottu muutos vuonna 1997 kun työpajaksi remontoitiin tilat navetasta.

Kuvat: Hanna Mustonen

Apuvälineet, kuten leikkurit ja liotussammiot, hän suunnitteli itse avustamaan eri työvaiheita. Hänellä oli kiireisimpinä vuosina apunaan kolme työntekijää.

Välittäjän avustuksella olkipukkeja, himmeleitä, kransseja ja enkeleitä myytiin kotimaassa ja vietiin Japaniin, Ranskaan, Saksaan ja Yhdysvaltoihin. Eniten kysyntää oli olkipukeille. Kiireisin myyntisesonki ajoittui jouluaikaan. Siihen valmistautuminen alkoi vuoden alussa.Korpelan Himmeli Oy lopetti toimintansa 2015.

Aino on elämässään kerennyt moneen olkitöiden ohella: Korpelan tilan emäntä, maatalouslomittaja, monenlaisten käsitöiden tekijä, leipuri ja olkitöiden opettaja kansalaisopistossa. Taitava ja tekevä ihminen on saanut paljon aikaiseksi – eikä hän vieläkään lepää laakereillaan.

Korpelan Himmelin tarina

Korpelan Himmeli Oy sai alkunsa 1997, kun karjatalous loppui Korpelan tilalla. Entinen navetan parsitila remontoitiin lämpimäksi olkityöverstaaksi.

Aino työsti aluksi olkia pukeiksi ja himmeleiksi maatalouslomittajan töiden ohessa ja ehtipä leipoa ruisleipääkin myyntiin.

Olkimestarin maine ja tuotteiden kysyntä kasvoi niin, että Aino lopetti maatalouslomittajantyöt ja keskittyi olkitöiden tekemiseen. Ruista kasvatettiin omalla tilalla olkitöitä ja ruisjauhoja varten. Aino leikkasi itse sirpillä olkitöihin tarvittavat oljet.

Olkitöiden teko jatkuu

Aino jatkaa edelleen olkitöiden tekoa tilaustöinä ja tekee pieniä eriä myyntiin välittäjänsä kautta. Isot olkipukit ovat saaneet jäädä, koska niiden tekeminen vaatii voimaa.

Perinteisempien himmelimallien ja asiakkaiden tuomien mallien lisäksi Aino toteuttaa myös omia mallideoitaan. Nykyään hänellä on yli 20 himmelimallia. Aino kertoi, että kun hän saa uuden idean, hän alkaa miettimään kuinka sen voisi toteuttaa – himmelintekeminen vaatii kykyä hahmottaa kolmiulotteisesti.

Aino kertoi, että hänen oma suosikkinsa on pieni olkipukki. Vaikka hän on tehnyt hommaa vuosikymmeniä ja välillä kirjaimellisesti yötä päivää, Aino sanoo ponnekkaasti, että ei ikinä kyllästy tekemään olkitöitä!

Hanna Mustonen

Tarinoita tulilla

Tuli on tuttu lämmön ja valon elementti. Entisaikaan leiritulille kokoonnuttiin tapaamaan muita ihmisiä ja kuulemaan kertomuksia, nuotion ympäröivä pimeys loi lisänsä kertomuksiin. Kertovaa tuliteatteria esittävä Juojärven Aarnitulet tekee tulella tarinoita tunnettavaksi tässä ajassa ja kokoaa ihmiset jälleen yhteen pimeyden keskelle kaivaen menneisyyden leiritulen vahvan muiston esiin.

Aarnitulien esitykset ovat itsesuunniteltuja ja ainutlaatuisia. Yhdeksän vuoden aikana on nähty tulisia versioita niin tiernapojista, tuliamatsoneista palavine rumpuineen kuin Duus-elokuvan jumalolentoja. Suurimpana produktiona Kalevala-aiheinen Sampo, jossa näytteli ja avusti toistakymmentä tulitaiteen ystävää. Tuusniemen lisäksi Aarnitulet ovat käyneet esiintymässä ympäri lähikuntia.

Aarnitulien teosten suunnittelu alkaa aina tarinasta, johon etsitään sopiva musiikki. Musiikilla luodaan mielikuvia ja kuljetetaan tarinaa.

Tuli kaipaa kaverikseen myös illan hämärää ja siksi suurin osa esityksistä ajoittuu loppuvuoteen, jolloin pimeyttä on tarjolla. Tulielementtien arvaamattomuuden takia esityksissä toimitaan sään ja ympäristöolosuhteiden ehdoilla. Esitykset vaihtelevatkin ryhmän kiinnostuksen sekä taitojen mukaan ja ovat tekijöidensä näköisiä, eikä kukaan tiedä minne ne vielä kehittyvät.

Tekemisestä ei haluta muodostaa rutiinia, ettei intohimo tukahdu ja kipinä tekemiseen sammu. Välillä on tarve uudistua kuin tuhkasta nouseva Kokko-lintu. Aarnitulien sydänliekin ytimessä on ainutlaatuinen tuusniemeläinen hulluus, taidemuoto yhdistää persoonia, joilla on yhteinen polte luoda elämyksellistä tulitaidetta. Luovuuden kipinä kääntyy tarmoksi, polttoaineena toimii innostus.

Muinainen taru kertoo, että suohon kätketyn aarteen löytää harvoin ja vain pimeään vuodenaikaan. Tällöin aarnitulen liekki paljastaa ainutkertaisen salaisuuden. Juojärven Aarnitulet ovat täällä näyttämässä tämän alueen aarteet.

Teksti ja kuvat
Aarnitulet ry

Saattohoitohuone – yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa

Tuusniemen osastolle uudistettiin keväällä 2024 saattohoitopotilaille tarkoitettu huone yhteistyössä paikallisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Jo pitkään hoitajien ja toisinaan myös saattohoitopotilaiden sekä heidän omaistensa toiveissa oli ollut hiukan isompi ja tarkoitukseen paremmin soveltuva huone elämän loppuvaiheeseen. Kaivattiin toimivampaa sijaintia, tilaa omaiselle yöpyä ja mahdollisuutta säilyttää omia herkkuja tai eväitä omassa huoneessa. Myös viihtyisyyttä ja iloa silmälle toivottiin.

Kun osaston toiminta jälleen kerran muutti muotoaan, joku hoitajista huomasi muutoksessa olevan mahdollisuus toteuttaa tämä pitkän ajan haave. Rahaa pieniin muutoksiin ei kuitenkaan budjetista löytynyt.

Tämä huoli huokaistiin ensinnäkin Lions Club Tuusniemen herkkään korvaan, ja siitä hyvän tekeminen lähti kuin lumipallo pyörimään. Lahjoittajiksi löytyivät myös Tuusniemen Kotiseutuyhdistys ja Pohjois-Savon Syöpäyhdistys. Saimme Lionseilta levitettävän vuodesohvan, jossa omaisten on hyvä levätä, tarvittaessa yöpyäkin. Kotiseutuyhdistys lahjoitti kauniin maisemataulun, josta kovin moni huoneessa viipynyt on löytänyt tarinaa omaan elämäänsä liittyen. Syöpäyhdistykseltä saatiin kodinkoneita, joilla omatoiminen kahvittelu ja ruokailu on turvattu. Kun vielä henkilökunnan jäsenet lahjoittivat hienon makrameetyön ja uudet verhot, oli huone valmis palvelemaan käyttäjiä viihtyisänä ja kauniina.

Mitä saattohoito sitten on? Saattohoito tarkoittaa hoitoa ja tukea elämän viimeisessä vaiheessa. Kuolema on silloin odotettavissa lähipäivinä tai -viikkoina. Hoidon tavoitteena on lievittää kipua, hallita muita oireita ja pitää yllä elämänlaatua aina arvokkaaseen kuolemaan saakka. Myös läheisten tukeminen kuuluu hyvään hoitoon.

Hoitajat kokevat saattohoitoon osallistumisen usein kunniatehtävänä. Saa olla saattamassa tavallisimmin iäkkäitä, pitkän elämän kokeneita ihmisiä elämän päätepisteessä. Joskus saatettava on yksin, joskus hänellä on paljonkin läheisiä mukanaan. Joskus kuoleva on jo tehnyt tilinsä selväksi elämän kanssa ja on enemmän kuin valmis lähtemään. Toisinaan toive elämästä pysyy mukana viimeisiin hetkiin asti. Tämäkin elämän osa on jokaisella ihan omanlainen.

Sen jälkeen, kun saattohoitohuone saatiin valmiiksi, on se palvellut useita potilaita ja heidän omaisiaan. Se oli hieno osoitus siitä, kuinka paikallisesti voidaan tehdä hyvää, ei sen aina tarvitse olla isoa, hienoa ja kiiltävää. Lahjat tulivat tarpeeseen ja annettiin hyvästä sydämestä ilman suurta gloriaa. Kiitos tästä lahjasta, meille joulu tuli tänä vuonna jo hyvissä ajoin!

”Jouluna he kaikki ovat täällä,
he kaikki, joita rakastimme niin,
Näen tutut valokuvat kaapin päällä,
ja muistot laskeutuvat sydämiin”.

Anu Räsänen
Osastonhoitaja,
Pohjois-Savon hyvinvointialue,
Tuusniemi

Välkyn lintulaudan elämää

Syksyn kylmetessä ensimmäiset talitintit ilmestyvät pihapiiriimme ja kurkkivat ikkunalaudalta sisälle ruokaa anoen. Siitä sydän heltiää ja pystytämme lintulaudan pihlajan alle keittiön ikkunan lähelle. Lintulaudan pystyttäminen on oiva tapa oppia tuntemaan lintuja ja eri lajien käyttäytymistä. Niitä on hauska seurata ja aika kuluu rattoisasti.

Talvehtiville linnuille ruokinta on korvaamaton apu, sillä luonnossa ravintoa on niukasti. Ensimmäiset siivekkäät saapuvat ruokintapaikalle jo aamuhämärissä. Valoisan aika on lyhyt ja sen aikana on löydettävä ravintoa pitkän, kylmän yön yli selviämiseen.

Pyrstötiainen

Talitiaiset suuntaavat lintulaudalle hakemaan auringonkukan siemeniä, osa lennähtää talipallolle. Talitiaiset ovat isäntinä lintulaudalla, kunnes paikalle saapuu viime vuosikymmeninä voimakkaasti runsastunut pikkuinen sinitiainen. Se häätää isommatkin linnut pois ruokailurauhaansa häiritsemästä.

Hömötiaiset eivät juurikaan vierasta ihmisiä. Ne tulevat monesti vierestä seuraamaan ruuan lisäämistä lintulaudalle ja lehahtavat heti laudalle ihmisen poistuttua. Hömötiaisten määrä on vähentynyt nopeasti, ja sen vuoksi hömötiainen on luokiteltu Suomessa erittäin uhanalaiseksi lintulajiksi.

Hetkessä tiaiset saavat seuraa, kun keltasirkut saapuvat parvena. Ne eivät käy lintulaudalla, vaan nokkivat kauranjyviä lyhteestä tai maahan pudonneita jyviä. Myös urpiaiset vierailevat parvena ruokintapaikalla.

Kuusikosta kuuluu punatulkkujen haikea hujellus ja pian lehahtaa muutama komea punarintainen uros lintulaudalle. Ne eivät välitä rasvapalloista ja -pötkyistä, vaan niiden herkkua ovat auringonkukan ja pellavan siemenet. Punatulkut kuorivat auringonkukan siemenet ihmeen näppärästi jykevällä nokallaan. Kuoret tippuvat maahan ja välillä kokonaiset siemenetkin, joita myyrät yön pimetessä kantavat varastoihinsa. Myös oravat käyvät päivittäin tankkaamassa mahansa täyteen.

Pihapiiri täyttyy helinästä, kun tilhiparvi käy popsimassa ravinnokseen pihlajanmarjoja, jos niitä on jäänyt rastasparvien jäljeltä. Mustavalkoinen käpytikka kulkee pihlajan rungolla ja hypähtää sitten talipötköä takomaan pakkaspäivän polttoaineeksi. Seuraksi pyrkivät harakat ja komeat närhet. Lintulaudalle poikkeaa välillä vihervarpusia, mutta enää harvakseltaan töyhtö- ja kuusitiaisia. Pyrstötiaiset ovat kuin lumipalloja, joilla on pitkä pyrstö. Ne tulevat aina parvena talipötköä tai -palloja nokkimaan. Pyrstötiainen on harvemmalle tuttu näky, vaikka se pesii Järvi-Suomessa paikoin melko runsaslukuisena. Komea näky on harmaapäätikan vierailu talipötkössä. Myös varpushaukka on etsinyt einestä pihapiirissämme ja napannut lintulaudalta siivekkään makupalakseen.

Huhtikuussa 2023 takatalven yllättäessä ruokintapaikalle kerääntyi ravintoa etsimään talvilintujen lisäksi punarintoja, rastaita, rautiaisia, peippoja, järripeippoja ja hippiäinenkin hyppeli hangella.

Parhaimmillaan ruokintapaikalla hyörii iso joukko lintuja. Siivekkäiden touhujen seuraaminen on antoisaa ja kiehtovaa puuhaa. Siinä moni lintulaji tulee tutuksi, varsinkin kun välillä kaivaa lintukirjan kaveriksi tunnistamiseen.

Teksti, piirros ja kuva
Lea Mustonen

Lähteet:
https://www.apu.fi/artikkelit/taistelu-lintulaudalla-nain-sinitiainen-ottaa-komennon https://luontoportti.com/t/677/

Tuusniemen seurakuntatalo 50 vuotta

Kun Tuusniemen seurakunta sai vuonna 1959 uuden kirkkoherran Aimo Junkkarin, sekä 90-vuotias kirkko että satavuotias pappila tarvitsivat remonttia.

Kirkon korjaus valmistui 1963, ja pappila rakennettiin 1964. Kipein tarve oli sitten seurakuntatalosta, jota suunniteltiin kauan.

Tasakattotalo rakennettiin valmiista puuelementeistä ja päätyseinät punatiilestä. Siinä oli sali, virasto, kerhotila takkoineen, talonmiehen asunto ja sauna. Seurakuntatalo valmistui 1973 ja se vihittiin käyttöön 27.10.1974.

Tasakatto ei sopinutkaan Tuusniemen ilmastoon, ja tuli aika rakentaa harjakatto. Muitakin muutostöitä tehtiin. Julkisivut oli jo verhottu kokonaan punatiilellä. Urakka valmistui 1990.

Kolmannen kerran taloa paranneltiin reilut 10 vuotta sitten. Remontti valmistui 2013. Kirkoksi sali vihittiin 2014.

Ajanmukaisen seurakuntatalon 50-vuotisjuhlia vietettiin 20.10.2024.

Anssi Junkkari
Kuva: Tuija Junkkari

Porukalla perille!

Ryhmäkuljetukset tilauksesta luotettavasti ja ammattitaidolla.

hojo-matkat.fi

KYSY LISÄÄ!

Lisätietoja matkoista ja palveluistamme:
www.hojo-matkat.fi tai puh. 0400 66 66 37

Rauhallista joulua ja hyvää uutta vuotta 2025!

Oli vuosi ollut millainen vain, se päättyy aina jouluun. Joulunaika tuo meidät yhteen. Pidetään toisemme mielessä ja sydämessä – olimme sitten lähellä tai kaukana.

Meillä on jotain yhteistä.

OP Tuusniemi

Rauhallista Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta!

Hiekkapuhallus ja maalaus Keinänen Oy
p. 040 5288 683

Tuusniemen Kylät ry toivottaa Hyvää Joulua sekä onnea ja menestystä vuodelle 2025!

Hyvää Joulua ja Onnellista vuotta 2025

kaikille jäsenillemme, yhteistyökumppaneillemme sekä käsityön ja kulttuurin ystäville!
T. Tuusniemen Käsityö- ja kulttuuriyhdistys ry

S-MARKET TUUSNIEMI
ma-la 7-21
su 9-21

MEILTÄ SAAT BONUSTA
s-kanava.fi

S PEEÄSSÄ

PERINTEINEN HIERONTA, VOICE MASSAGE JA INTIALAINEN PÄÄHIERONTA
Mirja Poutiainen
• koulutettu hieroja • Voice Massage -terapeutti
Lahjakortteja pukinkonttiin!
Kenttätie 6, 71200 TUUSNIEMI Puh. 040 502 8091

PALVELUPISTE TO - PE 8 - 17
GRILLI TO - PE 8 - 17
PAISTOPISTE JOKA PÄIVÄ
DB SCHENKER
K Market TUUSNIEMI
PALVELEMME
MA-PE 7-21
LA 7-19
SU 10-18
MATKAHUOLTO

SAVON KONETYÖ OY
Puutavaran hakkuu- ja metsäkuljetuspalvelut
Paronlahdentie 38, 71280 KOSULA • Puh. 0400 982 997

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta
KARVOSEN PUUTARHA
Levälahti

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!
Traktoriurakointi
Jarkko Toivanen
Liukonpellontie 447, Susijärvi, 71240 Paakkila
0400 193 564

Heimosen PUUTARHA
Puh. 0201-557020 | www.heimosenpuutarha.fi

Rauhallista joulua ja parempaa uutta vuotta
FW

Koralli JALKOJENHOITO JA RENTOUTUMISPALVELU
Jalkahoidot,
PSHVA-palvelusetelit
050 547 5490
www.koralli.net
Tuusniemi * Kaavi

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta vuotta
HIERONTAPALVELU Heikki Oksman
71200 TUUSNIEMI
Puh. 050 571 1478

TUUSVESI Oy
Risteilyjä Juojärvellä ja Suvasvedellä Rosetta-laivalla
Kysele tarjousta. Teemme vain tilausristeilyjä.
Siunattua Joulun aikaa.
Eino Räsänen. Puh. 0500 671 898.

Tuusniemen parturi- ja kampaamopalvelut
Parturi-Kampaamo Eeva
Keskitie 25, puh. 044 563 0347
Hannan kampaamo
Keskitie 26, puh. 0400 273 489
Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!

HOKE
Suunnittelu- ja Rakennuspalvelu Hoke Oy
www.HoKe.fi
Olli Holopainen 0400 130 185
Arvi Kekäläinen 044 561 6285

MAATALOUS- JA KONEPALVELU
HEIKKI NISSINEN
• Pyöröpaalausurakointia ja karhoitusta
• Piennarten niittotyöt
TUUSNIEMI PUH. 040 413 5065

JG-KULJETUS Oy
Kaavi
- lannoite-/rahtikuljetukset
Puh. 050 566 7442

HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

KONEURAKOITSIJA
ESKO HOLOPAINEN
Puh. 0400 295 883
Email esko.holopainen@outlook.com

LOUNASKAHVILA PANKINKULMA KAAVI
Lounas ma–pe klo 10.30–14
Hinta 12,40€, eläkeläiset 11,50€
Kotiintoimitukset taajama-alueella ma, ke ja pe. Tilaa numerosta 044 238 7392.
LOUNASKAHVILA PANKINKULMA
Kahvila avoinna klo 7.30–15

HAUTAUS- JA JUHLAPALVELU
KUITTINEN
Puh. 044 970 5388
Hautauspalvelu: Kaavintie 16, Kaavi
Juhlahuoneisto: Rantatie 6, Kaavi
WWW.KUITTINEN.FI

Koivuharjun KANALA
Lähituotettuja lattiakanalan munia Tuusniemeltä.

Puh. 0400 499 136, Tarleena Tirkkonen ja Samu Kiiski
Huom! Myös kotimyynti.

Hyvää Joulua ja kiitos kuluneesta vuodesta
Tuusniemen Autohuolto ja Varaosa Oy
Petri 040 767 3787
Mika 040 767 3471

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!
TUUSNIEMEN LÄMPÖ ja VESI Oy
Meijerintie 16 (vanha meijeri) Tuusniemi
Puh. 040 502 3130

Lämmin kiitos asiakkaillemme ja yhteistyökumppaneille kuluneesta vuodesta!
Rauhallista joulun aikaa ja onnellista uutta vuotta!
TUUSNIEMEN KUNTOUTUS
040 545 5788

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!
KULJETUSLIIKE TERVO
Kuljetusliike Tervo & Co. Oy
Kuopiontie 151, 71200 Tuusniemi
Puhelin 0400 651 129
toimisto@kuljetusliiketervo.fi
www.kuljetusliiketervo.fi

Ravintola Tuuspata
puh 040-4181129
Jokitie 3
Tuusniemi
Lounas arkisin klo 10.30-14
Pizzat - Burgerit - Ateriapalvelu- Pitopalvelu

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 2025!

Kiitämme asiakkaitamme kuluneesta vuodesta ja toivotamme Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!
TuusniemenSora
Kuopiontie 151, 71200 Tuusniemi
puh. 0400 651 240
www.tuusniemensora.fi
iisakki.tukiainen@tuusniemensora.fi

Merkillisen Hyvää Joulua!
Fixus
outokummun.varaosa.fi
OUTOKUMPPU
Kiisukatu 2 • 83500 Outokumpu
puh. 013 555 535 • outokummun.varaosa@opaasi.fi
POLVIJÄRVI
Yhdystie 2 • 83700 Polvijärvi
puh. 013 569 660 • polvijärven.varaosa@telemail.fi

Hyvän olon EkoKellari
Puh. 044 974 0495

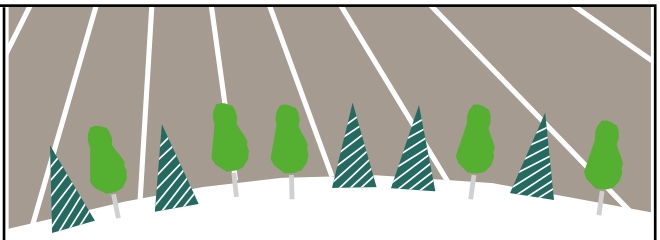
Hyvää Joulua ja Ekologista Uutta Vuotta 2025!
t. Hyvän olon EkoKellari
p. 044 974 0495

Rauhallista joulua ja hyvää uutta vuotta!

TEBOIL
TUUSNIEMI
045 216 4772

Sähkö- ja lämpöpumppu asennukset

SÄHKÖ KYLMÄ LÄMPÖ OY
Pasi Tirkkonen
0401409905

Kilpailuta puukauppa
Suunnista metsänhoitoyhdistykseen

Palvelemme kaikissa metsän käyttöön, hoitoon ja suojeluun liittyvissä kysymyksissä.

Toimihenkilömme Tuusniemellä:

Risto Toivanen	metsäasiantuntija 040 538 2555
Mikko Koistinen	metsäasiantuntija 040 580 2033
Hemmo Nikkonen	metsäasiantuntija 040 573 7506

Metsänhoitoyhdistys
Pohjois-Savo

Edunvalvontaa puun juurelta Brysseliin

Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Savo • Tehdaskatu 37• 70620 KUOPIO • puh. 0400 330 674 • etunimi.sukunimi@mhy.fi • www.mhy.fi/pohjoissavo

Rauhallista Joulua ja Hyvää Uutta Vuotta!
Koneurakointi Mika Laukkanen
Puh. 050 560 1291

Rauhallista Joulua ja Hyvää Uutta Vuotta!
TMI ASA RÄSÄNEN
Puh. 0400 579 782

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

LIIKE KIRJA PAINO

www.kuopionliikekirjapaino.fi

Iljan Isännöintikeskus Oy
Hyvää Joulua!

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 2025
KONEURAKOINTI
PEKKA KOPONEN
Puh. 0440 193 899

- ***Kaivutyöt***
- ***Talonpohjien kaivut ja täytöt pitkäpuomi- ja minikoneella***
- ***Imeytyskentät***
- ***Vanhojen talojen ja ahtaiden paikkojen salaojitukset lyhytperäisellä koneella***
- ***Maansiirtotyöt***
- ***Rantojen ruoppaukset ja massojen siirrot kuorma-autoilla***
- ***Kosteikkorakentaminen***

Koneyhtymä
Happonen & Holopainen
040 727 4791, 0400 172 884

Toivotamme ystävillemme
ja tuttavillemme
Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta

Toivottavat LC Tuusniemen
Leijonat perheineen

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta
Tuusniemen Apteekki
Keskitie 23, 71200 Tuusniemi
(017) 661 228

SHELL-OUTOKUMPU
Kuusjärventie 41
83500 Outokumpu
Puh. 013 222 389
050 512 5114 / Pekka
pekka.sairanen@elisanet.fi

Hyvää Joulua!
OKUN KONEOSA
Kiisukatu 17, Outokumpu Myynti 020 787 9510
www.okunkoneosa.fi

HOTTI-TUVAT
Marja Koistinen
Kojanlahti
71280 KOSULA • 050 365 7064
• MÖKKILOMAT
• OHJELMAPALVELUT

Kukka-, hautaus- ja juhlapalvelu
KUKKATUPA
Avoinna:
ma - ke 9 - 16
to - pe 9 - 17
la 9 - 13
Puh. 017 661 610
044 5565 003
posti@kukkatupa.fi
www.kukkatupa.fi
Huoltotie 5, 71200 Tuusniemi

POHJOLAN TILIVOIMA
KIRJANPITO • TALOUSHALLINTO
KLT-kirjanpitäjä
VUOKKO HAIKONEN
P. 044 240 3168
Pohjolan Tilivoima
Ajanvarauksella:
Kaavintie 16, 73600 Kaavi • Meijerintie 5, 71200 Tuusniemi
www.pohjolantilivoima.com info@pohjolantilivoima.com

TUUSNIEMEN
Aluelämpö Oy
Keskitie 22, 71200 TUUSNIEMI

JOULUN LÄMPÖÄ JO VUODESTA 1997.

KAUKOLÄMPÖÄ TAAJAMAN KIINTEISTÖILLE
TUUSNIEMELÄISELLÄ BIOPOLTTOAINEELLA
KÄYTTÄEN TUUSNIEMELÄISTEN
YRITYSTEN PALVELUJA.

Tiedustelut ja yhteydenotot:
Jouko Korhonen, toimitusjohtaja, DI
040 735 1914 jouko.korhonen@ppc.inet.fi

ANSARAUTA
Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta
2025!
t. AnsaRauta
p. 0452615100

* Soppatykki
* Catering-palvelut
* Pop Up torimyynti
* Renkaiden vaihdot
+ rengashotelli
* Kausisäilytystä Tuusniemellä

Soup & Grilled Food On The Street

SOPPA AIJJA
Jema Street Food Oy
045 873 7352
Jaakko E. Miettinen
soppa.aijja@hotmail.com
soppaaijja.fi

TUUSNIEMEN
VANHUSTENKOTI-
YHDISTYS

Keskitie 8 B, 71200 TUUSNIEMI
www.tuusniemenvky.fi

Jouko Korhonen
toiminnanjohtaja, DI
puh. 0400 619 237

Laadukkaita vuokra-asuntoja
mm. senioreille palveluiden läheisyydessä
Tuusniemen kirkonkylässä.

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA

Arto Mustonen
Kuopion Huoltotrio Oy
Volttikatu 5
70150 KUOPIO
044 3060 776
arto.mustonen@huoltotrio.fi

Kuopion Huoltotrio

PAAKKILAN
KONEPAJA OY

Suomalainen perheyritys vuodesta 1978 lähtien. Erikoistunut hitsausta ja koneistusta sisältävien keskiraskaiden osakokonaisuuksien valmistamiseen.

Palvelumme:
Levytyöt, Särmäys, Robottihitsaus max. 2500 kg,
CNC – koneistus (x = 4000 mm, y/z = 2000 mm),
Pintakäsittely, Kokoonpano, 3D – mittaus

Haemme:
CNC-Koneistajia sekä hitsareita
Vapaamuotoiset hakemukset: toimisto@paakkilankonepaja.fi
Paakkilanniementie 110, 71240 Paakkila
www.paakkilankonepaja.fi
Puh. 0176645511

Outokummun Pienkone

SE PALVELEVA PIENKONEKAUPPA

AUTOSI VARAOSAT NYT MEILTÄ!

PIENKONEHUOLLOT AMMATTITAIDOLLA

- NOUTO JA TOIMITUS
- OSTO- JA HUOLTORAHOITUS
- HYDRAULILETKUJEN VALMISTUS / KORJAUS

013552569 KUMMUNKATU 16, OUTOKUMPU

WWW.OUTOKUMMUNPIENKONE.FI

HoitoSulka

Hyvää Joulua
&
Onnellista
Uutta Vuotta!

Kiitos asiakkaille tästä vuodesta!
- Miia

PR-Kaluste ja Saneeraus Oy

Täyden palvelun remonttitalo

www.pr-kaluste.fi

PR-Lämpö

www.pr-lampo.fi

MAAN PARASTA LÄMPÖÄ

www.pr-lampo.fi

Hyvää Joulua ja Onnellista
Uutta Vuotta 2025!

Prima

Prima-rakentajat Oy

Kattoremontit, Ulkoverhoukset, Ulkomaalaukset,
Valesokkeliremontit, Ikkunat ja Ovet

www.prima-rakentajat.fi

Joulutervehdys

Airaksinen Pirkko ja Markku
Antikainen Maire ja Pekka
Asikainen Anneli
Forsman Tuula ja Aimo
Hakkarainen Kaarina ja Olavi
Hallman Irma ja Seppo
Happonen Anna-Liisa
Happonen Lauri
Heikkinen Hilkka
Heinonen Tiina ja Leskinen Esa
Hirvonen Aili
Holopainen Aili
Holopainen Aino-Marjatta ja Timo
Huhtinen Taija
Huovinen Annukka ja Seppo
Huttunen Paula ja Esa
Huumonen Raija ja Pertti
Hämeen-Anttila Riitta
Hämäläinen Saara ja Tahvo
Härkönen Ulla ja Arvo
Hätinen Riitta
Jahkonen Elina ja Heikki
Junkkari Tuija ja Anssi
Jäntti Eevariitta ja Eero
Kasanen Elvi
Karttunen Janne
Keinänen Anne ja Teuvo
Kekäläinen Arja ja Pentti
Kemppainen Heli ja Ilkka
Koistinen Marja
Koistinen Minna ja Juha
Komulainen Anja perheineen
Koponen Eila ja Pentti
Korhonen Kaija ja Jouko
Kröger Anja
Kröger Sinikka
Kurki Reino
Kähkönen Anja ja Martti
Leikkainen Raili ja Pentti
Lempinen Marja-Leena

Joulutervehdys

Lempinen Tauno
Lievonen Martti
Marku Anja ja Alpo
Martikainen Erja ja Pekka
Miettinen Aatto
Miettinen Kirsi ja Antti
Miettinen Tuula
Miskala Reino
Mustonen Aaro ja Tuija
Mustonen Anja
Mustonen Hanna ja Häkkinen Kalevi
Mustonen Lea ja Pekka
Mäkelä Marja-Leena
Nissinen Leena ja Matti
Nissinen Tuula ja Teuvo
Närvänen Riitta ja Erkki
Patrikka Tuula ja Korhonen Simo
Pekkonen Marjatta
Pelkonen Aino
Pitkänen Kalevi ja Jokinen Jaana
Pitkänen Susanne ja Matti
Poutiainen Matti ja Kätsyri Ritva
Pukarinen Helka ja Kimmo
Puurunen Ritva ja Pekka
Pauli ja Laura
Rahunen Matti
Rissanen Martta Koorlampi
Räsänen Liisa ja Esko
Räsänen Matti Kulajoki
Saarikoski Leila
Sarnola Helena ja Jukka
Smolander Eero
Taskinen Ritva ja Esko
Tenhunen Marja ja Pekka
Tikkanen Anja ja Viljo
Tilles Iida Eija
Tirkkonen Markku
Tuomi Ilona ja Miettinen Hannu
Tuunainen Eeva ja Erkki
Venäläinen Ilmari
Väisänen Toini

Kuva: Raimo Kekäläinen

”Monien joulujen muisto
on vuosien saatossa himmennyt,
mutta lapsuuskouluni joulukuusen
muistan aina,
ylimpänä muita.”

(Ester Ahokainen)

Olkoon vuosi 2025 täynnä taikaa!

12 €